

Onsdagen den 27 maj

Kl. 09.00–14.52
16.00–16.24

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 6 maj justerades.

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet:

RiR 2020:13 Stöd och matchning – ett valfrihetssystem för arbetssökande

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2020) 206 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 juli*.

Följande dokument anmäldes:

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:167 Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

2019/20:3620 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

2019/20:3624 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

2019/20:3625 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

Prot. 2019/20:126
27 maj

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

§ 4 Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU59

Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166) föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Fru talman! I eftermiddag ska riksdagen ta beslut om ännu en ändringsbudget innehållande åtgärder för att hantera följderna av coronaepidemins härjningar. Ändringsbudgeten som vi i dag debatterar har titeln *Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset*.

I stort är Sverigedemokraterna överens med regeringen om föreslagna åtgärder. Men alla åtgärder är inte så kraftfulla som vi anser att de borde vara. Sverigedemokraterna har därför en följdmotion där vi yrkar på några ändringar som vi anser är minst sagt skäligena.

Regeringen föreslår en tillfällig förstärkning av stödet vid korttidsarbete, vilket är bra. Men det räcker inte. Sverigedemokraterna anser alltså att arbetstidsminskning upp till 100 procent bör vara möjlig. Vissa företag har drabbats av ett närmast totalt omsättningstapp som en direkt följd av politiska beslut. Andra företag har drabbats på samma sätt, kanske inte främst som ett resultat av politiska beslut i Sverige utan till exempel till följd av att komponenter som tillverkas av underleverantörer i andra länder inte kommer fram så att hela produktionslinjen därmed står still. I de fallen handlar det nu om direkt övervintring tills vissa lättnader kan göras och globala värdekedjor återstartas. Därför bör permitteringar upp till 100 procent vara möjliga.

I måndags redovisades siffror från arbetskraftsundersökningarna, AKU, för april månad. Siffrorna visar på en kraftig nedgång av antalet personer i arbete. Samtidigt ser vi att antalet permitterade ökat dramatiskt. Även det senare kan tolkas som oroväckande, men det tyder på att ett större antal företagskonkurser hittills har kunnat undvikas. AKU-siffrorna hade alltså kunnat se ännu värre ut.

Även om de kortsiktiga kostnaderna blir högre med en ännu högre permitteringsgrad medför alternativet risk för betydligt högre kostnader längre fram i form av arbetslöshetsförsäkring och försörjningsstöd samt minskade skatteintäkter genom bortfall av inkomstskatter, arbetsgivaravgifter, bolagsskatter med mera. Utöver detta bör man också tala om de sociala kostnader och de umbäranden som det faktiskt innebär att bli arbetslös eller tvingas till konkurs. Vi anser därför att det finns skäl att utöka den tillfälliga permitteringen så att 100 procent blir möjligt.

Regeringen föreslår i denna ändringsbudget att förmån av fri parkering ska erhålla skattefrihet året ut. Skälen till detta är ju närmast självklara då vi ständigt uppmanas att begränsa risken att smittas av corona genom att hålla fysisk distans till varandra. Samtidigt kan många personer inte arbeta hemma utan behöver pendla till och från sina arbeten. Att då underlätta för dem att hålla distans till andra genom eget bilande är önskvärt av såväl humanitära som ekonomiska skäl. Vi saknar dock en förståelse hos regeringen för att många inte har egen bil att disponera. För en ensamstående sjuksköterska är kanske inte fri parkering det hon behöver mest hjälp med.

Fru talman! Det är självklart för oss att förmånen av betalda resor i till exempel taxi mellan hemmet och arbetet ska undantas från förmånsbeskattning för personer som arbetar med coronarelaterade arbetsuppgifter. På så sätt ger vi möjlighet att underlätta för personal utan tillgång till egen bil.

Vidare föreslår regeringen att arbetsgivare ska kunna ge gåvor till sina anställda till ett värde av 1 000 kronor utan att gåvan ska resultera i skatt för den anställde. Skälet till denna tillfälliga skattelättnad är att man vill ge arbetsgivare möjlighet att främja det lokala näringslivet genom sina anställda. Vi har sett flera initiativ runt om i Sverige, där till exempel kommuner på olika sätt stöder ett krisande lokalt näringsliv genom att dela ut värdekuponger till anställda att använda lokalt. Detta är bra initiativ som givetvis ska underlättas på alla sätt.

Men det var med stor förundran vi läste regeringens ändringsbudget och konstaterade att regeringen inte bryr sig om det aktualiserade problemet med förmånsbeskattning av fria måltider för personal inom vård och omsorg som arbetar med coronarelaterade arbetsuppgifter. Vi är många som är otroligt tacksamma för det hårda och i många fall riskfyllda arbete vårdpersonalen utför. Att dessa yrkesgrupper ska betala skatt på enkla stöd som fria måltider och fria transporter till och från arbetet anser Sverigedemokraterna som direkt stötande och något som omedelbart behöver justeras. Förutom Sverigedemokraterna motionerade även M och KD om att tillfälligt slopa förmånsbeskattningen av fria måltider för personal med coronarelaterade arbetsuppgifter.

Vi har stött och blött frågan i finansutskottet. Skatteverket har förtydligat för oss att endast en lagändring kan garantera lättnader när det gäller förmånsskatten. Det vi kunde enas om i finansutskottet är att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör uppmana den att snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag om att berörda yrkesgrupper tillfälligt undantas från förmånsbeskattning på transporter mellan hem och arbete samt på fria måltider.

Fru talman! Eftersom samtliga partier i finansutskottet är överens om det orimliga i att vårdpersonal med coronarelaterade arbetsuppgifter ska förmånsbeskattas för det lilla som kan underlätta deras vardag förutsätter Sverigedemokraterna att regeringen ändrar sin inställning i denna fråga och skyndsamt återkommer till riksdagen med ett lagförslag. Vård- och omsorgspersonal ska inte behöva oro sig för ytterligare skatt på grund av att man tar emot måltider och transporter.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 2 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Vi anpassar oss; det är en av människans främsta överlevnadsegenskaper. Men det finns också risker med det – att acceptera ett extremt läge som det nya normala: ytterligare en daglig pressträff med dödsfall, ytterligare en pressträff om varselstatistik och uppsägningar och ytterligare en ändringsbudget med krisåtgärder av olika storlek och med olika innebörd. Det gäller att fortsätta vara skärpt och att ha blicken tydligt riktad mot att göra det man kan.

Jag säger inte detta för att peka finger åt någon, utan jag säger det till mig själv. Vi måste ständigt fundera på vad som är de bästa åtgärderna i varje givet läge. Det gäller var och en av oss. Vi måste kunna redogöra för vägval och åtgärdsval, och regering och riksdag måste skyndsamt, fortsatt och enträget arbeta för att få åtgärder på plats.

Det är vår skyldighet gentemot alla dem för vilka påminnelserna om att detta inte är ett normalläge är smärtsamt tydliga – den som sett en nära gå bort och sett en annan bli svårt sjuk eller den personal i vård- och omsorg som slitit länge och som inte vet när avlastningen kommer och när andrummet träder in. Det är vår skyldighet gentemot de företagare som ser välskötta livsverk smälta samman framför ögonen, den anställde som fått ett uppsägningsbesked och den som nu inte får det där besöket som lyser upp tillvaron och som jagar ensamheten på flykt.

Fru talman! Vi måste göra det vi kan för att skapa de bästa förutsättningar för att värna liv och hälsa här och nu och att minska de ekonomiska skadeverkningarna, som vi vet för med sig stora sociala konsekvenser. De riskerar att spä på utanförskap. De ställer utsatta längre bak i kön till arbetsmarknaden och förvärrar situationen för utsatta.

Regeringen har i brett samförstånd i denna kammare, inte minst i krisens inledning, presterat flera viktiga reformer, såsom borttaget sjuklöneansvar för företag, borttaget karensavdrag, studiemedelssatsning, breddad a-kassa och retroaktivt anstånd med skatter och statliga kreditgarantier.

Kristdemokraterna och oppositionen har kunnat medverka till förbättringar av flera förslag, såsom permitteringsstödet och skatteanståndet. Vi har kunnat pressa fram mer resurser till välfärden och ett omsättningsstöd som kommer att bidra till färre konkurser och varsel, även om det kunde ha varit mer omfattande i tid än vad som nu har blivit fallet.

Samtidigt saknar vi kristdemokrater reformer som i närtid kan bidra till en avlastning för den vård- och omsorgspersonal som nu sliter hårt i krisen. Och fler reformer behövs för att rädda föreningsliv och civilsamhälle, som vi behöver såväl nu som senare.

Fru talman! Vi välkomnar i stora delar innehållet också i denna ändringsbudget och i finansutskottets betänkande.

Det är bra att skattereglerna nu ändras så att vårdpersonal inte förmånsbeskattas för fri parkering eller vissa gåvor. Det är också bra att finansutskottet kunde enas om att vård- och omsorgspersonal inte ska behöva få en skattesmall för resor eller luncher som skänkts av privatpersoner och företag. Helt enkelt: There should be such a thing as a free lunch, i alla fall för hårt arbetande vårdpersonal i en kris.

Vi välkomnar också att möjligheterna att beivra fusk förstärks, inte minst när stora stödsystem rullas ut. Det är också bra att regeringen lyssnar på våra och många företagares invändningar gällande anståndsrentan och

att den nu sänks, så att företag känner att de verkligen kan använda den kredit som anståndsmöjligheten ger.

Fru talman! Det är också bra att den möjliga permitteringsgraden utökas till 80 procent. Permitteringsstödet är kanske det viktigaste krisverktyget. Det räddar många jobb och behåller produktionskapacitet i näringslivet.

Vi hade dock velat se att permitteringsstödet kunde ha varit 90 procent och också att lönetaket hade höjts, så att fler yrkesgrupper skulle omfattas fullt ut. Detta framgår av vår reservation nr 2, som jag vill yrka bifall till.

Fru talman! Betänkandets titel inleds med orden ”Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete”. Men återigen saknas en central regelförändring. Jag har i debatt efter debatt, gång på gång i denna kammare påtalat det märkliga i att vi inför och vidmakthåller en regel som tvingar företag att säga upp personal med tidsbegränsade anställningar om företagen vill få permitteringsstöd för sina tillsvidareanställda.

Varje företag som ansöker om stöd hos Tillväxtverket måste alltså svara ja på frågan om de mitt i krisen har sparkat tillräckligt många medarbetare med vikariat, visstidsanställningar, provanställningar eller konsultavtal. Till och med personer från Samhall ska ut i kylan, annars blir det automatiskt avslag på ansökan. Detta är helt i enlighet med lagstiftningen! Myndigheten har alltså krävt detta besked från över 63 000 företag i Sverige. Har man sagt upp tillfälligt anställda i tillräckligt stor omfattning kan man få stöd, annars inte.

Då måste man ställa frågan: Hur kan ett statligt regelverk i den värsta ekonomiska krisen i modern tid aktivt få driva ut människor med svagare ställning på arbetsmarknaden i arbetslöshet? Jag har försökt lyssna på argumenten, och hittills har det i mitt tycke inte presenterats hållbara argument för att denna regel skulle vara viktig. Tvärtom, tycker jag.

När Kristdemokraterna i samband med riksdagsbehandlingen tidigare föreslog att regeln skulle pausas fick vi höra att det saknades beredningsunderlag för att göra det. Det är inte sant. Det finns en vilande lagstiftning från 2013 om korttidspermitteringar som hade kunnat användas. Man hade kunnat använda det regelverket och skruvat upp subventionsgraden och permitteringsgraden i det. I det regelverket konstateras att inga begränsningar vad gäller anställningsformer ska förekomma, för det är viktigt att de omfattas i en kris.

Utredningen 2012 menade att ett uteslutande av visstidsanställda från ett system för korttidsarbete skulle riskera att göra situationen för denna grupp på arbetsmarknaden mer osäker. De bör därför omfattas. Detta grundas på kriserfarenheten. Det grundas på OECD:s utvärderingar. Det grundas på den partsgemensamma rapport från 2011 som konstaterade att också de med tidsbegränsade anställningar borde omfattas.

Man konstaterar att Frankrike, Österrike, Tyskland, Belgien och Luxemburg efter finanskrisen ändrade sina system till att också omfatta andra anställningsformer än tillsvidareanställning just för att de såg konsekvensen av att de tidigare regelverken inte tog hänsyn till dem, alltså att de med mer osäkra anställningsformer blev dubbelt drabbade i krisen.

Men vi i Sverige gör inte bara tvärtom, utan vi inför dessutom en regel som tvingar företagen att säga upp personal om de vill ha andra stöd.

Prot. 2019/20:126
27 maj

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

Man måste ha historiken klar för sig. Varför är det på det här sättet? Jo, det togs fram ett förslag om ett permanent permitteringsstöd som ska fungera i ett ekonomiskt normalläge när ett enskilt företag drabbas av en oförutsedd händelse. Det är detta som ligger till grund, men det är inte den situation vi har nu. Vi har det som Konjunkturinstitutet har definierat som en synnerligen djup lågkonjunktur, och Konjunkturinstitutet har också sagt att regeln är olämplig och att regeringen bör ta bort den i det här konjunkturläget.

Det blir en märklig krispolitik att ha kvar denna regel i ett läge där vi har en kris som inte är orsakad av ett risktagande i näringslivet utan av en utifrån kommande faktor där prio borde vara att vareda en ska kunna hållas kvar i sina anställningar så långt det är möjligt. Jag tycker att det är dags att man börjar prestera lite mer hållbara argument än de som hittills har presenterats.

Finansministern sa till exempel i en debatt att jag presenterade ett nytt angreppssätt på frågan. Det är ju inte särskilt nytt eftersom det utreddes 2012 och också ligger i en vilande lagstiftning. Det har också anförts en del andra argument.

Man har talat om fusk. Ja, fuskrisker finns i systemen, men jämförelsemånaden tre månader tillbaka i tiden gäller ju i sådana fall också för tillfälligt anställd personal. Och varken utredningen 2012 eller utredningen 2018 har anförts fusk som ett skäl att begränsa detta vad gäller anställningsform. Det argumentet är alltså inte heller särskilt hållbart.

Jag har flera gånger ställt frågan till januaripartierna varför det är så viktigt att gå tvärtemot OECD:s utvärderingar, tvärtemot de flesta europeiska länder, tvärtemot Konjunkturinstitutet och tvärtemot utredningen från 2012 och via ett regelverk tvinga människor med tidsbegränsade anställningar ut i arbetslöshet. Jag har hittills inte fått några svar, men kanske kan jag få det i dagens debatt.

Anf. 3 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! I dag ska alltså riksdagen fatta beslut om ytterligare en ändringsbudget med ytterligare åtgärder för att möta de mycket allvarliga följderna av coronakrisen.

Spridningen av viruset är ett allvarligt hot mot människors hälsa och liv, men det råder heller ingen tvekan om att detta har fått mycket allvarliga ekonomiska konsekvenser. Stora delar av världsekonomin har bromsats in, och hela samhällen påverkas. Det ser vi inte minst i vårt eget land.

Det krävs att vi nu tar ett väldigt stort samhällsansvar för att minska smittspridningen och för att hålla i och hålla ut i denna situation. Men det krävs förstås också att vi i det politiska systemet fortsätter att ge det stöd som behövs för sjukvård och omsorg och att vi mildrar de ekonomiska konsekvenser som vi alla kan se. Med starka offentliga finanser i ryggen kan vi bättre än många andra också ta oss an denna utmaning.

Fru talman! Den 3 februari klassade regeringen infektion med coronavirus som en samhällsfarlig sjukdom. Sedan dess har regeringen arbetat efter en tydlig strategi där smittspridningen ska bromsas, där vården ska få alla de resurser som krävs, där svenska jobb och företag ska räddas och där tryggheten och möjligheten till omställning för den som ändå blir arbetslös ska stärkas.

När det gäller att hindra smittspridningen och stötta sjukvården är beskedet klart och tydligt: Staten står för alla extraordinära sjukvårds- och omsorgskostnader kopplade till coronaviruset. Pengar ska inte, får inte och kommer inte att stå i vägen för sjukvårdens och omsorgens viktiga arbete.

I dag fattar vi beslut om ytterligare åtgärder för att minska smittspridningen och för att underlätta för vårdens och omsorgens personal. En tillfällig lag om tidsbegränsad skattefrihet för förmån av parkering i anslutning till arbetsplatsen införs. Det är i dag många som arbetar hemifrån, alltmedan personal i vård och omsorg och andra samhällsbärande verksamheter måste kunna ta sig till sitt arbete, ibland med andra färdsätt än de kollektiva. Då är det rimligt att de under en viss tid framöver kan få parkera i anslutning till sin arbetsplats utan att bli föremål för förmånsbeskattning.

Samtidigt som coronaviruset har slagit hårt mot vårt samhälle har det visat sig att det är många runt om i landet som tar ansvar och som vill hjälpa till. Många arbetsgivare har visat en vilja att i detta svåra läge främja det lokala näringslivet genom sina anställda. Därför föreslås en tillfälligt utvidgad skattefrihet för gåvor upp till ett värde på 1 000 kronor. Det ger arbetsgivaren möjlighet att genom gåvor till anställda bidra till ökad konsumtion och till att stödja utsatta branscher och företag i det lokala näringslivet.

Det är också ett enigt utskott som i dag riktar ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt återkomma med ett förslag om att utvidga skattefriheten till måltider och transporter för vårdanställda.

Fru talman! För att hjälpa svenska företag att övervintra under krisen och att behålla sin personal har korttidspermitteringar införts. I talande stund omfattar det systemet nära en halv miljon anställda. Över 20 miljarder har så här långt betalats ut av Tillväxtverket. Enligt regeringens prognoser kommer 1,3 miljoner svenska löntagare att ha varit permitterade under 2020. Det beräknas kosta statskassan nära 100 miljarder kronor.

I dag förstärker vi korttidspermitteringarna ytterligare. Möjligheten till permittering utökas. Arbetstagare kan gå ned i arbetstid till 80 procent. Genom att staten står för en stor del av lönekostnaden för den uteblivna arbetstiden kan vi lyfta kostnader från företagen samtidigt som vi stärker tryggheten för de anställda, som kan behålla sina jobb. Och företag kan stå redo att återigen producera och ta nya marknadsandelar när krisen väl är över.

För att ytterligare underlätta för företag att klara jobben föreslås att anståndsavgiften ska sänkas för den som skjuter upp betalning av skatt eller som rent av har fått tillbaka skatt som tidigare har inbetalats. Det första halvåret tas över huvud taget ingen anståndsavgift ut. Därefter sänks den från 0,3 till 0,2 procent per månad.

Skattebetalarna ställer mycket stora belopp till förfogande för att vi ska ta oss ur krisen. Det handlar om hundratals miljarder kronor. Vår gemensamma ekonomiska styrka används alltså för att hjälpa svensk ekonomi att övervintra och för att stötta i grunden livskraftiga svenska företag. Därför är det solklart att stödet ska gå till just dem som har problem och kris. Det är inte aktörer som utnyttjar krisen för egen vinning som ska få denna hjälp. Därför ska Skatteverket kunna återkalla skatteanstånd helt eller delvis om den skattskyldiga har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. För att säkerställa att stöden används rätt föreslås också att Tillväxtverket och Skatteverket ska ges möjlighet att kontrollera och granska de verksam-

heter som tar emot stöd. Det handlar alltså om att säkerställa att uppgifterna verkligen är riktiga.

Skatteverket ges därutöver möjligheter att effektivisera informationsutbytet när det gäller myndighetens beskattningsverksamhet och folkbokföringsverksamhet. Det kommer att bidra till att stävja felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, och det kommer att stävja bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet.

Fru talman! Regeringen har de senaste månaderna agerat kraftfullt och lagt fram krispaket av historiska proportioner. Tack vare ett brett samarbete i Sveriges riksdag och inte minst i finansutskottet har vi gemensamt kunnat kraftsamla för att ta ansvar för Sverige. Totalt har vi ställt upp med krispaket för över 240 miljarder kronor i direkta statliga kostnader och över 560 miljarder i krediter och garantier.

Detta klarar vi eftersom vi har starka offentliga finanser. De senaste åren har den ekonomiska politiken handlat mycket om att rusta svensk ekonomi och om att skapa motståndskraft. Det ger nu utrymme för stora investeringar och stödåtgärder. När vi är igenom krisen ska vi kunna sätta fart på Sverige igen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Det är verkligen en tid som präglas av oro och ovisshet. De senaste månaderna har många känt oro för att bli sjuka. Många har kanske varit oroliga för sina anhöriga som har kämpat för sina liv. Många unga känner oro över den arbetsmarknad som väntar. Dessutom har de missat eller kommer att missa sin riktiga studentexamen. Detta präglar oss på många olika sätt.

Ovissheten är enormt stor. Jag tror att vi alla undrar: När ska det ta slut? Det vet vi inte, men en sak vet vi: Krisen pågår än, både på ett mänskligt plan och på ett ekonomiskt plan.

Just nu kämpar många i svensk sjukvård och i svensk äldreomsorg, längst fram i fronten, för att stödja och hjälpa dem som är svårt sjuka i covid-19. Vi moderater har under dessa månader framfört att vi tycker att personalen borde få en uppmuntran, mer än bara vackra ord härifrån kamraren. De borde få ett tillägg till sin lön, ett coronatillägg som skulle visa att vi härifrån verkligen menar allvar med vår uppskattning av det fina, fantastiska och hårda arbete som de utför varje dag och varje natt.

Så har det inte blivit. Men med förslaget i detta betänkande, som vi nu ska fatta beslut om, ser vi åtminstone till att de som jobbar i frontlinjen mot coronaviruset inte ska behöva förmånsbeskattas för den mat de kan få under ett extra pass eller för att de väljer en transport som gör att de inte utsätts för smitta. I dessa tider ska personalen uppskattas, fru talman, inte förmånsbeskattas.

Ekonomi har drabbats med full kraft av detta virus. Vi har sett en stor förändring på både utbudssidan och efterfrågesidan. Man pratar ofta om detta i nationalekonomi. Utbudet är det vi producerar och tillverkar. I Sverige har de som producerar varor och tjänster upplevt ett stopp. Det kan exempelvis bero på att en komponent från Italien inte har kunnat komma på plats. Vi har sett fabriker stänga tillfälligt.

En stor utbudsschock har drabbat ekonomi. Samtidigt har en stor efterfrågeschock drabbat svensk ekonomi. Vad betyder det? Efterfrågan på ho-

tellnätter, resor, restaurangbesök och evenemang har helt enkelt bara sjunkit, ofta från hundra till tio eller till noll inom loppet av några veckor.

Svensk ekonomi har alltså drabbats med full kraft av en mycket stor kris.

I sådana här kriser, fru talman, är det viktigt att vi alla kan lägga parti-prestige åt sidan och sätta Sveriges bästa i främsta rummet. Det har alla här inne visat stort prov på, och det uppskattar jag. Jag tror att vi alla känner att vi har varit med och bidragit till att göra vad vi kan för att rädda jobb och företag.

Från Moderaternas sida har vi från dag ett arbetat fram genomgripande förslag som kan få jobb och företag att övervintra i den här krisen. Här följer några exempel: Redan den 18 mars presenterade vi en företagsakut med statliga räntekrediter, där staten tar ett stort ansvar för risken så att krediterna kan nå de företag som mest behöver dem. En vecka senare presenterade regeringen just en företagsakut.

Vi presenterade statliga stöd för företagens hyreskostnader. Det tog några dagar så presenterade regeringen och samarbetspartierna detsamma.

Vi har drivit frågan om att slopa arbetsgivaravgifterna under den värsta krisen, eftersom dessa avgifter är den stora, tunga kostnaden. Regeringen och stödpartierna presenterade några dagar senare åtminstone kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter. De mötte oss på den punkten, vilket jag tycker var mycket bra.

Den 7 april föreslog vi ett omsättningsstöd till de företag som har tappat allra mest i intäkter. Den 30 april presenterar januaripartierna ett liknande förslag. Bra! Viktigt för jobben – viktigt för företagen.

I dag ska vi fatta beslut om några saker som vi och andra oppositionspartier har drivit. En är just frågan om att man ska kunna permittera på mer än 60 procent. Nu blir det 80 procent under några månader. Det är mycket, mycket bra och kommer att rädda ytterligare jobb och företag.

Räntan, som många av oss har kritiserat för att vara för hög, halveras i och med dagens beslut.

Allt detta visar den styrka som ändå finns i svensk politik. Vi har tillsammans varit snabba med att fatta rätt och riktiga beslut för att rädda jobb och företag, och det har tjänat Sverige mycket väl.

Fru talman! Det står i betänkandet att det här är den sjätte ändringsbudgeten. Från regeringens sida är det det. Jag vill ändå påminna om att riksdagen i januari fattade beslut om en ändringsbudget som oppositionen här i Sveriges riksdag tog initiativ till. Detta har också visat att oppositionen har en väldig kraft. Oppositionen i Sveriges riksdag är i majoritet, och när vi ser samhällsproblem och problem som behöver åtgärdas har vi också kunnat samla oss.

Det handlar om pengar till välfärden. Redan före krisen var ju välfärdens sektorer mycket pressade av demografi, integrationsproblem och bristande tillväxt. Vi såg att det krävs mer resurser, och därför tog vi initiativ till mer resurser.

Vi gjorde det igen bara för några veckor sedan när vi i våra olika vårbudgetar visade att välfärdsverksamheterna behöver mer resurser än vad januaripartierna skjuter till. Nu kommer vi återigen att få se mer resurser till de mycket, mycket viktiga verksamheter som mitt i djupaste kris inte får göra besparingar och nedskärningar, eftersom det skulle fördjupa lågkonjunkturen.

Prot. 2019/20:126

27 maj

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

De här månaderna har vi jobbat tillsammans, fru talman, men oppositionen har också visat att vi har stor påverkan och sätter Sveriges bästa i främsta rummet.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att när den här akuta fasen är över kommer Sverige att behöva återstarta. Men vi gick inte in i krisen med de bästa förutsättningarna. Sverige hade en av de högsta arbetslöshetsnivåerna i hela EU när vi gick in i denna kris. Sverige hade den sämsta tillväxten per capita och långa vårdköer innan vi gick in i krisen, allt efter en regering som snart har regerat i sex år under en stark högkonjunktur.

Därför har Sverige tyvärr inte de bästa förutsättningarna när den akuta krisen förhoppningsvis snart är över. Vi kommer att behöva bekämpa arbetslöshet under år framöver. Under år framöver kommer vi i ännu högre grad att behöva prioritera välfärdens kärnuppgifter och rättsväsendet och att ta tillbaka arbetslinjen. Annars kommer Sverige under 2020 att ha mycket stora ekonomiska problem som också handlar om sådant som den här regeringen inte har kunnat åtgärda under högkonjunkturen.

Men detta tar vi sedan. Nu är nu. Vi har ingen reservation, eftersom vi har fått igenom vårt yrkande vad gäller förmånsbeskattning. Vi står därför bakom förslaget i betänkandet men har ett särskilt yttrande, fru talman.

(Applåder)

Anf. 5 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Det börjar bli ett antal debatter, ett antal ändringsbudgetar och ett antal åtgärder av extraordinära mått som vi under den här våren har tagit initiativ till och genomfört. När coronakrisen tog sina första stappande steg hade vi väl alla ambitionen och förhoppningen att denna affär skulle vara klar fram emot sommaren och att hösten skulle erbjuda någon form av väg tillbaka till det vi kände som ett normaltillstånd före coronakrisen.

Det finns väl allt mindre som tyder på det. Sannolikt är det så att det gamla talesättet om att man inte kan gå ned i samma flod två gånger gäller också detta. Oavsett hur pass långdraget förloppet blir kommer det att vara en annan värld och ett annat Sverige som vi vaknar upp i den dagen coronakrisen kan avskrivas som en historisk passus.

Det är alltså mycket jobb kvar, sannolikt. Det finns givetvis orosmoln på himlen. Jag tror att vi är många som hoppas på ett läge där rekommendationerna inför sommaren kan bli sådana att vi kan ta del av Sommarsverige på ett bra sätt, att vi kan semestra och turista och inte minst bidra till att besöksnäringen och de regioner i Sverige som är beroende av besöksnäringen får en sommarsäsong som är så lite dålig som möjligt. Jag tror att hoppet om att det här ska bli en bra sommar för besöksnäringen är ute, men förhoppningen är givetvis att vi kan få uppleva ett Sommarsverige som ser ut ungefär som det brukar göra.

Den förhoppningen finns kvar. Låt oss hålla tummarna för att det blir så; annars kommer vi i denna kammare att behöva lösa ytterligare kategorier av problem med ytterligare nivåer av extraordinära politiska åtgärder.

I dag har vi att fatta beslut om ett antal saker, men det handlar kanske framför allt om en förstärkning av det system med korttidspermittering som ganska snabbt togs fram. Det här innebär att man som arbetstagare kan bli permitterad ned till 80 procent av sin arbetstid och jobba 20 procent, i mångt och mycket med bibehållen lön under tiden. Det här är en

förstärkning under tre månader och en fortsatt del av ett system som alltså totalt gäller under sex plus tre månader.

Detta är en mycket stark och verkningsfull subvention och åtgärd för att rädda svenska jobb och någonting som kommer att vara mycket kännbart för statskassan. Det är det dock värt, tror jag att vi alla känner. Det är redan nu så pass många svenska jobb och arbetstillfällen som har räddats tack vare detta. Det innebär att svenska företag kan ha kvar sina anställda på lönelistorna. Det innebär att när vi går ut ur krisen i någon form av normalitet kommer svenska företag att vara rustade att ta de där orderna, att sätta igång produktionen så snabbt som möjligt och så vidare. Det är dyr men klok politik.

En mindre men viktig fråga handlar om den sänkta avgiften på skattekontot. Egentligen kan man säga att såväl den förstärkta korttidspermitteringen som den nu sänkta avgiften på skattekontot har något gemensamt: Vi agerar snabbt, men vi är också beredda att göra mindre justeringar under resans gång. Att det blev så hög ränta på skattekontot i början var för att man tog ett befintligt förslag, genomförde det så snabbt som möjligt och åstadkom denna kreditlina till de svenska företagen.

Den senaste siffran jag har sett visar att drygt 30 miljarder har nyttjats i likviditetstillskott till svenska företag. Det är bra. Men det var uppenbart från start att om detta kommer att nyttjas lite mer långvarigt – så som det nu ser ut att bli – kommer räntan på årsbasis att bli orimligt hög. Nu justeras det, och det är så vi måste fortsätta att jobba – tror jag. Vi ska agera snabbt men ha en beredskap för att finjustera förslagen under resans gång, givet att det inte går att åstadkomma i läge 1 det perfekta förslaget. Det är bättre att agera snabbt och bra än perfekt senare.

En tredje sak jag vill lyfta fram bland de beslut vi ska fatta i dag är de utökade möjligheterna för Skatteverket att utbyta information mellan olika delar av myndigheten i kombination med utökade befogenheter för skatteverk och tillväxtverk att kontrollera och analysera de företag som tar emot stöden. Det är viktiga delar i uppföljningsarbetet. Vi ser små men tydliga tecken på att det finns fula fiskar som försöker roffa åt sig miljarderna på ett otillbörligt sätt. Det är svårt att tänka sig något mer omoraliskt, osolidariskt och opatriotiskt sätt att agera på i ett läge där vi ser en samhällelig samling för att mota en akut kris. När vi ställer våra gemensamma resurser till förfogande för att rädda såväl välfärd som jobb, företag och centrala samhällsfunktioner, att då sitta och fundera över hur jag genom att tänja eller bryta mot regelverken kan roffa åt mig en del av kakan är fullkomligt oacceptabelt och måste mötas med allra hårdast möjliga tag.

Nu ger vi berörda myndigheter utökade möjligheter att agera. Jag utsluter inte att vi följer upp med ytterligare straffskärpningar eller liknande, för att se till att det när vi agerar gemensamt inte finns något utrymme för kriminella element eller oärliga personer och företag att otillbörligt roffa åt sig av kakan. Så agerar man inte i ett krisläge. Det är omoraliskt, osolidariskt och i ordets rätta bemärkelse opatriotiskt. Därför är det bra att vi fattar beslut om utökade möjligheter till kontroller.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Det har varit en torr vår i stora delar av landet, men är det något som duggar tätt är det extra ändringsbudgetar i Sveriges riksdag. Det

Prot. 2019/20:126

27 maj

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

vi nu debatterar är extra ändringsbudget nr 6. I normala fall är det två ändringsbudgetar per år. De brukar innehålla några miljarder per styck och är en korrigering av regeringens politik under pågående budgetår.

Den här extra ändringsbudgeten innehåller utgifter för ungefär 75 miljarder. Det säger något om den ekonomiska kris Sverige befinner sig i och det läge som råder med anledning av coronaviruset. Vi är alla mer eller mindre berörda av krisen. Vi är många som har berörts av coronaviruset i familjen, i släkten eller på nära håll, och vi bär en oro – med allt vad det innebär. Det är många som har förlorat sina jobb, eller riskerar att förlora sina jobb. Unga kommer att få svårt att komma in på arbetsmarknaden, och hyresgäster står där med en stor klump i magen och undrar hur de ska klara hyran.

Vänsterpartiet har i processerna med de extra ändringsbudgetarna försökt att arbeta för att de helt enkelt ska bli bättre. Förslagen ska bli bättre, och vi har lyft fram och initierat olika frågor. Till exempel var vi tidigt ute och krävde en förstärkt a-kassa, vilket också kom senare. Vi var tidigt ute och krävde att karensavdraget skulle avskaffas, vilket också senare genomfördes. Fast det är en sanning med modifikation, för karensavdraget är inte avskaffat. Det har blivit ett karensbidrag. Det är enbart avskaffat för personer med mycket låga inkomster. Det är bra i sig, men det är jobbigt nog att vara undersköterska och behöva vara hemma från jobbet när alla behöver ens hjälp. Att då också behöva förlora ekonomiskt när man har så låg inkomst som ungefär 25 000 i månaden på att tvingas vara hemma för till exempel snuva – vilket man ska – är inte rimligt. Därför borde karensavdraget avskaffas helt och hållet.

Vi har också föreslagit en fond för hyresgästerna så att de kan få nedsatt hyra, precis som företag. Nu inför regeringen en förstärkning av bostadsbidraget, och det är bra i sig, men det når inte riktigt samma målgrupp. Jag skulle vilja uppmana regeringen och samarbetspartierna att titta på vårt förslag och att även införa ett moratorium mot vräkningar under krisen.

Vänsterpartiet var tidigt ute och krävde mer pengar till välfärden. Det är inte rimligt att det pågår omfattande nedskärningar runt om i landet mitt i den värsta krisen. Varför ska det vara nedskärningar i förskola och skola, i äldreomsorg och i vård när dessa tjänster behövs så mycket såväl i normalt läge som än mer i en ekonomisk kris?

I januari drev vi igenom 7 ½ miljard tillsammans med Moderaterna, och återigen i vår har vi tagit nya initiativ och på så sätt fått fram mer pengar. Men nedskärningarna fortsätter. I dag kan jag läsa i tidningen hemma att Gävle kommun ska spara 167 miljoner och att varsel kan väntas. 167 miljoner motsvarar ungefär lönerna för drygt 300 anställda. Jag kan lova er att varenda en av dem behövs i Gävle kommuns service till sina medborgare. Inte behövs det färre förskollärare, färre lärare eller färre undersköterskor, utan det behövs fler. Så varför spara under en ekonomisk kris som denna – en coronakris? Det tycker jag att regeringspartierna och samarbetspartierna borde svara på. Det behövs mer pengar till välfärden.

Den budget vi nu debatterar innehåller framför allt ett stort permitteringsstöd, det vill säga en utvidgning av det redan befintliga permitteringsstödet. Det är mycket bra och mycket nödvändigt. Ungefär 500 000 personer i Sverige är permitterade i dag. På det finns en arbetslöshet om 450 000 personer. Det är historiska siffror i helt fel riktning. Arbetslöshet tär på så många sätt. Den slår mot ekonomin för såväl individen som samhället,

staten, kommunerna och regionerna. Den tär på sammanhållning och framtidstro. Människors vilja att bidra tas inte till vara, och de tappar självförtroende och får se sina kunskaper och färdigheter vittra sönder. Samhället förlorar det som är grunden för allt välbefinnande och all välfärd.

Därför är det bra att det finns ett permitteringsstöd så att jobb kan räddas. Själva syftet med stödet är att rädda jobb, att känna trygghet i en svår tid, så att företagens kompetens och kunskaper tas till vara och så att företagen ska vara beredda när ekonomin vänder igen.

Nu föreslår man en utvidgning av stödet, och det tycker vi är bra. Skattebetalarna ska ta en större kostnad åt företagen. Då tycker vi i Vänsterpartiet att det är rimligt att de företag som ska uppbära den utvidgade delen som skattebetalarna ska stå för borde ha kollektivavtal. Det hade vi gärna väckt motioner om – men det går ju inte till en extra ändringsbudget.

I utskottet har Vänsterpartiet också tagit upp att permitteringsstödet inte ska få användas till uppsägningslöner. Inte ett enda parti har tyckt att det är rimligt. Trots att permitteringsstödet hela syftet är att rädda jobb tycker övriga partier att skattebetalarnas pengar ska användas till att betala uppsägningslöner för företagen. Varför? Varför ska inte företagen själva stå för kostnaderna för uppsägningar när skattebetalarna vill rädda jobb? Varför ska skattebetalarna betala dessa pengar till företagen för att de säger upp sina anställda? Vad är syftet med det? Inte ett svar.

Jag hade hoppats få något svar i dag – men tyvärr inte. Det är inte alls rimligt att permitteringsstödet får användas på det sättet. Det kommer vi i Vänsterpartiet att fortsätta att påminna om, och kanske en dag är det fler som inser att det helt motverkar sitt syfte att använda permitteringsstödet på det sättet.

Fru talman! Jag vill också ta upp att vi i Vänsterpartiet om vi fått motivera hade tyckt att vi ska ta bort förmånsbeskattningen på alla de måltider som vård- och omsorgspersonal nu har fått av människor som uppskattar deras hårda arbete. Vi hade tyckt att inte heller personalens taxiresor eller transporter på andra sätt ska förmånsbeskattas. Nu har oppositionen i finansutskottet fått hela finansutskottet att ställa sig bakom ett sådant förslag, vilket är väldigt bra. Jag vill dock passa på att säga att det är bra att man tar bort förmånsbeskattningen men att det man framför allt borde göra är att förbättra arbetsvillkor och arbetsmiljö, höja löner och se till att vård- och omsorgsanställda får fler arbetskamrater.

Vi hade också tyckt att gåvonivån, det vill säga nivån som inte ska förmånsbeskattas, som är satt till 1 000 kronor i den extra ändringsbudgeten borde höjas. Men det är vi ensamma om.

Vänsterpartiet står bakom den extra ändringsbudgeten. Vi har ett särskilt yttrande om att vi tycker att det behövs fler åtgärder för vanligt folk, hur vi ser på permitteringsstödet och att vi är glada över att förmånsbeskattningen av måltider och taxiresor för vård- och omsorgsanställda under den här tiden tas bort.

Anf. 7 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Det här är en ganska speciell kris. Det är en kris som slår genom alla samhällslager, som slår mot hela världen samtidigt och som faktiskt för en gångs skull får hela Sveriges riksdag, från vänster till höger, att förstå – i alla fall i några av ändringsbudgeterna – att välbefinnande och välfärd hänger ihop.

Prot. 2019/20:126

27 maj

Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset

Fru talman! Det är ju så att hade vi inte haft livskraftiga företag, människor som går till jobbet eller entreprenörer som skapar något för andra, då hade vi inte heller kunnat finansiera välfärden. Det är det detta handlar om. Det handlar om att se till att välfärden fungerar så att de som jobbar med att aktivt bekämpa viruset får drägliga villkor. Men det handlar också om att se till att vi långsiktigt kan finansiera välfärden genom att behålla välståndet, genom att rädda företagandet, genom att se till att människor får behålla jobbet, genom att se till att det finns en ekonomi också i morgon när krisen är över.

Fru talman! Kina har inte bara gett oss det här Kinaviruset, covid-19. När det viruset går över i nästa fas finns det risk att Kina utgör ett annat slags virus, ett virus som köper upp viktiga företag och profiterar när svensk ekonomi ligger i spillror. Det är också av det skälet som vi här och nu behöver göra ändringsbudget efter ändringsbudget för att stärka svensk ekonomi och stärka livskraftiga svenska företag så att de blir motståndskraftiga, inte bara mot den ekonomiska krisen nu utan också mot den typen av hot från andra länder såsom Kina.

Fru talman! Därför är det bra att vi nu utökar systemet med korttidspermitteringar. Livskraftiga bolag ska inte behöva gå i konkurs därför att de drabbas av en kris som kommer utifrån och som de själva inte råår för eller har gjort något för att förtjäna.

Det är av de skälen som det är bra att vi nu ser till att gåvor till anställda blir omfattade av skattefrihet. Det kan handla om att en kommun delar ut checkar som man kan handla med i det lokala näringslivet. Det är ju något som är bra både för dem som är anställda av kommunen och för näringslivet. Det är bra både för välfärden och för välståndet, och det är precis det som arbetet vi i Sveriges riksdag nu gör för att stävja coronakrisen handlar om.

Fru talman! Jag är också väldigt glad för att Liberalerna i förhandlingarna har fått starkt gehör för detta med att tillfälligt ta bort förmånsbeskattningen på parkering. Det är klart att det är orimligt att vi från statens håll säger att man inte ska åka kollektivt, att man inte ska åka med andra, men att man måste åka till jobbet eftersom vi har en kris där människor behöver jobba med att rädda liv – samtidigt som man åker på en skattesmäll om man får parkering som förmån. Det är klart att det är positivt att vi fått igenom detta i våra förhandlingar, men det kommer såklart inte att räcka hela vägen. Vi kommer att behöva göra mer.

Fru talman! Vi i finansutskottet har nu lyckats enas kring ett tillkännagivande om den uppmärksammade frågan om förmånsbeskattning på luncher och på mat som altruistiska människor själva valt att skänka till dem som jobbar i vården.

Det är såklart helt orimligt att en person som jobbar och sliter hårt i vården och gör allt den kan för att rädda liv och som någon annan vill bjuda på en lunch, en lurre, ska åka på en skattesmäll. Det är naturligtvis helt orimligt; det förstår alla. Det var därför vi lyckades enas kring detta i finansutskottet, och det är jag väldigt glad för.

Vad som däremot blir tydligt i våra diskussioner är att det är orimligt att, som man gjort fram till nu, ställa krav på en hårt arbetande, pressad och stressad till exempel sjuksköterska att den ska veta precis vad som ska förmånsbeskattas och inte. Jag ska ge några exempel.

Om man får fika, till exempel en bulle, på sin arbetsplats ska det inte förmånsbeskattas. Men om man får en pizza, som ju är ett bröd med pålägg precis som en bulle, ska det förmånsbeskattas. Men, fru talman, hur är det då med pizzabullen? Hur är det med pizzabullen? Det vet man inte, och det är svårt för en stressad och pressad person som bjuds på en pizzabulle av det lokala bageriet att veta om den ska förmånsbeskattas eller inte. Det är inte bara en skattesmäll; det är också så att vi fram till nu när vi tar detta initiativ har ställt helt orimliga krav.

Detsamma gäller sallad. Hur mycket frukt ska det vara för att vara fika och fruktsallad? Räcker det med några russin i grönsalladen? Eller räcker det att bananen är skalad och upphackad för att den ska anses vara tillagad som lunch? Jag vet inte. Jag kan inte avgöra detta. Det finns säkert experter på Skatteverket som kan avgöra detta, men det är helt orimligt att ställa kravet på stressad och pressad sjukvårdspersonal att de ska klara av att göra den bedömningen.

Det är av det skälet, för att man inte i efterhand ska åka på en helt orimlig skattesmäll därför att någon har varit sjyst och skänkt en pizzabulle, en sallad med lite russin i eller något annat, som vi i ett enigt finansutskott med ett tillkännagivande nu försöker få bort denna orimliga förmånsbeskattning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 16.)

§ 5 Ökat skydd för sjömäns anställning vid sjöröveri eller väpnat rån mot fartyg

Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU16

Ökat skydd för sjömäns anställning vid sjöröveri eller väpnat rån mot fartyg (prop. 2019/20:85)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 16.)

§ 6 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU18

Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis (prop. 2019/20:165)
föredrogs.

Anf. 8 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag vet inte om ni kommer ihåg de första veckorna av krisen som vi befinner oss i. Då började människor i panik bunkra toalettpapper. Rädslan för att varor skulle ta slut var stor, och det gällde inte bara toalettpapper. Jag får erkänna att några rullar extra men även burkar med

Prot. 2019/20:126

27 maj

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Anpassningar
av reglerna om stöd
vid korttidsarbete och
tillfälliga anstånd
samt ett effektivare
informationsutbyte
inom Skatteverket
m.m. med anledning
av coronaviruset*

*Förlängd giltighetstid
för yrkeskompetens-
bevis*

ravioli och krossade tomater hamnade i min kasse när jag var ute och handlade de där första veckorna.

Rädslan handlade i grunden om att transporter av varor inte skulle fungera. Den rädslan har hittills visat sig vara obefogad. Det är viktigt att våra transporter fortsätter fungera. Då måste det bland annat finnas förare som kan köra lastbilar med gods, till exempel toalettpapper, till våra butiker.

Fru talman! För att säkerställa att det finns förare som kan transportera gods är det bra att regeringen nu, efter påtryckningar från såväl oppositionen som åkerinäringen, har anammat att yrkeskompetensbevisutbildningarna behöver skjutas upp och därför förlänger giltighetstiden för befintliga yrkeskompetensbevis. Utbildningar som måste genomföras för att YKB ska kunna förlängas går i dessa coronatider inte att genomföra, och risken hade funnits att förare inte längre haft tillstånd att köra.

EU-kommissionen har givit möjligheter till Sverige och övriga EU-länder att ge dispens när det gäller giltighetstiden för yrkeskompetensbevis som går ut mellan den 1 mars och den 31 augusti. Giltighetstiden kan förlängas med sex månader. Tyvärr använde inte regeringen kommissionens förslag fullt ut utan nöjde sig med att låta det gälla i Sverige för yrkeskompetensbevis som går ut mellan den 1 mars och den 31 maj. Regeringen borde ha tagit vara på de möjligheter som kommissionen ger och inte missgynnat svenska åkerier.

Fru talman! En annan fråga som blir tydlig i dessa tider är vikten av att regeringen borde ha arbetat mycket tidigare med att myndigheter och andra statliga verk ska ta fram distansutbildningar för denna typ av utbildningar. Det hade underlättat för yrkesförarna om det redan i dag funnits bättre möjligheter att genomföra YKB-utbildningarna digitalt. Detta hade underlättat oavsett om det är kristider eller inte.

Regeringen behöver omgående börja arbeta med frågan om digitala utbildningar så att dessa kan finnas på plats inom en snar framtid. Detta är något som vi påpekar i den reservation vi har gemensamt med Kristdemokraterna.

Fru talman! Det är viktigt att vi underlättar för vår åkerinäring så att transporter kan fungera under dessa kristider och så att varor kan komma fram till våra affärer och företag. Transporterna blir än mer viktiga i dessa tider, då många undviker att resa till affärerna och är fast i karantän och behöver leveranser ända hem till sin bostad.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 9 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Fru talman! För varje förare i tung yrkesmässig trafik krävs ett giltigt YKB, alltså ett yrkeskompetensbevis. För persontransporter började den nya lagen att gälla den 10 september 2008. För godstransporter kom det året efter, den 10 september 2009. Den första perioden, som var en övergångsperiod, hade en tidsram på sju år. Detta betyder att många förare i den första gruppen har ett YKB som går ut under den kommande sommaren; då gäller alltså inte deras YKB såvida de inte har kunnat förnya samtliga delkurser.

Fru talman! Just nu är hela vårt samhälle påverkat av coronakrisen, och våra transporter är viktigare än någonsin för att säkerställa viktiga sam-

hällsfunktioner. Men nu riskerar många förare att parkeras för att de inte har kunnat genomföra samtliga delkurser innan deras YKB går ut. De förare som berörs har både C och D på sina körkort. Jag pratar nästan dagligen med åkeriägare eller förare som inte hittar lämpliga kurser att gå. Så sent som i går ägnade jag stora delar av kvällen åt samtal med åkerier i just denna situation.

I vilken inbördes ordning delkurserna genomförs kan föraren fritt välja; det viktiga är att samtliga moment sker under femårsperioden. När den sista delkursen är genomförd utfärdas ett nytt YKB för de kommande fem åren. Det är här problemen uppstår under rådande pandemi. Förare riskerar att hindras i sin viktiga yrkesutövning på grund av att de inte finner den sista och nödvändiga delkursen innan tiden löper ut.

Utbildare ställer in kurstillfällen på grund av den pågående coronapandemin, vilket innebär att antalet tillgängliga kursplatser begränsas. Många åkeriägare väljer också att inte skicka sina förare på utbildning på grund av smittorisken; de vill helt enkelt inte riskera att förarna drabbas av den här sjukdomen. För utbildare innebär detta att kurserna måste ske i lokaler med särskilt stora utrymmen för att kursdeltagarna ska kunna sitta med trygga avstånd mellan sig – i annat fall skickar inte åkerierna sina förare på kurs.

Folkhälsomyndighetens rekommendation om max två timmars bilresa från hemmet är ytterligare en faktor som påverkar situationen. Det föreligger därför en stor risk att många förare inte hinner genomföra sina sista kurser innan tider löper ut.

Regeringen har säkerligen haft goda ambitioner att nå en lösning på den situation som råder, men förslaget är otydligt. Som en av remissinstanserna uttrycker det: Den lagtekniska konstruktionen är svårtydd.

Vi har en situation där kurstillfällen för YKB ställs in eller där arbetsgivare inte skickar sina anställda till kursplatserna på grund av smittorisken. Problemet är likartat över hela Europa, och därför har EU-kommisionen lagt fram ett förslag som är mer långtgående än regeringens proposition. I COM(2020) 176 föreslås att undantagsperioden löper från den 1 mars till den 31 augusti 2020. Vi behöver detta undantag på plats så fort som möjligt. Regeringen har säkerligen haft ambitionen att lösa problemet för branschen, men man har inte tagit steget fullt ut.

Sverigedemokraterna anser att det vore bra för branschen med ett tydligt tidsperspektiv. I proposition står det enbart att regeringen *får* meddela föreskrifter om förlängd giltighetstid. Det finns således inget tydligt besked till alla dem som väntar på ett sådant. En förlängning påverkar inte trafiksäkerheten eller andra viktiga mål med YKB eftersom det är redan yrkesverksamma förare som berörs av undantaget.

Anf. 10 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Covid-19 har drabbat Sverige på ett fruktansvärt sätt, vilket har resulterat i att över 4 000 människor har gått bort. Vårdpersonalen jobbar dygnet runt för att stoppa virusets härjningar.

Samtidigt som vi har en vårdkris orsakad av covid-19 har vi en ny ekonomisk kris att hantera. Minskad medborgerlig rörlighet och minskad handel har skapat stora ekonomiska problem, vilket vi alla försöker att hantera via olika former av omställningsstöd. Jag tror att det är viktigt att man kallar det just omställningsstöd, för det här kommer nog att ta tid.

Samtidigt har virusets utspridning gjort att det har blivit svårare för transporthuvudmännen att genomföra de utbildningar som behövs för att chaufförer ska kunna uppgradera sina yrkesbevis. Vi har således två kriser. Vi har en vårdkris – eller en vårdproblematik – och en ekonomisk problematik, och vi måste hantera dem båda.

Fru talman! Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen om yrkesförarkompetens. Genom ändringen införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om en förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis och om vissa undantag från lagen. Det här ska börja att gälla från den 1 juni 2020.

Från kristdemokratiskt håll står vi bakom detta, även om vi anser och har lyft fram att regeringen bör arbeta för att detta undantag har möjlighet att vara ganska långvarigt. Vi står dock bakom förslaget i den delen.

Fru talman! Vi är således i grunden positiva till förslaget i regeringens proposition, men vi vill samtidigt peka på behovet hos företag som utfärdar olika former av certifikat, licenser och tillstånd att få genomföra de utbildningar som behövs för att upprätthålla certifikat, licenser och tillstånd på distans. Vi anser att en fördel med ett distansförfarande är att utbildningsanordnarnas förutsättningar att upprätthålla sin verksamhet då kan säkerställas, och vi menar att det därmed kommer att gå att komma ur den nuvarande krisen med en bibehållen struktur för anordnare av utbildningar.

Vi vill ha ökade möjligheter till distansutbildning, och vi vill därför se att regeringen skyndsamt utreder förutsättningarna för att öka möjligheterna till distansutbildning när det gäller certifikat, licenser och tillstånd som rör yrkeskompetensbevisen.

Vi menar också att distansutbildning har med hälsan att göra. Det gör att människor kan genomgå sin utbildning utan att de behöver träffa varandra, vilket är ett av skälen till att vi just nu stänger ned.

För oss är det just de här dubbla bitarna, en vårdsituation påverkad av sjukdomen men också praktiska frågor för att transporter ska fungera, och dessa måste vi kunna hantera samtidigt.

Fru talman! Från kristdemokratiskt håll yrkar vi bifall till den kristdemokratiska och moderata reservationen, reservation nr 2.

Anf. 11 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! För nästan fyra månader sedan upptäcktes det första fallet av covid-19 i Sverige. Sedan dess har hela vårt samhälle ställts om. Många har blivit sjuka, många har blivit friska, somliga har avlidit och andra har överlevt. Ingen har hittills varit oberörd, och hela världen befinner sig i en svår situation. Det är såklart i allra högsta grad påtagligt i vårt land och även här i Sveriges riksdag och i de ärenden som vi nu behandlar.

Fru talman! Det här ärendet handlar om regeringens proposition om förlängd giltighetstid för yrkeskompetens. Det är helt nödvändigt i den situation som är föranledd av covid-19 att vi kan säkerställa att åtgärder vidtas för att minska smittspridningen av viruset och upprätthålla samhällsviktiga funktioner, vilket annars skulle kunna få konsekvenser för människors liv och hälsa.

För att få utföra gods- och persontransporter ska föraren ha ett yrkeskompetensbevis. Det är ju såklart en samhällelig garant för att tillse att förare som utför transporter ska ha den grundläggande kompetens och fort-

bildning som krävs enligt lagen om yrkesförarkompetens. Det handlar om kunskaper kring säkerhetsbestämmelser, rationell körning, optimering av bränsleförbrukning, bestämmelser för yrkestrafiken, trafiksäkerhet, hälsa, service, transportlogistik, och så vidare. Ett yrkeskompetensbevis är giltigt i fem år. Därefter ska det kontinuerligt uppdateras genom fortbildning för förnyad giltighetstid.

Vad propositionen handlar om är att vi tillfälligt frångår regeln om fem års giltighetstid. Giltighetstiden ska kunna förlängas under hösten så att människor inte behöver träffas i samma utsträckning som de annars behöver göra i samband med utbildning.

Propositionen tar sikte på yrkeskompetensbevis som löper ut mellan den 1 mars och den 30 november. Därför ställer vi oss frågande till Sverigedemokraternas reservation. Det finns egentligen ingen meningsskiljaktighet mellan partierna i Sveriges riksdag och regeringen om att vi behöver ha ett fungerande system för att det här ska fungera. Det är olika regler som här ska synkroniseras, dels nationella regler, dels regler på EU-nivå.

Senast i går var infrastrukturministern i trafikutskottet. Han var väldigt tydlig med att om det finns ett behov från branschen att giltighetstiden ytterligare förlängs kommer det också att göras. Men samtidigt måste vi vara medvetna om att det är väldigt viktigt både för trafiksäkerheten och för att lagar och regler ska efterlevas att det finns en kontinuerlig fortbildning.

Jag ska också ta upp reservationen från Kristdemokraterna och Moderaterna. De lyfter där upp frågan om distansutbildningar, vilket förvisso är bra, men vi ser inte riktigt att frågan hör hemma här. Jag vill också påminna kammaren om att det bara är drygt en månad sedan som vi behandlade propositionen om genomförande av ändringar i yrkesförorddirektivet, som är kopplat till gemensamma EU-regler och som också öppnar upp för just distansutbildningar.

Sammanfattningsvis skulle jag ändå vilja säga att det är glädjande att vi på det stora hela är överens om att vi behöver göra allt vi kan för att hantera den rådande situation som covid-19 har förorsakat.

Vi får väl återkomma om de bestämmelser som vi nu behandlar inte är tillräckliga. I så fall måste vi såklart ta upp dem igen. Om detta ska det inte råda några tvivel. Jag tror framför allt att vi i trafikutskottet gemensamt ska bevaka att fortbildning och utbildning kan ske på ett effektivt sätt också i framtiden, och distansutbildning kan vara ett sådant sätt. Jag tror dock inte att man kan garantera att bara distansutbildning kan genomföras när det kommer till yrkeskompetens, för det handlar om flera olika saker och en hel del fysiska moment som ska prövas. Men det är klart att vi alla är angelägna om att det här kan ske på ett bra sätt.

Fru talman! Slutligen vill jag yrka bifall till trafikutskottets förslag och den framlagda propositionen från regeringen och yrka avslag på samtliga reservationer.

Anf. 12 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att svara på det som ledamoten skickade till oss sverigedemokrater.

I förslaget framgår det inte några tidsramar för undantaget. Den tidsram som finns är från den 1 mars till den 31 maj. Men sedan står det i 13 kap. 3 § att regeringen *får* meddela föreskrifter om förlängd giltighetstid och att en förlängning inte får gälla längre än sex månader.

Den situation vi befinner oss i just nu är besvärlig för många åkerier. Jag pratade med en förare på ett åkeri i går som förlorar rätten att köra i mitten av juni, och det gäller EU-transportörer. Det betyder för det här åkeriets del att flera av förarna inte längre kan utöva sitt yrke om man inte får det här undantaget eller om förarna inte finner en kurs som de kan genomföra före den 31 maj. Detta bromsar livsmedelsförsörjningen, och det här är bara ett bland många åkerier som befinner sig i samma situation.

I samband med vårt utskottsmöte frågade jag Sveriges Åkeriföretag hur många förare det är som ingår i gruppen som har kombinationen C och D i körkortet, alltså tung lastbil och buss. Och det är någonstans mellan 3 000 och 5 000 förare i den här gruppen som på något sätt måste hitta en utbildning eller få möjlighet att genomföra utbildningen senare och därmed undantas från den här regeln. Att göra så påverkar inte på något sätt trafiksäkerheten, men det säkerställer viktiga samhällsfunktioner.

Anf. 13 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Thomas Morell för beskrivningen av de problem som åkerier och många förare ser framför sig, och det är just det som den här propositionen handlar om. Jag ser ingen meningsskiljaktighet. Det viktiga är ju att vi får fram den här propositionen nu, så att vi kan komma till rätta med de tillfälliga problem som uppstår. Sedan kan vi aldrig tulla på trafiksäkerheten och de utbildningar och fortbildningar som behöver finnas för den här yrkesgruppen.

Jag tycker att yrkeskompetensbeviset är viktigt, och det är också viktigt att en fortbildning sker. Men jag tror inte att vi ska ha för långtgående undantag, för det kommer att kunna ge framtida problem. Så fort som det är möjligt ska de här utbildningarna kunna påbörjas igen, och då behöver vi ha en fingertoppskänslighet. Sedan är det olika regler som harmoniserar med varandra: dels vår egen nationella lagstiftning, dels EU-regler.

Det viktiga är att vi fattar det här beslutet i dag. Sedan får vi gemensamt bevaka de här frågorna. Ministern var i går i utskottet tydligt öppen för att om vi ser att det finns ett behov av att förlänga giltighetstiden ska det naturligtvis tillgodoses. Vi ska dock ska vara medvetna om att det skapar framtida problem om vi skjuter giltighetstiden väldigt långt fram, eftersom det är väldigt många som ska förnya sina yrkeskompetensbevis samtidigt. Men så länge som det handlar om smittspridning och människors liv och säkerhet är det självklart, så jag ser ingen meningsskiljaktighet här. Jag tycker snarare att det är att gå lite över gränsen.

Vi behöver få fram de här besluten och få fram dem snabbt så att vi kan agera på det sätt som behövs för att transporter ska fungera i Sverige.

Anf. 14 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Vi har ingen meningsskiljaktighet när det gäller propositionen. Det vi eftersökte var ett tydligare tidsperspektiv så att branschen vet vad den har att gå efter.

När det gäller distansutbildning har en föreskrift antagits som gäller från den 23 maj. Av fortbildningens totalt 35 timmar kan nu 12 genomföras på distans. Det kommer därför att gå att göra vissa moment på distans med det nya regelverk som gäller. Detta kommer att underlätta.

Det finns också moment i utbildningen som måste göras på plats, bland annat hjärt-lungräddning, hjärtstartare, rationell körning och så vidare. Jag har själv utbildat mig på YKB sedan lagen infördes och är väl medveten om vad som måste göras och inte göras. Det hade varit bra om vi hade fått en tydlig tidsram och ett tydligt perspektiv på detta. Jag tror inte att det kommer att räcka, inte ens det förslag som ligger i EU, för man kommer att få förlänga det om sjukdomen pågår under en längre tid.

Detta kommer att skapa bekymmer framgent, men jag känner ingen oro för att det på något sätt skulle påverka trafiksäkerheten negativt. Vi pratar om fortbildning. Det är förare som har varit yrkesaktiva i minst fem år. Den stora merparten har varit aktiva i yrket i 30 år, så de utgör inte någon fara för allmänheten eller andra trafikanter.

Utbildningarna ska genomföras, men vi tar det längre fram. Det hade varit bra om vi hade fått ett tydligt tidsperspektiv. Det var detta som vår motion gick ut på.

Anf. 15 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, så mycket, Thomas Morell!

Jag ser fortfarande inga riktiga meningsskiljaktigheter, utan det viktiga är att vi får fram ärendena. Jag nämnde problemet med distansutbildningar, precis som du tog upp i din replik, och att allt inte kan göras på distans. Delar går, och vi har öppnat upp för det genom beslut här i riksdagen. Det är inte något nytt, utan det skedde alldeles nyligen. Det pågår förändringar här.

Ingen kunde räkna med att vi skulle få en pandemi som kommer emellan, men det viktiga är att vi gör det vi kan här och nu. Detta kommer vi också att göra genom det beslut som vi har att fatta i eftermiddag, så att både persontransporterna och godstrafiken kan fortgå och fungera trots att vi har en rådande pandemi.

Anf. 16 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag instämmer i Teres Lindbergs argumentation. Den proposition vi har nu handlar om ett undantag. Jag håller med till fullo, och det är bland annat därför som vi har ställt oss bakom den. När det gäller tidsspannet har vi förståelse för den uppfattning som Sverigedemokraterna lyfter fram, men vi har valt att ställa oss bakom propositionen.

Jag vill bekräfta det som ledamoten Teres Lindberg lyfte fram, nämligen att ministern är tydlig med att om det finns fler behov är regeringen beredd att titta på det. Detta tycker vi från kristdemokratiskt håll är viktigt. Det är en viktig signal från regeringen, för det kan vara så illa att det inte har klingat av i höst. I de delarna känner jag mig trygg, och där har jag agerat.

Vi har lyft in distansutbildning i vår motion, och detta hänger ihop med att när vi har träffat transportföretagare i olika delar av landet och även pratat med deras olika organisationer har de lyft fram att de önskar en dubbel strategi. De önskar det som vi i dag kommer att ta beslut om, nämligen ett undantag. Detta löser ett akut problem. De ser också behovet av att kunna utbilda, för det kommer faktiskt en dag efter corona.

Ju fler som klarar sina utbildningar på distans, desto färre behöver använda undantaget. De signalerar själva att det vore en bra dörr att öppna.

Det är därför vi lyfter fram det i motionen, och vi lyfter också fram det i den meningen att regeringen borde ta fler initiativ till detta. Det är helt korrekt att det på ett sätt är en dubbel strategi, men vi efterfrågar just denna dubbla strategi.

Anf. 17 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag instämmer i det du säger, Magnus Jacobsson, men dilemmat är att det inte riktigt hör hemma här. Det var dessutom ganska nyligen, bara en månad sedan, som vi tog upp denna fråga, som öppnar upp för distansutbildningar. Jag välkomnar verkligen det. Vi var eniga om det, och det var inte ens någon debatt i kammaren om frågan. Man skulle nästan kunna säga att det var ett transportärende där vi var helt överens. Det handlar om harmonisering av EU-regler, som kommer att gälla över hela Europa. Det är jättebra.

Hela utbildningen och den fortbildning som behövs kan dock per definition inte ske på distans. Det är klart att jag, precis som du, välkomnar distansmomenten, men det som inte går att göra på distans inom ramen för yrkeskompetensbevisen måste också fortsättningsvis göras fysiskt. Det är egentligen detta som ärendet handlar om. Det handlar inte om att ersätta något med distansutbildning, utan det handlar om att i de fall där fysisk utbildning inte bör genomföras av hänsyn till människors hälsa och liv ska det inte ske.

I sak håller vi helt med om att distansutbildning är viktigt, men det hör inte hemma här. Vi har redan behandlat det. Jag hoppas att vi gemensamt kan följa det och hitta bra lösningar på detta område.

Anf. 18 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Detta kan låta lite som en strid om påvens skägg, vilket det nog till viss del är. I sak är vi väldigt överens. Det som ledamoten Teres Lindberg redovisar är helt korrekt. Vi har haft processer här i riksdagen tidigare där vi egentligen inte ens diskuterade eftersom vi var överens.

Men det är inte detta vi lyfter fram. Coronasituationen har satt oss alla i detta läge. Jag är jägare, och det är stor skillnad mellan att skjuta på ett stillastående mål och ett rörligt mål. Just nu befinner vi oss i jakten på det rörliga målet. Det är svårare, och det kräver ett visst handlag och att man är beredd att parera över tid. Det är detta vi försöker signalera med motionen: Ju mer man kan göra på distans, desto färre träffar varandra och desto fler kan komma längre i sina utbildningar. Det är denna signal som vi vill skicka ännu en gång, för vi rör oss mot ett rörligt mål: en sjukdom som vi inte har full koll på.

I sak är vi väldigt överens, och detta tror jag att åhörarna hör. Vi har yrkat bifall till själva propositionen, och vi lyfter fram behovet av mer distans därför det är en rörlig materia och en situation som vi inte har varit med om tidigare. Jag har respekt för de beslut som tagits. Jag vill lyfta fram att jag uppfattar det som att regeringen nästan är lite mjukare än vad Socialdemokraterna i riksdagen är, för även här signalerar ministern att man inom EU måste se vad som kan göras.

Jag upplever att det finns en positiv signal, men vi står ändå fast vid vårt yrkande.

Anf. 19 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Det pågår otroligt mycket just nu. Jag kan dra en parallell till ett av mina barn, som går sista året på gymnasiet just på en yrkesutbildning. Där har man ersatt mycket med distansutbildning.

Jag tror att detta kommer att få följdverkningar på många sätt, men det finns moment i en yrkesutbildning som inte går att göra på distans. Det handlar om säkerhet, om fysisk träning och om att veta vad man ska göra i en viss situation för att kunna upprätthålla säkerhet, förebygga olyckor och hantera en eventuell olycka. Allt kan inte ersättas, men det pågår otroligt mycket.

Vi har redan öppnat upp för distansutbildning, så det blir lite kaka på kaka här. Det känns ändå skönt att höra från Magnus Jacobsson och Kristdemokraterna att vi på det stora hela är överens. Låt oss fortsätta att följa denna fråga, för den är otroligt viktig. Det tycker även vi socialdemokrater.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 7 Förutsättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU12

Förutsättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2019/20:117) föredrogs.

*Förutsättningar för
etableringsjobb och
vissa frågor om kon-
troll inom den arbets-
marknadspolitiska
verksamheten*

Anf. 20 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Här får man svinga sig mellan olika ämnesområden, och nu talar vi om arbetsmarknad.

Jag vill börja med att för tids vinnande yrka bifall till Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation 2.

Mycket av riksdagens och samhällets fokus har givetvis legat på att minimera skadeverkningarna av covid-19. Samtidigt ska man komma ihåg att alla de problem som kännetecknade Sverige före coronapandemin, i synnerhet vad gäller en hög arbetslöshet och låg tillväxt, inte på något sätt har försvunnit utan fortfarande finns kvar och dessutom har blivit mycket värre.

För att förbättra integrationen och ungas möjligheter och för att se till att fler kan gå från bidrag till arbete föreslog Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna en förenklad anställningsform – inträdesjobb – som skulle införas för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. Lönen skulle uppgå till 70 procent av den rådande kollektivavtalade ingångslönen i branschen upp till ett tak på 21 000 kronor i bruttolön. 30 procent av arbetstiden skulle användas till att lära sig arbetet på jobbet eller till utbildning.

Moderaterna och Kristdemokraterna hade i regeringsställning föredragit inträdesjobben, vilket vi anser är en bättre konstruktion. Vi anser samtidigt att det avtal som har slutits av parterna kring etableringsjobben, och som nu ligger som ett förslag på riksdagens bord, är värt att pröva, dock med noggrann uppföljning och kontroll.

Fru talman! Etableringsjobb innebär en helt ny modell för staten när det gäller att stimulera anställningar. Utformningen skiljer sig från dagens befintliga subventionerade anställningar på så sätt att subventionen betalas direkt till individen i stället för att arbetsgivaren betalar hela lönen till arbetstagaren och sedan får ersättning för en del av lönen från staten.

Vi menar att det är centralt att en modell där staten betalar ut den subventionerade delen direkt till den anställde inte öppnar upp för bedrägerier. Vi delar Brottsförebyggande rådets och Handelsanställdas förbunds farhågor om att etableringsjobben kan utnyttjas som en papperskonstruktion, samt att den lön som betalas från arbetsgivaren till den anställde förs tillbaka. Visserligen har regeringen nu till vissa delar försökt tillgodose behovet av kontroll. Men Arbetsförmedlingen borde enligt vår mening ges tydligare befogenheter att verka som en kontrollfunktion i det utformade systemet.

Vi menar också att en uppföljning av etableringsjobben kommer att bli avgörande, eftersom insatsen innebär en helt ny modell för att stimulera anställningar och att regeringen i enlighet med vad jag redan nämnt borde skapa en tydlig granskningsfunktion för att stävja fusk och missbruk men också kontinuerligt måste granska om etableringsjobben är en effektiv arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Anf. 21 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Efter en tid av arbete hemifrån är det trevligt för mig att återse Stockholm och kollegor från utskottet och kansliet. Video- och telefonkonferenser i all ära, men att se de människor som man talar med i verkligheten har en fördel.

Detta betänkande är speciellt eftersom det egentligen innehåller två delar. I den ena tas en för oss viktig del upp som innefattar kontrollfunktionen av arbetsmarknadsåtgärder som vi i sak ställer oss bakom. Vi välkomnar naturligtvis alla förslag som går åt en skarpare kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, allt för att komma åt fusk med resurser som ska gå till välfärden. Vi menar att denna fråga förtjänar att behandlas i en separat proposition, vilket vi också klargör i vår reservation.

Den andra delen gäller den nya anställningsformen etableringsjobb. Subventionerade arbeten som arbetsmarknadsåtgärd kan fungera i vissa fall, och det finns det absolut undersökningar som visar. Dock tror vi att de har en begränsad effekt som åtgärd på dagens svenska mer tjänstefokuserade arbetsmarknad.

Det finns ett facit, och oavsett vad man sätter för namn på en satsning kommer utfallet att bli detsamma. Jag vill gärna bli motbevisad. Kanske har vi fel, men troligtvis inte.

Delar av vårt utskott besökte Australien i februari för att studera deras arbetsmarknadspolitik, mycket för att januaripartierna i sitt reformeringsarbete använder Australien som modell.

Det var på många sätt en givande resa, inte minst för att se hur de har byggt upp sin matchning på arbetsmarknaden. De arbetar med privata aktörer, vilket vi går emot i vår reformering.

Det är naturligtvis stora skillnader mellan Sverige och Australien i stort, inte minst kopplat till migrationspolitiken. Eftersom migration hänger ihop med integration, och integration hänger ihop med arbetsmarknadsåtgärder riktade till nyanlända är det i högsta grad relevant även i detta fall.

Australien tog emot 18 750 kvotflyktingar förra året genom UNHCR, vilket skulle motsvara mindre än 5 000 kvotflyktingar för Sverige om man utgår från befolkningens mängd. De har begränsat antalet asylsökande kraftigt, och det är få som får stanna i landet om de inte kommer genom UNHCR.

Däremot tar de in en mycket stor andel arbetskraftsinvandrare som de noga väljer ut efter kompetens och kravprofil. Om man kommer till Australien som arbetskraftsinvandrare ställs det höga krav på självförsörjning och fair goal, vilket innebär att man får stanna om man bidrar till samhället. Det är inte lätt att komma in i Australien. Det tror jag att vi alla uppfattade; det framgick mycket tydligt.

Efter samtal med bland annat Department of Home Affairs, som hanterar frågor kopplade till invandring och integration, visade det sig att det var svårt även för dem att få nyanlända i arbete. Cirka 50 procent av flyktingarna får ett arbete efter fem år i Australien. Det är i och för sig betydligt bättre än vårt utfall. Men de tar också emot betydligt färre än vad vi gör, vilket är en stor del av förklaringen.

En annan intressant aspekt är att Australien, enligt organisationen People Plus, spenderar 20 procent av vad Sverige, enligt OECD, spenderar på arbetsmarknaden och då med ett betydligt bättre resultat än Sverige.

Nu gissar jag att inte så många i denna kammare ser Australien som ett föredöme när det kommer till deras migrationspolitik, även om jag gör det. Dock är det viktigt att förstå att deras arbetslöshet och tillväxt beror på någonting. Och där är jag övertygad om att migration och integration är en avgörande faktor.

När vi träffade en annan organisation – MAX Solutions – som arbetar med att just skapa arbetstillfällen för invandrare och långtidsarbetslösa så de att de undviker att arbeta med subventionerade åtgärder. Jag frågade varför, och de klargjorde att det inte ger den effekt som de efterfrågar. I vissa fall kan de använda sig av verktyget för att den arbetssökande ska få ett arbete på sitt cv. Men de anser inte att det är lönsamt i längden.

På den svenska arbetsmarknaden verkar vi vara otroligt upptagna med att fortsätta att spendera skattepengar på näst intill verkningslösa arbetsmarknadsåtgärder. Skillnaden här är att det är lättare att vara generös med skattepengar än om man är ett privat företag som måste överleva på marknaden och därför väljer att arbeta med de mest lönsamma åtgärderna. Det kan i alla fall vara en förklaring.

Dagens industris politiska redaktör PM Nilsson gjorde en sammanställning av dessa verkningslösa åtgärder som jag väljer att använda för att exemplifiera frågan.

År 1996 kom arbetsplatspraktiken med sex månaders subventionerade praktikanter. Det ökade inte anställbarheten nämnvärt.

År 1998 kom anställningsstödet. Det innebar subventioner på 50 procent av lönen under ett år. Det gav en undanträngningseffekt och sänkte chanserna till riktiga jobb.

År 2000 kom jobbcoacherna som ökade chanserna till riktiga jobb med 2 procent.

År 2007 kom instegsjobben som innebar 80 procent subvention av lönen. Det ökade chanserna till riktiga jobb med 7 procent.

År 2009 kom nystartskontoren som skulle öka motivationen till egenföretagande. De fick ingen effekt.

År 2010 kom avlönade etableringslotsar. Det var ett bonussystem för att få nyanlända i arbete. De fick ingen effekt. Däremot skapade de incitament för bedrägerier.

År 2014 kom traineejobben. Statsminister Löfven skulle skapa 30 000 nya jobb. Det var beredskapsarbeten och lönesubventioner som var medicinen, och de gav drygt 100 jobb.

Den röda tråden genom dessa satsningar är att man försöker bota en bruten arm med plåster och smärtstillande preparat, för att använda en metafor. Å andra sidan kan jag förstå att man fortsätter med det, eftersom man måste visa att man i alla fall försöker lösa problemen med en ansvarslös invandringspolitik.

Vi menar att en omläggning av den svenska migrationspolitiken kopplad till integrationspolitiken är nödvändig för att få bukt med de problem som vi har i dag. 75 procent av dem som var inskrivna på Arbetsförmedlingen var långtidsarbetslösa, och det var före coronakrisen. Hur kommer det då att se ut efter coronakrisen? Det är en bra fråga.

Det är svårt att matcha arbetskraften mot arbetsmarknaden. Varför är det så? Är det för att vi inte ställer tillräckligt höga krav på de arbetslösa? Är det för att människor har hamnat i bidragsberoende? Eller handlar det om attityder hos dem som söker jobb, eller är det för att de som söker jobb inte kan språket eller inte har utbildning eller beror det på någonting annat? Ja, kanske är det så. Det är viktiga frågor, och vi har alla våra förklaringar till dem. Dock tror jag inte att någon sitter här och har svaren på alla frågor.

På 90-talet tillsatte statsminister Carl Bildt en expertkommission för att analysera den ekonomiska kris som då pågick samt ge förslag på åtgärder. Syftet var att mot bakgrund av problemen i svensk ekonomi analysera och föreslå riktlinjer för politikens framtida utformning. Sverige befann sig redan före coronakrisen på ett sluttande plan när det kommer till arbetsmarknaden, och regeringen bör i likhet med tidigare initiativ utse en expertkommission för att analysera problemen med integrationspolitiken och föreslå framtida lösningar. En sådan kommission måste dock utformas så att den inte behöver ta hänsyn till ideologiska övertygelser eller tidigare politiska ställningstaganden – eller prestige, för den delen. I stället ska den utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta föreslår vi i vår kommittémotion. Jag har tagit upp denna kommittémotion i kammaren tidigare, men trägen vinner, som man brukar säga.

Fru talman! Med denna motivering yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 22 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Vi befinner oss mitt i en allvarlig pandemi, en kris som påverkar oss alla. Ytterst handlar det om människors liv och hälsa, och vi är många som känner oro för våra nära och kära.

Vi befinner oss dock även mitt i en ekonomisk kris, som är allvarlig. Konkurer, varsel och permitteringar ökar dramatiskt som en konsekvens av åtgärderna för att minska spridningen av covid-19. Företagare ser i dag sina livsverk försvinna. Människor känner oro för sin försörjning och oro över att kanske inte längre få vara kvar i en arbetsgemenskap de trivs i.

Det finns också en grupp människor som vi talar mindre om i krisen, nämligen de som redan före utbrottet av covid-19 hade svårt att etablera sig och få fäste på arbetsmarknaden. En ny rapport från Entreprenörskaps-

forum visar att en majoritet av utrikes födda i arbetsför ålder under perioden 1990–2016 inte har uppnått självförsörjning i Sverige. Det är allvarligt och befäster bilden av det stora utanförskapet som finns i vårt land. Det befäster bilden att många människor inte har blivit en del av samhällsgemenskapen. Alldeles för många barn växer upp utan att någonsin se sina föräldrar gå till ett arbete. De växer upp med känslan att det kanske inte ens lönar sig att försöka.

Det förslag vi debatterar här i dag är faktiskt det enda förslag från regeringen som har till syfte att sänka arbetskraftskostnaderna för företagare så att fler människor ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Etableringsjobben är en ny modell för staten att stimulera anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa.

Modellen skiljer sig från en vanlig subventionerad anställning eftersom staten i den här modellen betalar en ersättning direkt till personen, i stället för att arbetsgivaren betalar hela lönen till arbetstagaren och sedan får ersättning för en del av lönen från staten. Den statliga ersättningen syftar till att kompensera arbetstagaren för att han eller hon får en lägre lön från arbetsgivaren för det utförda arbetet jämfört med en vanlig anställning. Modellen innebär alltså att individen får sin inkomst från två håll, arbetsgivaren och staten. Hela inkomsten ska dock betraktas som en lön enligt denna modell.

Det kan kanske avfärdas som en ryggradsreflex när en oppositionspolitiker säger ”För lite och för sent!”, men i det här fallet är det ju lite så. Arbetsmarknadens parter har varit överens om denna modell i flera års tid utan att någonting hänt, och vi kan konstatera att vi trots högkonjunktur inte lyckades få fler människor i arbete. Är detta en bra modell? Jag vet inte, men jag kan konstatera att det för staten är en dyr arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är dock den och ingen annan vi har att ta ställning till.

Kristdemokraterna hade hellre sett att en förenklad anställningsform – inträdesjobb – infördes. Vi tror att det hade varit en bättre lösning för att förbättra integrationen och ungas möjligheter och för att se till att fler kan gå från bidrag till arbete. Lönen skulle då uppgå till 70 procent av den rådande kollektivavtalade ingångslönen i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad. 30 procent av arbetstiden anses då gå till att lära sig jobbet på jobbet.

Parterna på svensk arbetsmarknad har dock kommit överens om arbetsmarknadsreformen etableringsjobb, och regeringen har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna valt att stödja parternas förslag. Nu ligger det efter en lång process på riksdagens bord. Vi hade i regeringsställning naturligtvis föredragit vår konstruktion inträdesjobben, fru talman, men vi anser att utanförskapet är för stort och för allvarligt för att vi skulle säga nej till detta enda förslag som finns.

Självklart kommer vi noggrant att följa genomförandet och resultaten av anställningsformen. Det är exempelvis centralt att en ny konstruktion, där staten betalar ut den subventionerade delen direkt till den anställde, inte öppnar upp för bedrägerier. Skulle etableringsjobben inte visa sig fungera i praktiken kommer vi fortsätta att driva på för att inträdesjobben, som vi anser vara en i grunden bättre konstruktion, införs.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 2, då vi anser att det behövs en mer systematisk uppföljning och kontroll av reformen. Det *är* en speciell konstruktion, och eftersom anställningsformen är helt ny bör man

kontinuerligt granska etableringsjobben för att se om det är en effektiv arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Avslutningsvis kan vi bara konstatera att höga ingångslöner har försvårat för nyanlända att etablera sig och få arbete i Sverige. Den lågkonjunktur som beror på covid-19-utbrottet riskerar att förvärra och cementera utanförskapet för väldigt många. Låt oss hoppas att denna reform blir ett steg i rätt riktning, så att fler kan vara med och bidra till vårt gemensamma bästa.

Anf. 23 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Redan innan pandemin slog hårt mot vårt arbetsliv hade vi stora utmaningar på svensk arbetsmarknad. Trots att vi har haft en stark konjunktur har många stått utan jobb, samtidigt som många företag uppger att de har svårt att tillsätta sina lediga tjänster och svårt att hitta rätt folk till dem.

Även när den akuta krisen är över kommer vi att ha en bristsituation inom flera yrkesgrupper. De som redan före krisen hade svårt att få ett jobb kommer i tider av hög arbetslöshet att ha ännu svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. De kommer att behöva konkurrera med grupper som normalt står närmare arbetsmarknaden och i större utsträckning har kompetens som efterfrågas av arbetsgivarna.

För att klara matchningen och få fler i arbete behövs fler, och kanske andra, åtgärder. Det har även parterna på arbetsmarknaden sett och gjort som parterna brukar göra, nämligen satt sig ner och förhandlat. Men de har inte förhandlat enbart för att komma åt problemen med matchningen och med att många har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden; de har också förhandlat för att de hade ett annat gemensamt intresse som även det är grundläggande för den svenska modellen på arbetsmarknaden: De ville hindra politiskt ingripande och behålla makten över lönebildningen.

Det förslag som fanns och i viss utsträckning fortfarande förespråkas av Moderaterna och Kristdemokraterna, vilket vi har hört i den här debatten, nämligen inträdesjobben, har en konstruktion som innebär att politiken blandar sig i lönebildningen och riskerar att dramatiskt skada vår modell på arbetsmarknaden och sätta press nedåt på lönerna för stora grupper som redan i dag har låga löner.

I november 2017 skrev LO, Unionen och Svenskt Näringsliv en principöverenskommelse om etableringsjobb – en subventionerad anställning som ska kunna kombineras med utbildning och där den anställde får halva lönen från arbetsgivaren och en ersättning från staten så att lönen ligger i nivå med kollektivavtalen. Man vände sig sedan med sitt gemensamma förslag till regeringen, och i mars 2018 tecknades en avsiktsförklaring mellan regeringen och parterna om att inrätta etableringsjobb. Nu har förutläggningarna utretts, och de lagändringar som krävs för att inrätta etableringsjobb finns i propositionen vi i dag debatterar. Den exakta utformningen av etableringsjobben kommer att regleras i en förordning.

I propositionen, fru talman, finns förslag på lagändringar som gör det möjligt för den som har ett etableringsjobb att få lön från både staten och arbetsgivaren, samtidigt som den samlade inkomsten ska ligga till grund för rätt till sjukpenning, pension och arbetslöshetsförsäkring. Propositionen innehåller också ett antal lagändringar för att få stopp på fusk med subventionerade anställningar. Till exempel vill vi ge Arbetsförmedlingen

rätt att begära in uppgifter från banker och försäkringsbolag för att kontrollera att lön verkligen har betalats ut och att individen har ett försäkringsskydd.

Regeringen vill även att Arbetsförmedlingen ska få bättre möjligheter att behandla personuppgifter och därigenom stärka möjligheten att upptäcka bidragsbrott och andra former av felaktigheter i enskilda ärenden.

Det är avgörande att kontrollen fungerar och att alla möjligheter att missbruka våra gemensamma system tas bort. De medel som staten har avsatt till arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska verkligen gå till sådant som hjälper människor till jobb. Medlen får inte hamna i fickorna på fus-kare och kriminella. Detta är också viktigt för att upprätthålla människors förtroende för att skattemedlen används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Fru talman! Vi har stora grupper på arbetsmarknaden som står utanför för att de inte har den kunskap och kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Etableringsjobben kom till som parternas lösning på hur vi ska få fler av dem som saknar rätt kompetens att komma in i jobb. Utbildning och anställningsstöd är sådant som tidigare visat sig vara bra vägar in, och etableringsjobben kombinerar dessa för att fler nyanlända och långtidsarbetslösa ska komma i jobb. Samtidigt ska det kunna leda till en tillsvidareanställning.

Etableringsjobben är utformade för att rusta arbetstagarna att få en varaktig etablering och ett starkare fäste på arbetsmarknaden. Modellen omfattar även en kontrollfunktion utöver de som redan finns och förstärks med denna proposition. En partsammansatt nämnd ska ha i uppdrag att se till att anställningsformen inte missbrukas.

Det är viktigt att etableringsjobben finns på plats när den värsta krisen är över, och vi hoppas att den här reformen ska förbättra både etableringen på arbetsmarknaden och arbetsgivarnas kompetensförsörjning. Men vi behöver givetvis noga följa denna nya subvention och utvecklingen av den liksom löpande utvärdera och ha kontroll så att systemet inte missbrukas.

För oss socialdemokrater är det viktigt att vi lyckas förbättra etableringen utan att nya problem skapas, såsom sämre produktivitet eller lönepress.

Den svenska modellen bygger på starka och ansvarstagande parter på arbetsmarknaden. Parterna har ansvar för att reglera löner och villkor. Att parterna gemensamt har tagit initiativ till etableringsjobb visar på styrkan i den svenska modellen.

I OECD:s rapport *Negotiating Our Way Up* från 2019 menar man att vår typ av modell på arbetsmarknaden, med hög organisationsgrad och där kollektivavtalen har hög täckningsgrad, är förknippad med högre sysselsättning, lägre arbetslöshet, bättre inkludering och mindre ojämlikhet men också högre produktivitet. Den ger även företagen bättre förutsättningar att konkurrera på lika villkor.

Kollektivavtalsmodellen har skapat löneutveckling och arbetsfred i Sverige under lång tid. Vi socialdemokrater värnar om den svenska modellen på arbetsmarknaden, och grundläggande är att parterna genom förhandlingar bestämmer löner och villkor, inte politiken.

Etableringsjobben möter både de behov som arbetsgivarna ser – ett system som är enkelt att administrera och som bidrar till kompetensförsörjningen – och de behov som facken ser, nämligen att det kan bidra till var-

aktig etablering på arbetsmarknaden. Genom att både arbetsgivare och fackförening sluter upp bakom en lösning får vi en mycket bättre förutsättning för att den ska lyckas och för att den ska svara mot verkliga behov på arbetsmarknaden.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 24 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Även de av oss som har möjlighet att njuta av solskenet, vilket inte alla här i kammaren har, eller kanske i några fall av permittering – många är ju permitterade och passar på att sortera ett förråd eller måla om ett trädäck – känner nog just nu av krisens obarmhärtiga isande vindar. Corona drabbar folk i vår närhet, i vissa fall medicinskt men även ekonomiskt. För väldigt många är det alldeles skoningslöst. Detta är en storm, en naturkatastrof, utan dess like i svensk modern ekonomisk historia som nu drar fram över arbetsmarknaden.

Trots våra mest kraftfulla räddningspaket, krediter, gigantiska stöd, omfattande tillfälliga skattesänkningar och ungefär en miljon arbetare i permittering, det vill säga åtgärder som tveklöst har dämpat arbetslöshetskrisen, förloras hundratal jobb varje dag. Arbetslösheten stiger just nu obönhörligt. Prognoserna pekar på en massarbetslöshet – tyvärr är det rätt ord – på över 10 procent. Många tiotusentals människor kommer att få tillvaron raserad. De riskerar att hamna i social misär.

Problemet är, som vissa andra talare har påpekat, att läget på arbetsmarknaden i Sverige var mycket allvarligt redan innan krisen slog till. Det fanns en tudelning med människor som stod mycket långt från arbete.

Det viktiga är dock att det inte är hopplöst. Det finns en väg tillbaka. Det finns åtgärder som gör att jobben kan komma tillbaka snabbare och snarare än om vi inte agerar. För de arbetslösa skull skulle jag och säkert alla andra här gemensamt vilja tacka varenda småföretagare i detta land som i dag, om någon månad eller om ett halvår trotsar krisen och anställer ytterligare en person. Det blir en person som får gå ut ur krisen och in i värmen igen.

Det är då vår absoluta skyldighet att förstå hur värdefullt vartenda skapat jobb är. Det är vår absoluta skyldighet att i denna talarstol släppa vår gamla retorik, vare sig det gäller klasskampsretorik, ovanan att peka finger åt någon viss grupp eller bara ett gammalt trött försvar av regleringar som för länge sedan har överlevt sitt syfte. Vi har så mycket annat som vi måste reglera i krisen för att klara oss vidare.

Det är vår skyldighet att fokusera all vår energi på krisen och på allt det som kan gynna, förstärka och underbygga jobbskapandet i vårt land med anställningar, återanställningar och nyanställningar. Ett sådant förslag läggs nu på riksdagens bord. Det utgör en av många pusselbitar för att steg för steg göra återhämtningen möjlig.

Förslaget handlar om att förstärka kontrollen och genomlysningen av de många – fortfarande alldeles för många – olika sorters stöd till anställning som vi har i detta land. Det utgör en stabil grund varpå nya kloka förslag kan stå ännu stabilare. Jag vill påstå att det bemöter sådant som flera talare har tagit upp i dag, det vill säga behovet av genomlysning och kontroll.

Förslaget handlar också om att bereda vägen för den här nya möjligheten till anställning för utsatta på arbetsmarknaden till en lägre inledande lönekostnad, det vill säga etableringsjobben, som arbetsmarknadens parter har lagt fram. Detta utgör en väldigt viktig möjlighet, om kanske än inte i det första skedet av återhämtningen. Men det är viktigt strax därefter då vi åter ska vända oss till de många som var arbetslösa redan innan krisen började.

Det här är ingen perfekt konstruktion. Det är ingen hemlighet att jag och mitt parti förordade en ny anställningsform, som effektivt skulle skapa en mer direkt brygga in på arbetsmarknaden för de mest utsatta. Men i pragmatisk anda har vi tagit till oss parternas förslag.

Detta ska utvidgas till två grupper av företag som i normalfallet är helt centrala för jobbskapandet i vårt land och som åter kan bli det. Dessa drabbas nu oerhört hårt av krisen. Det gäller dels de icke kollektivanslutna småföretagen, dels bemanningsföretagen. I dag debatteras dock inte just detta utan i första hand en stabilare grund för alla framtida insatser för att underlätta det slags jobb som etableringsjobben utgör.

När den fruktansvärda stormen bedarrat och när svensk ekonomi börjar ana en ljusning kommer denna pusselbit att vara avgörande för att vi ska få ihop återhämtningen. Jag hoppas därför att alla i denna kammare är beredda att fokusera på jobbskapandet och lägga denna grundplåt för både etableringsjobben och en mer genomlyst arbetsmarknadspolitik.

Anf. 25 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Detta ärende har egentligen två delar. Det handlar dels om lagändringar för att möjliggöra de så kallade etableringsjobben, dels kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Jag tänker säga något om båda dessa frågor.

Etableringsjobben utgör tyvärr ett av många exempel på hur januari-konstellationen lyckas skapa problem där andra söker och finner lösningar. Etableringsjobben är i grunden en väldigt bra idé, som också min kamrat från Socialdemokraterna redogjort väl för. Parterna på arbetsmarknaden, fack och arbetsgivare, har tagit ett stort ansvar och kommit fram till en principöverenskommelse, en flexibel konstruktion som innebär att man får till ett trepartssamarbete. Staten går in med en del pengar. Parterna ser till att personer som möter strukturella problem att komma in på arbetsmarknaden, i det här fallet nyanlända och långtidsarbetslösa, lättare kan komma in. Individerna får en lön från arbetsgivaren och samtidigt en individuell subvention i form av en ersättning som ingår i lönen. Det gör sammantaget att det blir fråga om en värdig inkomst för den som arbetar, samtidigt som man försvårar för fusk och lönedumpning. Lönedumpning verkar snarare ha varit en central poäng med de typer av konstruktioner som tidigare presenterats av de borgerliga partierna.

Principöverenskommelsen kom till under våren 2018. Då inleddes ett arbete hos regeringen för att få till en praktisk lösning. Men så kom ju valet och därefter det olycksaliga januariavtalet. Där har Centern och Liberalerna, två partier vars starka förakt för organiserade arbetstagare motsvaras av lika framträdande brist på förståelse för hur arbetsmarknaden fungerar, fått in krav på att även företag utan kollektivavtal ska omfattas i den kommande konstruktionen. Detta är lite lustigt, med tanke på att hela den struktur som har fött fram den här lösningen bygger på att organiserade parter

kommer överens i kollektivavtal. Dessutom har man petat in krav på att även bemanningsföretag ska omfattas, vilket också är märkligt, dels för att det är dåligt att premiera en sådan utveckling på arbetsmarknaden, dels för att det introducerar en ytterligare part i en situation där flera parter redan är involverade.

Detta är dessvärre ganska typiskt för den situation vi har hamnat i, med Centern och Liberalerna tassande och hojtande runt arbetsmarknadspolitiken. Det ser vi också exempel på när det kommer till hanteringen av Arbetsförmedlingen och diskussionen om arbetsrätten.

Vänsterpartiet har framfört att etableringsjobben bör införas i enlighet med parternas principöverenskommelse. Därför avvisade vi till exempel de beräkningar som fanns med runt detta i regeringens budgetproposition. Det återstår fortfarande att se hur subventionerna som man planerar att ge kommer att användas inom olika branscher i förhållande till de villkor som kollektivavtalen stipulerar inom de branscherna. Den här osäkerheten är något som också ställer särskilda krav på kommande uppföljning och utvärdering.

Men givet att själva grundkonstruktionen är bra och att det är angeläget att åtgärderna kommer till stånd, särskilt när vi vet att arbetslösheten nu ökar dramatiskt, ställer vi oss bakom de förslag som regeringen lägger fram i den aktuella propositionen och som handlar om att skapa juridiska förutsättningar för att etableringsjobb ska kunna införas.

Fru talman! Den andra frågan i det här betänkandet handlar, som jag sa tidigare, om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Regeringen föreslår att kreditinstitut och försäkringsgivare ska bli skyldiga att lämna vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen. Det är bra. Från Vänsterpartiets sida stöder vi även det förslaget.

Det som är beklagligt här är att problemen med arbetsgivare som utnyttjar arbetsmarknadspolitiska stöd är omfattande, allvarliga och välkända. Ändå råder en sådan saktfärdighet hos regeringen och stödpartierna. Man trippar runt problemkomplexet.

Jag tror att detta säger någonting mer allmänt om prioriteringar och maktförhållanden i vårt samhälle. Det har under flera årtionden funnits en stark tendens att uttrycka en stor oro för att människor ska överutnyttjas eller fuska med olika typer av ersättningar från sociala försäkringar och stödsystem. Det har förts många bekymrade debatter. Det har utretts. Det har tillsatts delegationer. Samtidigt har dessa system urholkats i förhållande till löneutvecklingen i samhället. En alltmer rigorös kontrollregim har ändå vuxit fram runt de här rättigheterna.

Men när det gäller arbetsgivare och bättre bemedlade sociala skikt i samhället är det ganska ofta en saktfärdighet och ett trippande när det kommer till överutnyttjande och ibland systematisk brottslighet med skatter, stöd, avdrag, subventioner och så vidare. Klasstillhörigheten är förmildrande omständighet, för att citera det viktiga västsvenska politiska eposet *Bängen trålar*.

Den miljardrullning som sker under den pågående coronakrisen riskerar dessvärre att förstärka snarare än bryta med den här övergripande bilden, även om det också där görs en del goda insatser för att motverka fusk och utnyttjande. Men jag ska tillbaka till det aktuella ärendet och frågan om arbetsmarknadspolitiska stöd.

Vänsterpartiet ser ett stort värde i många av dessa stöd och subventioner för att få in fler på arbetsmarknaden. Samtidigt har vi länge och återkommande lyft fram problemen med fusk och utnyttjande, inte minst för att vi lyssnar på dem som är närmast verkligheten, nämligen de fackliga organisationerna.

De förslag som vi har borde egentligen inte vara det minsta kontroversiella. Några av dem nämns också i vårt särskilda yttrande i betänkandet. Arbetsgivare som anställer personal med subventioner ska vara skyldiga att utfärda arbetsintyg när anställningen upphör. Vi föreslår en kartläggning av löner och arbetsvillkor, differentierad efter bransch och utländsk bakgrund, när det är aktuellt med subventionerade anställningar. Vi menar att det borde vara självklart att Arbetsförmedlingen överlägger med fackliga organisationer och lägger stor vikt vid deras yttranden, eftersom de ofta har kännedom om hur arbetsgivaren agerat mot tidigare anställda. Detta är högst rimliga saker att vara eniga om, skulle man kunna tro, men det är förslag som har avvisats av de andra partierna vid flera tillfällen. Det är beklagligt, men vi kommer att fortsätta att lägga fram dessa och andra förslag för att anpassa politiken efter verklighetens behov.

Anf. 26 GULAN AVCI (L):

Fru talman! I dag har vi att behandla en mycket viktig proposition som innehåller nödvändiga lagändringsförslag om kontrollfunktioner, vilket har påpekats av många andra talare före mig, och som kommer att lägga grunden för införande av etableringsjobb.

Etableringsjobb är en ny modell av subventionerad anställning som riktar sig till långtidsarbetslösa och nyanlända personer. Den här modellen skiljer sig från andra anställningsformer på så sätt att staten subventionerar anställningen genom att betala ut en viss del av ersättningen direkt till individen. Den andra delen av lönen ska betalas ut av arbetsgivaren men kommer att vara lite lägre. Det innebär att en individ som får ett etableringsjobb i fortsättningen kommer att få två löner – från staten och från arbetsgivaren.

Fru talman! Det har nämnts i debatten att etableringsjobben kunde bli verklighet tack vare parternas handskakning under förra mandatperioden. Det är mycket välkommet och viktigt att arbetsmarknadens parter tar ansvar för att det skapas fler enkla vägar in till svensk arbetsmarknad. Men det som företrädaren för Socialdemokraterna glömde att nämna i sitt inlägg är att vi i den här reformen, som har förhandlats fram tillsammans med oss samarbetspartier, vilka har gett er fyra år till vid makten, också är överens om att etableringsjobben ska breddas till två ytterligare aktörer, det vill säga företag utan kollektivavtal och kompetensföretagen.

Jag vill i sammanhanget nämna varför det är så viktigt att kompetensföretagen får ta del av de här jobben. Det är en aktör som de senaste åren har lyckats mycket väl med att se till att öppna dörrar och möjligheter för inte minst utrikesfödda och nyanlända att komma i arbete. Därför är det väldigt viktigt för såväl Liberalerna som Centerpartiet att januariavtalets punkter hålls och att man möjliggör för de nya aktörerna att ta del av den här reformen.

Fru talman! Den här reformen är som sagt väldigt viktig att genomföra, och det av många anledningar. Trots att vi under många år har haft en stark ekonomisk utveckling på svensk arbetsmarknad och arbetslösheten varit

näst intill obefintlig inom vissa grupper har förfärligt många människor inte fått chansen att komma i arbete. Det är en verklighet som varken är vacker eller kan beskrivas i positiva termer.

Att få arbeta är nämligen mer än att bara få en lön. Att få bidra och känna sig behövd skapar ett självförverkligande och en gemenskap. Det ger människor ett syfte. Men det ger framför allt kvinnor självständighet och möjlighet att stå på egna ben och inte behöva vara beroende av någon annans plånbok.

Det är nyckeln till gemenskap, skulle jag säga, sammanhållning och en viktig väg in i samhället. Men det är framför allt ett botemedel mot utanförskap och ofrivillig ensamhet. Det är något som vi ser breda ut sig förfärligt stort under coronakrisen.

Det är viktigt att påtala varför den här typen av jobbreformer är viktig. Det ger många nycklar in till arbetsmarknaden. Men det bidrar framför allt till att vi kan göra upp med den tudelade arbetsmarknaden och se till att vi får *en* arbetsmarknad som är öppen för alla människor som kan arbeta och bidra i vårt land.

Fru talman! Om problemen på arbetsmarknaden var stora före coronakrisen vill jag med bestämdhet hävda att vi har väldigt stora problem i dag. Bara på två månader har över 110 000 människor blivit av med sina jobb. Alla prognoser pekar på att arbetslöshetsstatistiken kommer att öka med raketfart uppåt när vi väl har tagit oss igenom krisen.

Det kräver att vi från politikens sida samlar oss och gör allt vi kan för att inte fler människor ska sugas in i utanförskapets dåliga spiral. Vi har hittills visat att vi gemensamt kan ta ansvar för Sverige och den kris som vi upplever just nu. Vi har inte minst kunnat visa det genom att vi i den här kammaren har kunnat leverera sex krispaket som har varit ovärderliga och så viktiga för att inte fler människor ska bli utan arbete och hamna i utanförskap.

Det innebär att vi kommer att behöva lägga om vår arbetsmarknadspolitik. Fler ändringar i arbetsrätten är på väg att genomföras för att vi ska få en mer flexibel arbetsmarknad. Vi kommer definitivt att behöva se över våra trygghetssystem och stärka dem för att de ska omfatta alla arbetstagarare och alla egenföretagare som betalar skatt in till våra gemensamma trygghetssystem.

Den här krisen har verkligen blottat hur svaga trygghetssystemen är. De lämnar människor vind för våg och med rädslan för att inte klara av att betala räkningar nästa månad. När vi har så svaga system och så uppenbara problem med våra trygghetssystem måste vi från politikens sida ta en rejäl funderare på om inte a-kassan ska bli allmän och omfatta alla som jobbar i Sverige. Det är ett väldigt viktigt besked.

Utan trygga omställningsmöjligheter för individen kommer vi inte heller att med trovärdighet kunna hävda att den struktumställning som pågår på svensk arbetsmarknad ska kunna ske på ett bra sätt. Därför behövs det flera olika komponenter.

Vi kommer också att behöva skapa flera enkla vägar in för arbetstillfällena utan förkunskapskrav så att både de som står utanför får en chans att komma i arbete och alla de som nu kommer att bli arbetslösa snabbt kan skola om sig och bli matchningsbara för nya jobb.

Fru talman! I det sammanhanget kommer etableringsjobben att spela en väldigt viktig roll för att fler kan komma i arbete. Det kommer inte att

vara en mirakellösning. Det kommer inte att råda bot på alla de problem som finns. Just etableringsjobben kommer sannolikt inte heller att bidra till att alla de som är utan arbete kommer att få ett jobb. Men etableringsjobben är en viktig komponent.

Vi har stora problem med matchningen på svensk arbetsmarknad och arbetsgivarnas behov att få rätt kompetens. Detta behöver också åtgärdas framöver. Inte minst är kompetensförsörjningen viktig att förbättra för att Sverige ska kunna behålla sin konkurrenskraft framöver.

För att det ska ske behöver arbetsgivarna få rätt förutsättningar. Alla arbetslösa som just nu knackar på arbetsmarknadens dörr måste ges möjlighet att komma i arbete och skaffa sig de nödvändiga kunskaper och erfarenheter som kommer att efterfrågas på arbetsmarknaden framöver.

Fru talman! Det är mot den bakgrunden, avslutningsvis, som dagens ämne är så oerhört viktigt. Den här propositionen handlar om att lägga grunden för ett antal lagändringar. Vi ska försäkra oss om att vi när vi väl har lagändringarna på plats också har fungerande kontrollsystem så att reformen inte kommer att kunna missbrukas framgent.

Vi kommer att behöva ta nästa steg och återkomma hit och meddela hur vi går vidare med att implementera själva etableringsreformen. Det är ett väldigt viktigt första steg som vi nu tar. Med detta vill jag yrka bifall till propositionen.

Anf. 27 LEILA ALI-ELMI (MP):

Fru talman! Det vi pratar om här i dag är ganska tekniskt. Det handlar om vilka lagändringar som behövs för att etableringsjobben ska kunna införas. Vad det egentligen handlar om är att skapa trygghet för att reformen ska fungera så väl som möjligt. Det är väldigt viktigt för alla de personer som vi hoppas ska kunna få ta del av den.

Etableringsjobben kommer att rikta sig till nyanlända och långtidsarbetslösa. Det handlar om personer som har svårare än andra att slå sig fram på dagens arbetsmarknad. En person som ännu inte kan prata svenska så bra och saknar erfarenhet i Sverige har svårare än andra att få ett arbete. Den som länge varit arbetslös utan att kunna få något jobb kämpar ofta i motvind.

Det handlar om att skapa bättre förutsättningar för de personerna att få ett arbete. För en del kommer det att kunna leda till en tillsvidareanställning. För andra blir det ett viktigt steg på vägen och en möjlighet att kunna få en aktuell referens, få arbetskamrater och kontakter.

Fru talman! Konstruktionen för de tänkta etableringsjobben är ny. En person som anställs med lägre lönenivå får en kompletterande lönedel direkt från staten. Det är tydligt och enkelt, vilket är bra. Samtidigt är det förstås väldigt viktigt att systemet inte missbrukas och att enskilda personer skyddas från påtryckningar av olika slag. Förslagen från regeringen ska förhindra missbruk och skydda enskilda.

Fru talman! Etableringsjobben som idé har tagits fram av parterna, och det är väldigt värdefullt. Förslagen har utarbetats av dem som har både stor erfarenhet och kompetens i frågorna. De har en gedigen kunskap om hur behov, hinder och önskemål ser ut både hos arbetsgivare och hos arbetstagar. Att det är parterna som har tagit fram förslaget gör också att det finns en bred kännedom om etableringsjobben som säkert gör att de kommer att användas i större utsträckning.

Ytterst handlar allt detta om integration. Målet som regeringen har för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Jag ser etableringsjobben som en bra pusselbit i detta. I sammanhanget vill jag också påminna om ett annat viktigt mål som regeringen har som hänger samman med detta. Det gäller målet för jämställdhetspolitiken. Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Det handlar till exempel om vilka som kallas till en intervju eller erbjuds insatser. Det kan handla om vad handläggaren på Arbetsförmedlingen gör eller inte gör. Det värsta är förstås de konsekvenser, direkta eller indirekta, som diskriminering får för den enskilde i form av ett dalande självförtroende och ökad frustration. Det är knappast särskilt konstigt om en möts av ständiga hinder i stället för stöd, hopp och lika möjligheter.

För Miljöpartiet är högsta prioritet att vi skapar ett långsiktigt hållbart samhälle. Det måste vara socialt hållbart och hållbart för miljö och klimat. Det hänger ihop, och det ena förutsätter det andra. Genom att minska ojämlikheten förbättrar vi också folkhälsan. Den vanligaste orsaken till sjuk-skrivning är stressrelaterade tillstånd. Så kan vi inte fortsätta att ha det.

Alla steg mot minskad segregation, förbättrad integration och ökad jämlikhet är viktiga steg. Jag vill slutligen påminna om hur viktigt det är att se till människors förutsättningar. Det är politikens uppgift att ge människor förutsättningar att bli en del av samhället. Detta är ett sådant steg.

Att förslaget dessutom kommer från parterna gör att vi känner oss trygga med den grundläggande konstruktionen. Vi tror att etableringsjobben kommer att bli ett viktigt bidrag till integrationen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 8 Några fastighetsrättsliga frågor

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU20
Några fastighetsrättsliga frågor (prop. 2019/20:125)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 9 En mer ändamålsenlig dataskyddsreglering för studiestödsverksamheten

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU19
En mer ändamålsenlig dataskyddsreglering för studiestödsverksamheten
(prop. 2019/20:113)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU23
Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag (prop.
2019/20:126)
föredrogs.

Prot. 2019/20:126

27 maj

*Några frågor om
rehabiliteringsersätt-
ning och vårdbidrag*

Anf. 28 MATTIAS VEPSÅ (S):

Fru talman! I dag debatterar vi socialförsäkringsutskottets betänkande *Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag*.

Jag vill inleda med att yrka bifall till ett enigt utskotts förslag till beslut. Detta betänkande och denna debatt handlar alltså om två olika frågor.

Den första frågan berör en förändring i socialförsäkringsbalken som kommer att möjliggöra för personer som genomför en arbetslivsinriktad rehabilitering att behålla rehabiliteringsersättningen under en kortare sjukperiod. Det är en bra förändring som förstärker den enskildes möjlighet till rehabilitering utan att denne förlorar sin ekonomiska trygghet.

Den andra frågan handlar om en förlängning av övergångsregler från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning – en fråga som jag tänkte uppehålla mig vid lite längre.

Fru talman! Vi socialdemokrater har i regeringsställning på olika sätt arbetat för att återupprätta det starka samhället. Vi har förstärkt tillskotten till välfärden, och vi sätter satsningar på kvalitet, mer personal och bättre villkor före stora skattesänkningar.

Samtidigt som vi står här i kammaren pågår den kanske största kris vi någonsin har upplevt och kommer att uppleva: coronapandemin. Vår uppfattning är att den här krisen möter vi bäst gemensamt. Vi ska skydda våra äldre, och vi ska skydda människor i riskgrupper. Vi ska klara sjukvården och omsorgen, och vi ska fixa jobben.

Därför har regeringen förstärkt satsningarna på välfärden med över 25 miljarder i år. Vi har gjort förändringar som slopat karensavdrag och sjukintyg, och vi har förstärkt bostadsbidraget. Vi sätter välfärden och tryggheten för vanligt folk i centrum – i vanliga tider och i kristider.

En viktig grundsten i vårt samhällsbygge är starka och väl fungerande socialförsäkringar. Förslaget om att förlänga övergångsreglerna från omvårdnadsbidrag till vårdbidrag och merkostnadsersättning handlar om att vi inte vill se människor som har rätt till stöd och är i behov av samhällets stöd falla mellan stolarna.

Förändringarna, som riksdagen fattade beslut om hösten 2018 och som nu genomförs, kommer att göra systemet mer lättbegripligt och transparent. De gamla regelverken behövde uppdateras. Redan när riksdagen fattade beslut fanns en omställningstid som gav möjlighet att lämna ersättning efter det gamla regelverket. Nu ser regeringen ett behov av att förlänga omställningstiden, då handläggningstiderna vid Försäkringskassan fortfarande är alltför långa.

Viktigt att peka på i den här debatten är att många som omfattas av det gamla systemet också fortsatt har rätt till sin ersättning, då flera beslut sträcker sig långt fram i tid eller gäller tills vidare. De här personerna ska inte beröras av detta.

Med det förslag vi i dag diskuterar, om förlängd övergångstid, ges Försäkringskassan under vissa angivna förutsättningar möjlighet att fatta be-

slut om förmånen vårdbidrag fram till den 1 juli 2022. För den som väntar på beslut om omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning i det nya systemet gäller att om man är berättigad till stöd har man rätt till ersättning från den dag man ansöker. Långa handläggningstider ska inte påverka rätten till ekonomisk ersättning.

Självklart måste handläggningstiderna vara rimliga. Vi är överens om att handläggningstiderna måste snabbas upp. Vi accepterar inte att föräldrar och barn ska behöva oroas när beslut löper ut och nya beslut om ersättningar dröjer.

Fru talman! Vi socialdemokrater arbetar för att förstärka vårt välfärds-samhälle. Starka och väl fungerande socialförsäkringar är grunden för oss. Syftet med de förändringar vi debatterar i dag och som är gjorda handlar om att skapa ett bättre system. Det blir ett mer likvärdigt beslutsfattande som ökar jämlikheten och jämställdheten, som sätter barnens behov i centrum och som är mer generöst och enklare att begripa. Vi välkomnar regeringens förslag, och vi kommer att följa utvecklingen noga framöver.

Anf. 29 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Hjälp och stöd, oavsett vilken form det gäller, är viktigt i vårt samhälle för att det ska fungera för alla – även för personer som har funktionsnedsättning. När förändringar sker skapar det förstas oro. Regelverket blir otydligt, och man vet inte riktigt vad som ska hända.

Den förändring som har skett i ersättningen till föräldrar som stöder, hjälper och vårdar sina funktionsnedsatta barn skapade just oro. Det gäller det som vi nu diskuterar: omvårdnadsersättningen och merkostnadsersättningen, som blev vårdbidraget.

Den nya reformen skulle innefatta både omvårdnad och merkostnad. Hur skulle det gå till? Hur skulle ersättningen bli? Skulle den gälla en längre eller en kortare tid? Skulle fokus läggas på merkostnaden eller skulle den läggas på omvårdnaden när besluten skulle omprövas? Vilket skulle vara det viktigaste när det nu blev ett enda system?

Vi i Centerpartiet sa då, när förslaget kom, att det skulle bli krångligt. Vi ville inte att någon skulle hamna i kläm, men vi fick inte gehör för att åtgärder skulle vidtas mot detta.

Föräldrarna skulle, när omprövning skulle ske, göra en helt ny ansökan för att kunna få vårdbidrag. Det skapade naturligtvis en stor oro. Det har visat sig att Försäkringskassan inte har hunnit fatta beslut i tid och få ut ersättningarna till de familjer som behöver dem. Det blev alltså precis så som vi befarade.

Familjer som har barn med Downs syndrom, för att ta ett exempel bland många, och som fick beslutet när barnen var små fick då klart för sig att det skulle gälla länge, i många fall till dess att barnen blev 19 år. Självklart skulle man rapportera när förändringar skedde i barnets behov, både för att kunna höja och för att kunna sänka ersättningen. Det handlade förstås också om förändringar i vårdbehovet. Det nya systemet blev för många familjer ett jättestort frågetecken: Hur skulle det här nu gå till?

Alla dessa grundliga omprövningar har som sagt inneburit en mycket stor arbetsbelastning för Försäkringskassan. Det har gjort att handläggningen har dragit ut på tiden, och handläggningstiderna har blivit allt längre. Av det skälet är det viktigt att de beslut som ska fattas innebär att omprövningarna förlängs automatiskt fram till den 1 juli 2022 i stället för

det som gäller just nu, alltså den 31 december 2020. Det här har betytt att vissa familjer faktiskt står utan ersättning därför att det inte har omprövats och därför att ersättningen har avslutats.

Detta är ett mycket bra förslag som Centerpartiet naturligtvis stöder. De tider som vi nu befinner oss i med corona, fru talman, gör ju också att det här blir en börda för familjer som redan har det jobbigt.

Det andra förslaget som vi nu ska fatta beslut om innebär, som vi hörde här tidigare, att personer som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering ska få behålla sin rehabiliteringsersättning vid kortvarig sjukdom, det vill säga när man är sjuk upp till 30 dagar. Det gäller också i flera fall personer med funktionsnedsättning som behöver just arbetslivsinriktad rehabilitering.

De som deltar i denna form av stöd och hjälp för att komma tillbaka till sitt arbete har ju någon form av sjukdom, eller också behöver de hjälp och stöd på andra sätt. I dag ska man alltså söka sjukpenning från första dagen man är sjuk när man ingår i en arbetslivsinriktad rehabilitering. Det här skulle naturligtvis ha förändrats för länge sedan! Alla förstår att det inte fungerar. Men bättre sent än aldrig, när man nu kommer med ett förslag.

Man kan tycka att 30 dagar är en ganska lång tid utan någon kontakt. Därför vill vi från Centerpartiet verkligen tydliggöra att man måste få hjälp att komma tillbaka till sitt arbete. Det är otroligt viktigt för alla. Deltar man i en arbetslivsinriktad rehabilitering innebär det att man har någon form av sjukdom, någon form av funktionsnedsättning eller något annat som gör att man måste få hjälp och stöd att komma tillbaka till arbetslivet. Då behövs stödet även när man har en arbetslivsinriktad rehabilitering, precis som för alla andra som är sjuka.

Det är då viktigare än någonsin, vill jag verkligen understryka, att stöden finns för de personer som behöver ha hjälp att komma tillbaka till arbetsplatsen. Man ska bland annat ha kontakt med vården, något man ofta behöver hjälp med. Eller också kan arbetsplatsen behöva anpassas så att sjukfrånvaron och orsaken till den avhjälpas så fort som möjligt och helst av allt inte uppkommer igen.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall – förstås – till förslaget i detta betänkande.

Anf. 30 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! När vi är som svagast måste välfärden vara som starkast. Inte minst socialförsäkringssystemet måste vara starkt för att minska ekonomisk utsatthet.

I dag debatterar vi socialförsäkringarna rehabiliteringsersättning och vårdbidrag. Vi kristdemokrater ser positivt på att regeringen föreslår att personer som deltar i en arbetslivsinriktad rehabilitering nu ska kunna behålla sin ersättning vid kortvarig sjukdom. I praktiken innebär det att de inte behöver ansöka om sjukpenning. Eftersom Försäkringskassan då inte behöver byta förmån förenklas administrationen, och risken för försening av utbetalningarna minimeras. Detta är positivt för den hårt belastade myndigheten men framför allt för den enskilde.

Fru talman! När det gäller familjer som har varit beroende av vårdbidraget för att få livet att gå ihop har det på senare tid varit mycket stora problem med försenade utbetalningar.

Tack vare vårdbidraget har en förälder haft möjlighet att gå ned i arbetstid för att ge omvårdnad och tillsyn till ett barn med funktionsnedsättning. Ursprunget till bidraget var att barn med funktionsnedsättning skulle kunna bo och leva hemma tillsammans med sin familj i stället för att vårdas på institution – ett fantastiskt gott ändamål. Den högsta ersättningsnivån låg på knappt 10 000 kronor i månaden, och många föräldrar blev beviljade vårdbidrag när barnen var små. Ofta löpte besluten under flera år – in i tonåren – med en enklare omprövning vartannat år. Vårdbidragets långsiktiga utformning gav familjer ett andrum, en ekonomisk trygghet och en möjlighet att planera för att få vardagen att gå ihop.

Förra året togs dock vårdbidraget bort och ersattes med två nya bidragsformer: omvårdnadsbidrag och merkostnadstillägg. Alla föräldrar som hade haft vårdbidraget blev då tvungna att lämna in en ny ansökan till Försäkringskassan för att få de nya bidragen.

Fru talman! Dessvärre har Försäkringskassans långa handläggningstider medfört att det har blivit ett långt glapp i utbetalningarna i övergången till de nya reformerna. Snitttiden för handläggningen ligger på drygt åtta månader, men över hela landet finns det familjer som har väntat på dessa stöd i ett år eller längre. Det är lätt att förstå att denna långa väntan på pengar lägger en oerhört stor press på familjer som redan innan hade svårt att få vardagen att gå ihop.

Även om ett beviljat omvårdnadsbidrag kommer att betalas ut retroaktivt är de långa handläggningstiderna mycket problematiska. Siffror som Sveriges Television har tagit fram visar att det är över 10 000 föräldrar som tvingas leva utan de här pengarna under väntetiden. De drabbade familjerna har det ofta redan svårt ekonomiskt och saknar de buffertar som krävs för att klara en längre period utan dessa förmåner.

Vi kristdemokrater uppmärksammade problematiken med de långa handläggningstiderna och hur de påverkade barns och föräldrars trygghet negativt redan under den allmänna motionstiden i höstas. Vi välkomnar därför att regeringen i detta lagförslag föreslår att ett beviljat vårdbidrag ska kunna fortsätta gälla under handläggningstiden vid ansökan om de nya bidragen. Lagen kommer att träda i kraft den 1 juli i år.

För oss kristdemokrater var det en självklarhet att alla de tusentals familjer som har drabbats av glapp i utbetalningarna sedan reformen infördes den 1 januari 2019 skulle omfattas av lagändringen. När jag läste propositionen uppfattade jag också att det var regeringens intention. Vi ansåg att det skulle vara att slå in öppna dörrar att påpeka detta och avstod därför från att följdmotionera på propositionen. Inte heller något annat parti motionerade.

Under beredningen i utskottet framkom det dock, fru talman, att lagförslaget kunde tolkas på så sätt att enbart de familjer som i dag har vårdbidrag och kommer att ansöka om den nya bidragsformen efter den 1 juli, det vill säga efter att lagändringen trätt i kraft, kommer att omfattas. Denna alternativa tolkning skulle lämna de 10 000 familjer som nu befinner sig i glappet i en fortsatt utsatt ekonomisk situation. Det vore ett stort svek mot dessa familjer.

Jag tog därför initiativ till att ansvarigt statsråd inför utskottet fick möjlighet att bekräfta och betona att regeringens intention var precis densamma som Kristdemokraternas önskan, det vill säga att även vårdbidrag

som upphört under 2019 och under våren 2020 skulle kunna förlängas under handläggningstiden.

Jag är glad och tacksam över att samtliga partier därefter förstod problematiken och ställde sig bakom Kristdemokraternas förslag om att i utskottets ställningstagande markera att vi utgår från att även vårdbidrag som har upphört tidigare ska kunna förlängas enligt de nya reglerna. Jag vill därför rikta ett varmt tack till mina kollegor i utskottet för ett gott samarbete. Vårt gemensamma förtydligande i betänkandet kan göra en avgörande skillnad för många barn och familjer. Jag och Kristdemokraterna ställer oss alltså helhjärtat bakom utskottets förslag till beslut.

Fru talman! Slutligen vill jag också nämna att Inspektionen för socialförsäkringen nyligen har granskat införandet av reformerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Inspektionen kom med skarp kritik. Man betonade bland annat att regeringen vid framtida reformer behöver säkerställa att det finns tillräckligt med tid och resurser för att Försäkringskassan ska kunna göra nödvändiga förberedelser. Man ansåg också att regeringen borde ha agerat tidigare för att införa den lagändring vi debatterar i dag.

Vi kristdemokrater instämmer i kritiken till fullo. Vi menar att det är orimligt att enskilda personer på grund av en utdragen handläggning inte får någon ersättning alls, trots att de egentligen är berättigade till sådana förmåner. Vi har därför tidigare motionerat om att det bör tas fram generella riktlinjer och rutiner för att säkerställa att en enskild person inte drabbas ekonomiskt av långa handläggningstider, detta oavsett om en ny ansökan måste göras på grund av att ersättningsförmåner byter utformning, som i fallet med vårdbidraget, eller om den enskilde behöver byta förmån på grund av kvalificeringsregler, som exempelvis ålder. Detta är viktigt för allas långsiktiga trygghet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 11 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer

Utrikesutskottets betänkande 2019/20:UU17

Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer (skr. 2019/20:91)
föredrogs.

Anf. 31 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera en skrivelse från regeringen om resultatet av svenskt bistånd till multilaterala organisationer under 2017 och 2018. Här finns en del resultat beskrivna. Exempelvis visar Gavi, vaccinationsalliansen, och Globala fonden positiva resultat i arbetet med att förhindra malaria, tuberkulos och hiv. Här beskrivs också glädjande siffror om minskande mödradödlighet. Men tyvärr är de flesta av sidorna i resultatskrivelsen, som alltså ska beskriva vilket resultat nästan 50 miljarder av svenska skattebetalares pengar har lett till, mer av en verksamhetsbeskrivning än en resultatskrivelse.

Prot. 2019/20:126
27 maj

*Några frågor om
rehabiliteringsersättning
och vårdbidrag*

*Resultatskrivelse om
utvecklingssamarbete
och humanitärt bistånd
genom multilaterala
organisationer*

Fru talman! Moderaterna och regeringen har olika uppfattningar om hur mycket pengar vi ska lägga på internationellt bistånd. Sveriges budget är inte oändlig. Politikens uppgift är att prioritera. Moderaternas uppfattning är att vi inte kan ha ett politikområde som styrs utifrån ett utbetalningsmål när vi vänder och vrider på kronorna inom alla andra utgiftsområden.

Enprocentsmålet har lett till att biståndsbudgeten har tredubblats på 20 år. Vi lägger i dag nästan dubbelt så mycket pengar på internationellt bistånd som på polisen. Moderaterna prioriterar annorlunda och vill minska biståndsbudgeten. Inget annat utgiftsområde har fått skena på det sätt som biståndet har gjort. Varje år görs i slutet av året stora utbetalningar till FN-systemet, enbart för att komma upp i rätt summa spenderade pengar på bistånd. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera skattebetalarnas pengar. Vi vill att biståndet ska styras av resultatmål och inte av utbetalningsmål.

Pandemin som Sverige och världen nu möter har aktualiserat behovet av välfungerande global samordning. Coronakrisen och dess både sociala och ekonomiska konsekvenser leder till att vi måste ställa avgörande frågor om multilateralism och vår förmåga att möta de enorma utmaningar som världen nu står inför. Det är därför viktigt att de multilaterala organisationer som Sverige ger bistånd till fungerar väl. I egenskap av stor bidragsgivare till FN-systemet bör Sverige i än högre grad ställa krav på och säkerställa att våra intressen tillvaratas och att våra värderingar får genomslag.

Sveriges engagemang i FN-systemet måste präglas av en tydlig reformagenda med krav på effektivitet, ansvarsutkrävande och korruptionsbekämpning. Det är av stor vikt att ha en bra uppföljning och rutiner för att hantera missförhållanden och korruptionsmisstankar eller för att se till att biståndsmedel inte används på ett sådant sätt att det motverkar syftet. Det räcker inte att klappa sig på axeln och lägga mycket pengar på FN-systemet. Man måste också säkerställa att de stora summor pengar som Sverige lägger på bistånd genom multilaterala organisationer går till rätt saker och till projekt som faktiskt är bra.

Moderaterna ser ett behov av att reformera biståndet för att det i större utsträckning ska präglas av resultat. Vi vill bland annat förse biståndet med en annan och bättre budgeteringsmodell: en fyraårig budgetram i stället för dagens enprocentsmål. Det skulle förse biståndet med bättre planeringsförutsättningar och ge riksdagen bättre möjlighet att sätta mål för och styra biståndet.

Fru talman! Att vi inte har haft tillräcklig kontroll på hur de pengar vi lägger på biståndet har spenderats vittnar de tyvärr alltför många korruptionsskandalerna om. En av de organisationer där det har rapporterats om misskötsel är Unrwa, FN:s hjälporgan för palestinska flyktingar, där stora summor pengar har spenderats på lednings lyxvanor.

Trots organisationens omfattande misskötsel – så pass att flera länder valde att frysa biståndet till organisationen, vilket Sverige inte gjorde – har regeringen i denna resultatskrivelse valt att inte redovisa Sveriges engagemang i Unrwa. Kanske är det inte vad man menar, men det uppfattas helt klart som att man utesluter Unrwa. Givet uppmärksamheten kring just Unrwa borde det ligga i regeringens intresse att visa vilket resultat Sveriges engagemang och stora givande har lett till.

Eftersom regeringen har valt att inte ta med detta i resultatskrivelsen kommer vi senare i dag att votera om att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med en resultatskrivelse för Sveriges engagemang i Unrwa.

Fru talman! De pengar som vi lägger på bistånd ska gå till de mest utsatta människorna. I en värld där behoven är oändliga är det viktigt att vi säkerställer att svenska skattebetalares pengar går till biståndsinsatser där de gör som mest nytta och där vi kan se resultat. Det ställer krav på resultatuppföljning, transparens och förmåga att våga prioritera. Svenskt bistånd kan inte göra allt. Men där svenskt bistånd verkar ska skattebetalarna se resultat av sitt givande.

I spåren av corona kommer framför allt de humanitära behoven att öka. Moderaterna har länge drivit på för att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd ska öka. Trots att humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det också kan kallas, är biståndets kärna, och det som jag tror att de flesta människor tänker på när de tänker på bistånd, är det en ganska liten del av allt bistånd i dag. Vi vill som sagt att den andel av biståndet som går till humanitära insatser ska öka. Det lyfter vi fram i en reservation i detta betänkande.

Fru talman! Hälften av Sveriges mycket stora biståndsbudget kanaliseras genom FN-systemet. I resultatskrivelsen konstateras på flera ställen att Sverige är en av de största givarna till en rad olika organisationer.

Behoven i världen är stora. Men det är viktigt att inse att Sverige inte kan göra precis allt. Vi måste helt enkelt välja något eller några områden som Sverige fokuserar på i vårt bistånd. Ett mer fokuserat bistånd skulle öka Sveriges möjligheter till specialisering och därmed leda till ett ökat resultat. Ett mer fokuserat bistånd skulle också leda till bättre kontroll, vilket, oavsett vad statsrådet Peter Eriksson kommer att säga, faktiskt behövs. Det visar de många korruptionsskandalerna.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om utveckling. I Agenda 2030 är det stort fokus på tillväxt. Bland annat i ett av delmålen står det att det ska vara minst 7 procents tillväxt i de fattigaste länderna och att småskaligt jordbruk ska fördubbla sin produktion. Det är viktiga mål som påminner om att det inte är bistånd som driver utveckling. Det gör ekonomisk tillväxt och handel.

Återigen, i en värld där behoven är oändliga är det viktigt att vi säkerställer att svenska skattebetalares pengar går till de biståndsinsatser där de gör mest nytta och där vi kan se resultat. Men i längden är det ekonomisk tillväxt som skapar välstånd. Fokus på tillväxt och målet att gå från aid till trade är därför mycket viktigt.

Fru talman! Vi i Moderaterna står givetvis bakom alla våra reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 2.

Anf. 32 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Frågan om resultatstyrning inom det multilaterala biståndet kan egentligen delas upp i två delar. Den ena handlar om vilka resultat organisationerna faktiskt uppnår när verksamheten fortgår som den ska. Den andra handlar om det faktum att verksamheten inte alltid gör det. Ofta beror det på korruption men ibland också på ren brottslighet genom kriminella nätverk som infiltrerar den typen av organisationer.

Vad gäller den första frågan tror jag att de flesta av oss är överens om att när organisationerna fungerar som de ska lyckas de allt som oftast lösa sin uppgift. När så inte är fallet beror det ofta på externa faktorer. Det är alltså snarast den senare frågan som är intressant.

Jag vill vara tydlig med att ingen, varken i den här kammaren eller någon annanstans, kan kalla sig biståndsvän om man inte vid varje tillfälle då denna typ av skandaler uppdagas står upp och är tydlig med att det är fullständigt oacceptabelt. Den här regeringen är, tycker jag, alldeles för senfärdig när det gäller att göra det. Detta perspektiv och dessa problem lyser också lite grann med sin frånvaro i den skrivelse vi diskuterar.

Jag skulle därför vilja lyfta ett par relevanta exempel. En incident som borde få mer uppmärksamhet än den faktiskt fått är den korruptionsskandal som nyligen uppdagades inom flera FN-myndigheter i Jemen, där ibland Unicef och WHO.

Utifrån den information som har offentliggjorts ser det ut som att FN-myndigheterna har anställt okvalificerad personal, som sedan har överfört miljoner dollar till sina privata bankkonton. Organisationerna har gjort väldigt misstänkta upphandlingar, samtidigt som sjukvårdsmaterial och bränsle har försvunnit spårlöst.

Det finns också anklagelser om att personal från Unicef har lånat eller hyrt ut sina fordon till stridande part i konflikten i syfte att skydda dessa från flygangrepp, vilket skulle vara ett synnerligen allvarligt brott mot FN:s princip om opartiskhet.

I tillägg till detta fick den FN-personal som skickades till Jemen för att utreda dessa brottsmisstankar sina datorer beslagtagna av milismän på flygplatsen när de var på väg därifrån, vilket man misstänker kan ha skett på direkt beställning av lokal FN-personal.

Ytterligare en organisation som vi tidigare vid ett flertal tillfällen har diskuterat i denna kammare är Unrwa, FN:s särskilda Palestinamyndighet. Organisationen har i ett flertal sammanhang anklagats för att dels inte följa sitt mandat att hålla sig opartisk i konflikten i Mellanöstern, dels bedriva grov antisemitisk terrorpropaganda i sina skolor, dels vara djupt korrumpierad. För att illustrera detta skulle jag vilja ta ett par exempel från skolböcker som har köpts in för svenska biståndspengar.

I boken *Vårt vackra språk* för årskurs 3, 2018 års upplaga, står det på s. 64: Jag lovar att jag ska offra mitt blod för att vattna de generösa land. Jag ska avlägsna inkräktarna från mitt land, och jag ska utrota återstoden av utlänningarna.

Det är ett ganska grovt språk. Kom ihåg att detta alltså är böcker som har finansierats med våra skattepengar.

I boken *Arabiska språket* för årskurs 5, 2018 års upplaga, berättas på s. 52–53 historien om Dalal al-Mughrabi, som tydligen är en känd terrorist: Efter att de orsakat ockupationen ett stort antal sårade och dödsfall förde Dalal tillbaka Deir Yassin en del av dess rätt och vattnade palestiniernas land med sitt färska blod.

I boken *Arabiska språket* för årskurs 8, 2018 års upplaga, står det så här i lärarinstruktionen på s. 148 om hur en lektion ska genomföras: Eleven bör finna sig själv fri tid för att reflektera över judarnas giriga ambitioner.

Detta är alltså, återigen, böcker som har köpts in med svenska skattepengar – fullständigt vansinnigt!

Förutom denna typ av antisemitisk propaganda lider organisationen av endemisk korruption. År 2018 avslöjades att generalkommissionären Krähennbil utnyttjat organisationens medel dels för att anställa sin älskarinna, dels för att finansiera deras nöjesresor. En tidigare vice generalkommissionär lyckades anställa sin make genom att fuska med dennes anställningsprov. Det finns fler exempel, men eftersom vi ju har en tidsgräns här ska jag bespara kammaren dem.

Det är uppenbart att det finns enorma problem inom denna organisation, vilket sannolikt är ett skäl till att regeringen har valt att helt utelämna den i skrivelsen. Det är också fullständigt huvudlöst att just denna organisation, enligt Sidas senaste regleringsbrev, ska tilldelas hela 420 miljoner kronor på ett år. Det är inte otroligt att de beslut om att ge organisationen oproportionerligt stora anslag som de senaste åren har fattats av Peter Eriksson hänger samman med att andra länder som faktiskt lyssnat och tagit till sig informationen om skandalerna har valt att dra ned på sina anslag.

Vi tycker att stödet till denna organisation ska frysas, men om regeringen ändå, mot allt vad förnuft och reson heter, väljer att fortsätta stödja den står vi naturligtvis bakom tanken på att regeringen ska återkomma med en redovisning av hur arbetet i Unrwa fortgår. Jag vill därför yrka bifall till reservation nr 6.

Ytterligare en organisation som har märkt ut sig på ett synnerligen skrämmande sätt under de senaste månaderna är Världshälsoorganisationen, WHO. Under den pågående krisen har ett antal länder, däribland USA, Japan, Storbritannien, Taiwan med flera, uttryckt en stark oro för att Kinas inflytande över organisationen håller på att underminera dess förtroende och lett till att dess oberoende och saklighet har kunnat ifrågasättas.

En oberoende internationell utredning är som bekant på gång angående WHO:s hantering av covid-19 och den kinesiska regimens inflytande över organisationen, och Sverige bör göra vad vi kan för att stödja en sådan granskning. Experter menar att WHO:s agerande kan ha kostat otaliga människoliv, och kritiken fokuserar på ett antal konkreta exempel där organisationens agerande ser minst sagt misstänkt ut.

Till exempel ignorerade WHO i december 2019 trovärdiga rapporter om virusets spridning i Wuhan, vilket antagligen berodde på att rapporterna stod i strid med den kinesiska regimens egen information om att viruset vid det tillfället var under kontroll.

Taiwanesiska myndigheter lämnade i slutet av december mycket trovärdig information till WHO som tydde på att viruset spreds från människa till människa. Den informationen fördes dock aldrig vidare av WHO, återigen troligtvis för att inte motsäga den kinesiska regimen.

Den 14 januari 2020 bekräftade WHO återigen Kinas påstående om att viruset inte spreds mellan människor, trots att man fått information om att motsatsen kunde vara fallet.

Den 28 januari 2020 hyllade WHO den kinesiska regimen för dess transparens i hanteringen av coronaviruset och påstod att Kina visat en ny standard för hur länder bör hantera liknande utbrott i framtiden samt att världen tack vare Kinas hantering nu hade bättre möjligheter att hantera viruset – detta trots att Kina vid denna tidpunkt satt munkavel på och straffat läkare och forskare som vågat tala ut om viruset.

Den 3 mars 2020 citerade WHO helt okritiskt information från kinesiska myndigheter som tonade ner hotet om asymtomatisk virus spridning. WHO påstod att covid-19 inte smittar lika enkelt som influensa, vilket vi med stor sannolikhet vet inte är sant, och att covid-19 till skillnad från influensa inte primärt sprids av personer som inte visar symtom, något som varken WHO eller någon annan vet helt säkert ännu.

WHO:s kommentarer och utvärderingar gällande olika länders hantering av krisen väcker också en del frågor. Exempelvis hyllade WHO Kinas hantering av krisen, inklusive landets beslut att stänga ett antal av sina inre gränser, samtidigt som man kritiserade USA:s beslut att stänga landets gränser mot resande från Kina. Detta är två ställningstaganden som rent logiskt inte går ihop.

Skälet till att WHO agerar på det här sättet är med stor sannolikhet att organisationen har fallit offer för Kinas alltmer aggressiva diplomati. Exempelvis har WHO:s ordförande Tedros Adhanom Ghebreyesus själv starka kopplingar till Kina. Han har en bakgrund i en marxist-leninistisk terrorgrupp som i stort delar Pekings politiska ideologi. Han var tidigare Etiopiens utrikesminister under en period då landet haft en ökad handel med Kina och då Kina gjort enorma investeringar i Etiopien. Han har också utsett Kinas president Xi Jinpings fru till en av WHO:s goodwill-ambassadörer, vilket är ett något intressant beslut.

Historien om WHO, Kina och covid-19 är något som jag utgår från att vi kommer att tala mer om i denna kammare framöver, men för närvarande tycker jag att vi kan nöja oss med att konstatera att det är ytterligare en organisation som är i akut behov av granskning.

Fru talman! Målsättningen om fler svenskar i ledande positioner inom multilaterala organisationer är inte, anser jag, ett självändamål utan ett verktyg för att åtgärda just den typ av problem som jag lyfter i mitt anförande. Ju större genomslag vår syn på ordning och reda i finansiell redovisning och vikten av regelbundenhet och opartiskhet i konflikter samt vår jämförelsevis låga tolerans för korruption får, desto bättre kommer dessa organisationer att fungera.

Det är också uppenbart att vi och andra givare måste låta fall av korruption, partiskhet och alliering med diktaturer påverka finansieringen inom det multilaterala biståndet. Om det skulle visa sig att de misstankar som just nu riktas mot till exempel WHO skulle vara riktiga och den organisationen inte genomför genomgripande reformer i närtid kan vi helt enkelt inte fortsätta att finansiera den så som vi gjort.

Jag skulle också önska att denna typ av problem, som i grund och botten riskerar att undergräva allmänhetens förtroende för hela FN-systemet, fick ta större plats i den här typen av skrivelser.

Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Detta är inte en debatt om biståndsbudgeten i sig, så jag tänker inte ge mig in i en diskussion om procentsatser, utan detta handlar om riksdagens möjligheter att granska det multilaterala biståndet.

Det här är den andra resultatskrivelse som regeringen presenterar utifrån det tillkännagivande som riksdagen en gång gjorde om att vi ville ha möjligheter att följa upp det multilaterala biståndet. Skälet är uppenbart: Det multilaterala biståndet har ökat och ökar konstant. 58 procent av bi-

ståndsbudgeten gick till de multilaterala strukturerna. Om vi ska ha möjlighet att följa upp och värdera måste vi få en bra redovisning av resultatet.

För egen del har jag snabbt försökt titta igenom den tidigare resultatskrivelsen, den första, som kom 2018. Den redovisade tre teman för det multilaterala utvecklingsamarbetet. Den nuvarande resultatskrivelsen redovisar fyra – men helt andra – områden. Man väljer alltså att inte följa upp samma områden och inte hela skrivelsen, utan man väljer från regeringens sida en delredovisning, vilket gör att jämförbarheten inte är så enkel.

I den redovisning som regeringen avgav 2018 hade vi möjlighet att följa hur utvecklingen såg ut, för då redovisade man också det bistånd som beslutats åren 2014, 2015 och 2016. Nu är det bara en tom redovisning för det stöd som givits ut. Det var 53 av 200 organisationer som fick stöd enligt den redovisning vi fick 2018, och det är 53 organisationer som nu får stöd enligt den redovisning som vi nu har på riksdagens bord.

Från vår sida tycker vi att det är intressant att se vad det är för överväganden som regeringen har gjort utifrån den multilaterala strategi som regeringen har antagit som grund för stöd.

Det sägs att det svenska engagemanget ska fokuseras på de organisationer som har störst relevans för Sveriges internationella utvecklings- och biståndspolitiska mål samt för det humanitära biståndet och bäst förmåga att bidra till resultat. De prioriterade organisationerna kan komma att variera över tid, och politiska prioriteringar och behov kan förändras.

Man ska göra en bedömning utifrån fyra principiella grunder:

- relevant och höjd effektivitet, lika med ökat stöd, icke öronmärkt
- relevant och hög effektivitet, lika med oförändrat eller ökat stöd, icke öronmärkt
- relevant men låg effektivitet, lika med minskat stöd på sikt och eventuellt utfasning
- icke relevant, lika med minskat stöd och på sikt utfasning.

Utifrån dessa utgångspunkter söker jag svar i regeringens resultatskrivelser. Hur har regeringen dömt av de olika organisationernas relevans och effektivitet? Har man nått bättre eller sämre resultat? Där blir regeringen svaret skyldig. Utifrån de strategier som regeringen har antagit, det policyramverk som regeringen hänvisar till och den resultatredovisning som regeringen nu lägger på riksdagens bord går det inte att utläsa vilka prioriteringar och avvägningar som regeringen har gjort med hänsyn till resultat, effektivitet och hur de stämmer överens med de politiska prioriteringar som vi har.

Vi kan ta detta med demokratifokus, som är så starkt i det biståndspolitiska arbetet nu. Det går inte att följa detta över huvud taget i den redovisning som regeringen gör nu, trots att det var en tydlig fråga – näja, ”tydlig” är kanske att vara lite väl vänlig, men frågan fanns i alla fall med – och ett problemområde. Det är en viktig fråga för svenskt bistånd, och det hade varit intressant att kunna följa upp detta och se vad som har hänt.

Fru talman! Inte minst är detta viktigt eftersom det multilaterala systemet är hårt ansatt av den debatt och konflikt som finns gällande tolkning. Detta hotar det multilaterala systemet väldigt tydligt.

Vi har den kinesiska agendan, som det talas om i många sammanhang, inte bara när det gäller WHO. Här i Sverige valde UNDP att inte fullfölja sin MR-hyllning, alltså den konferens som man avsåg att hålla, därför att kinesiska ambassaden eller någon högt uppsatt i Kina inte gillade att det fanns bilder på personer som kinesisk ledning inte accepterade. Då ströp man den konferensen och det eventet.

Detta var en signal, och det finns fler. FN finns i alla medlemsländer, och det kinesiska inflytandet i många medlemsländer är väldigt uppenbart. Inte minst i coronaepidemins spår är detta något som vi har all anledning att vara mycket varsamma med. Precis på samma sätt försöker man från Kina gå in och ta över i andra sammanhang eller omformulera eller bortdefiniera demokratin. Det är ett resultat av det kinesiska inflytandet på Agenda 2030. Inte ens med den kinesiska definitionen är demokrati en accepterad del av agendan.

Mot denna bakgrund är det oerhört viktigt att man från regeringens sida redovisar hur vi klarar av de målkonflikter och utmaningar som finns. Här finns det ett oerhört stort utvecklingsarbete i resultatskrivelserna för att Sverige och riksdagen ska ha möjlighet att följa upp om de mål som vi sätter för biståndspolitiken i stort när vi antar budgeten också efterlevs i det multilaterala systemet. Annars blir vi med vårt kärnstöd utan krav, som är svåra att följa upp, en av dem som finansierar den agenda som andra länder har, till exempel Kina. Det är inte acceptabelt.

Här krävs ett djupare seende och en bättre resultatredovisning. Med detta vill jag yrka bifall till reservation 3.

Anf. 34 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 6.

Resultatskrivelsen om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer, som vi debatterar i dag, rör merparten av det svenska biståndet. Under 2018 handlade det om 30 miljarder kronor eller 58 procent av det totala biståndet, vilket Kerstin Lundgren också nämnde.

Samtidigt finns det viktiga och mycket relevanta invändningar mot den här utvecklingen, alltså att det multilaterala biståndet växer på bekostnad av det bilaterala samarbetet och humanitära insatser.

OECD:s biståndskommitté, Dac, skriver i en särskild utredning som publicerades tidigare i år att svenskt bistånd är väl genomfört men att frågetecken finns inför Sveriges växande bidrag till olika FN-organ, ofta i form av kärnstöd.

Kristdemokraterna har länge varnat för att kanalisera en alltför stor del av biståndsbudgeten till ett, tyvärr, ofta trögt och ineffektivt FN-system. Det är ett sätt att använda skattebetalarnas pengar som inte alltid är det mest effektiva och som på sikt naturligtvis riskerar att undergräva tilltron till biståndspolitiken i dess helhet.

Alternativet, fru talman, är att i större utsträckning kanalisera stödet till civilsamhällets organisationer, som runt om i världen gör enastående insatser. I katastrofområden är det ofta frivilligorganisationer och kristna samfund som arbetar i den absoluta frontlinjen. I utvecklingssamarbetet är

det kyrkorna som genom lokala kontakter ofta har de bästa förutsättningarna att arbeta effektivt och långsiktigt framgångsrikt. I organisationer som PMU, Läkarmissionen och Hoppets Stjärna finns kombinationen av lång erfarenhet, idealitet och en kristen människosyn, som leder till resultat.

Detta, Peter Eriksson, borde regeringen ta till vara på ett helt annat sätt än i dag.

Fru talman! Rimligt i alla biståndssammanhang är att samarbete och insatser prövas mot kriterierna demokrati, mänskliga rättigheter och inte minst effektivitet.

När oegentligheter, människorättsbrott och korruption tillåts växa i mottagande länder och organisationer måste det få konsekvenser. Av det skälet har viktiga biståndsgivare som Nederländerna, Schweiz, Belgien och Nya Zeeland beslutat att frysa sitt ekonomiska stöd till FN:s organisation för palestinska flyktingar, Unrwa.

Oegentligheter och det faktum att Unrwa i delar av sin verksamhet legitimerar och sprider antisemitism ledde till att USA redan 2018 drog tillbaka sitt stöd. Självklart borde också Sverige, som en av de största bidragsgivarna, kraftfullt reagera mot de uppenbara missförhållanden som vi vet finns inom Unrwa. Det gäller inte minst efter avslöjandena i en internrapport 2019 om omfattande maktmissbruk och bedrägeri.

Att som regeringen tita eller se mellan fingrarna när det gäller detta är inte acceptabelt. Både för att åstadkomma förändring och för att upprätthålla allmänhetens biståndsvilja i Sverige är det nödvändigt att snarast möjligt frysa stödet till Unrwa och långsiktig arbeta för att exempelvis UNHCR ska administrera FN:s bistånd till palestinerna, som – det vill jag säga och understryka – även fortsättningsvis självklart ska ha vårt stöd.

Fru talman! Utvecklingsamarbetet – multilateralt och bilateralt – gör skillnad. Varje år bidrar svenska skattebetalare till stora och för många människor direkt livsavgörande insatser. Därför får biståndspolitiken aldrig vara beroende av tillfälliga opinioner och svängningar i konjunkturen.

När coronapandemin skakar en hel värld och när 70 miljoner människor befinner sig på flykt är det ansvarstagande och kontinuitet som måste gälla. Misär i flyktingläger, ökande fattigdom och systematiska brott mot mänskliga rättigheter gör inte halt tills smittspridningen är över och ekonomin möjligen vänder uppåt igen. Biståndspolitiken måste vara en konsekvens av synen på solidaritet och människovärde.

I ansvarstagandet när det gäller de allra mest utsatta ligger en dimension som inte kan avläsas i ekonomiska termer. Lika viktigt som ett generöst bistånd är för den som behöver en hjälpande hand är det att varje samhälle upprätthåller värderingar om humanitet och människovärde.

Enprocentsmålet är en central del av svensk biståndspolitik, men det är mer än så. Det är också ett mått på vår förmåga att se bortom egen nytta och nationella egenintressen.

I coronakrisens spår kommer biståndet att minska och förutsättningarna att försämrats för de allra mest utsatta. Därför, fru talman, är det mer angeläget än på mycket länge att värna en generös och effektiv svensk biståndspolitik.

Anf. 35 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi har i dag, i denna debatt, att diskutera utrikesutskottets betänkande nr 17 för detta riksmöte. Det handlar om regeringens resultat-

skrivelse om utvecklingssamarbetet. Det gäller alltså i praktiken vårt bistånd till multilaterala organisationer och det humanitära biståndet.

Jag vill inledningsvis, fru talman, yrka bifall till reservation nr 6, som också Liberalerna har undertecknat, som gäller FN:s organ för de palestinska flyktingarna, Unrwa.

Problemen som världen står inför just nu i och med covid-19 och en vikande världsekonomi och så vidare är enorma. Det är en politisk kris. Det är inte minst en medicinsk och hälsomässig kris som världen går igenom i och med pandemin. Det är också en politisk kris för demokratin. Och det är givetvis en mycket omfattande ekonomisk kris.

I detta läge finns det mycket stor risk att också stödet till den humanitära nödhjälpen minskar, inte minst eftersom resursallokeringarna är kopplade till den ekonomiska utvecklingen i många länder. Så är det i Sverige. Vi har ju ett enprocentsmål. Om vår ekonomi går ned är det klart att det också blir mindre pengar i bistånd. Samtidigt ser vi att behovet av hjälp aldrig tar slut – det växer.

Det finns konflikter i världen som fortsätter att trasa sönder länder och som sliter stater i stycken. De finns i Jemen, Syrien, Libyen och på många håll i världen. Inte på riktigt alla kontinenter men på de allra flesta pågår olika typer av konflikter, även nära oss, till exempel i Ukraina.

Jag lyssnade, fru talman, på Moderaternas resonemang. Jag instämmer till fullo i hur viktigt det är med frihandel och så vidare. Det är en hörnsten. För att vi ska kunna bygga upp världsekonomin behöver vi ha fri handel, marknadsekonomi, privat ägande och så vidare. Samtidigt kommer vi att behöva ett omfattande och generöst bistånd. Det är min tvärsäkra bedömning, vill jag säga. Det har att göra med att det är många människor som inte nås av globaliseringen och många människor som växer upp under mycket svåra förhållanden i flyktingläger, i krigsområden och så vidare.

Då är den humanitära nödhjälpen absolut nödvändig. Vi ser dock en kronisk underfinansiering av detta år efter år. Sverige är en av de mest generösa givarna och ger långt mycket större stöd än vad de flesta andra länder i västvärlden gör för att kunna genomföra de olika programmen för UNHCR, World Food Programme, UN Ocha och så vidare.

Det är viktigt att vi är en generös givare, men det är också viktigt att Sverige nu växlar upp i vår utrikespolitik och diplomati för att även andra länder ska ge mer. Det kan inte vara så att när andra länder minskar stödet till ett visst FN-organ ska Sverige gå in och täcka bortfallet genom att öka vårt stöd. Så kan vi inte ha det. Sverige måste mycket tydligare agera för att rika länder i världen, till exempel stora oljeländer med stora fonder, också använder mer av dessa medel för att stödja de humanitära appellerna inom FN-systemet.

Fru talman! Det är väldigt viktigt att förstå att om det med jämna mellanrum fortsätter att dyka upp stora och omfattande skandaler med korruption, nepotism, maktmissbruk och så vidare är det klart att färre människor kommer att vara angelägna om att använda skattemedel för att stödja dessa organ. Det säger sig självt. Då undermineras ju förtroendet. Det här gäller såväl FN-organ som andra NGO:er, till exempel Oxfam, den brittiska biståndsorganisationen, som hade medarbetare som grovt misskötte sig i Haiti, till exempel. Det är därför väldigt viktigt att Sverige är oerhört tydligt när det sker missbruk med biståndsmedel.

Man ska dock vara medveten om att det handlar om stora summor pengar till nödhjälp i stora organisationer. Det är omfattande processer och så vidare. Det är också väldigt viktigt att hålla två tankar i huvudet samtidigt: Givetvis ska vi motarbeta korrupktion och brister och peka på det oacceptabla. Samtidigt är det viktigt att se de insatser som biståndet gör.

Detta gör att det i vissa sammanhang är väldigt viktigt att Sverige och andra länder kanske minskar stödet eller är väldigt tydligt. Man ska dock vara medveten om att när det gäller bistånd och resursallokeringar ska pengarna i slutändan hjälpa nödställda och behövande. Om man då, som vissa argumenterar för, helt drar in stödet till vissa FN-organ och andra kan det i slutändan bli så att mindre konstruktiva krafter kliver in och täcker det vakuum som uppstår när vi stoppar våra insatser.

Det här är inte helt enkelt att hantera alla gånger.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis säga några ord om FN-organet Unrwa. Här finns en problematik dels med omfattande misskötsel inom Unrwa, där chefer har fått gå och så vidare, vilket belystes av tidigare talare, dels gällande hela grunduppdraget för FN-organet Unrwa.

När Israel bildades 1948 och hundratusentals palestinier flydde fanns inte Genèvekonventionen. Det innebär att de palestinska flyktingarnas flyktingskap har en annan definition än andra flyktingars. De palestinska flyktingarnas flyktingskap går i arv, vilket det inte gör för andra.

Detta innebär att de 700 000–800 000 palestinska flyktingar som Unrwa hade att hjälpa i början av 50-talet i dag är 5,6 miljoner. FN är alltså god man för 5,6 miljoner palestinier i kanske tredje och fjärde generationen efter 1948.

Vi har ju många flyktingar som har kommit till Sverige, och vi säger att de ska integreras, kunna få medborgarskap och naturaliseras och så vidare. Men det gäller alltså inte de palestinska flyktingarna, utan där är idén att alla ska återvända. Alla förstår ju att det är helt orealistiskt att 5,6 miljoner palestinier ska återvända till Israel för att deras farfar eller farfars far tidigare bodde i Palestina. Här måste Libanon, Jordanien och de andra länderna också vara beredda att ta ett större ansvar.

De palestinska flyktingarna har blivit en bricka i ett politiskt spel. De används cyniskt samtidigt som de inte har lika rättigheter som människor i de länder där de finns, inte kan bli medborgare och så vidare. De är offer för denna politik, vilket är ett grundläggande problem inom hela Unrwas grundstatut som man också bör diskutera mer. I förlängningen skapar ju det här ytterligare ett problem för att kunna nå en tvåstatslösning med bildande av en självständig, demokratisk palestinsk stat, vilket givetvis är en målsättning.

Anf. 36 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! En del av Liberalernas överenskommelse med regeringen är den så kallade demokratioffensiven, vilken ska stärka demokratiperspektivet inom biståndet generellt. Det här innebär att Liberalerna någonsans måste stå bakom den indikativa fördelning av det multilaterala biståndet som står i Sidans regleringsbrev, enligt vilket organisationen Unrwa ska tilldelas lite drygt 420 miljoner kronor under innevarande år.

Vi tycker att det här stödet borde frysas, och det tycker vi därför att den här organisationen, alltså FN:s Palestinamyndighet, har passerat en gräns. Denna gräns går någonstans vid att köpa in skolböcker som lär barn att de ska vattna jorden med sitt färska blod, utrota utlänningar eller ”reflektera över farorna med judarnas giriga ambitioner”. När en organisation betar sig på det sättet kan den inte längre få svenska biståndsmedel, tycker vi.

Min fråga till Fredrik Malm är därför var denna gräns går för Liberalerna. Vi vet ju att det som har hänt tidigare inte har lett till att Liberalerna har dragit slutsatsen att detta bistånd bör frysas. Därför vill jag höra vad den här organisationen ska behöva göra för att Fredrik Malm ska dra samma slutsats som vi. Var går er gräns?

Det är inte en fråga om att hjälpa eller inte hjälpa; det finns ju flera andra organisationer som skulle kunna lösa samma uppgift som Unrwa löser i dag men utan den här typen av antisemitism som liksom sitter i väggarna i Unrwa. Det kanske skulle kunna skötas på samma sätt som de syriska flyktingarna i Turkiet, till exempel, genom UNHCR eller någon annan organisation.

Var går gränsen för Liberalerna? Var går er röda linje?

Anf. 37 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det har funnits en problematik inom det svenska biståndet under årtionden med för lite fokus på demokrati och mänskliga rättigheter. För mycket svenska biståndsmedel har gått till odemokratiska regimer och så vidare. Det finns fortfarande vissa exempel på detta, även om det har blivit bättre än tidigare.

Liberalerna har alltid stått upp för och kommer alltid att stå upp för att vi ska ha ett omfattande demokratistöd och ett demokratifokus inom biståndet. Såvitt jag vet är vi dessutom det enda partiet i Sveriges riksdag som säger att demokratimålet ska vara överordnat fattigdomsmålet i svenskt bistånd. Det är en ganska radikal ståndpunkt som vi tyvärr är alldeles för ensamma om i dagsläget.

De exempel som Ludvig Aspling tar upp är givetvis hårresande. Det är fullständigt makabra exempel, och de är inte heller de enda. Problemet är att om man gör som Sverigedemokraterna och den amerikanska administrationen med flera argumenterar för och klipper bort hela stödet till Unrwa kommer de här skolorna på Gazaremsan sannolikt att drivas av Hamas i stället.

Man måste se oerhört allvarligt på de problem med korruption och missbruk som finns inom olika FN-organ och biståndsorganisationer, något som jag försökte att belysa i mitt inlägg. Men i dagsläget vill, kan man säga, inte ens israelerna dra undan all finansiering för Unrwa, för de förstår att gör man det kommer Hamas och Iran att driva alltihop. Det är ju problematiken.

När det gäller de exempel som Ludvig Aspling tar upp är det självklart att allt detta måste bort och att Sverige måste vara oerhört tydligt. Jag kan tänka mig att man markerar genom minskade anslag vid vissa tillfällen, men jag har svårt att se att det skulle vara bra om Unrwa i dag helt skulle stänga butiken.

Anf. 38 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det som israelerna vill är att världssamfundet ska hjälpa dem att hantera problemet. Israelerna har, såvitt jag vet, aldrig sagt specifikt att de vill att Unrwa och ingen annan ska hjälpa dem att hantera problemet.

Problemet som vi ser det är att Unrwa som organisation numera har passerat en gräns för vad som är acceptabelt inom FN-systemet. Man kan inte bete sig på det sättet och fortsätta att ta emot svenska skattepengar. När man har passerat gränsen kan man inte längre ta emot svenska skattepengar – det är enkelt. Om de pratar om att vattna jorden med sitt färska blod, reflekterar över farorna med judarnas giriga ambitioner och köper in skolböcker där sådant står går det inte längre att samarbeta med dem.

Detta innebär inte att vi inte kommer att ge stöd på något annat sätt. Det finns andra organisationer som skulle kunna lösa Unrwas uppgift. Därför måste frågan fortfarande hänga lite i luften. Fredrik Malm har inte gett någon riktigt bra förklaring på varför det är så att Liberalerna fortfarande ser Unrwa som det bästa alternativet för att lösa uppgiften i stället för någon annan.

Anf. 39 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag blir lite fundersam. Halva mitt anförande handlade om problemet med hela Unrwas uppdrag. Det är klart att vi ser problemet.

Jag ser inte riktigt varför Förenta nationerna i praktiken ska vara god man för nästan 6 miljoner människor, som fortfarande efter 70 år ska leva ett erbarmligt liv i läger, därför att de inte ska integreras eller naturaliseras och därför att de har blivit spelbrickor i en politisk konflikt där det krävs att alla kollektivt ska återvända. Hela den konstruktionen är märklig i dag. Den var logisk 1948, men den är inte det 2020.

Det finns ingen som accepterar de exempel Ludvig Aspling tar upp. De är helt hårresande och helt oacceptabla. Det enda jag konstaterar är att inte heller Israel vill gå den vägen där Unrwa i dag måste stänga butiken. Man inser att någon annan kommer att komma dit och öppna butiken och driva skolorna i stället, och det är förmodligen ännu värre.

Byt ut varenda person som missköter sig inom Unrwa, var tydlig, ställ mycket hårdare krav, kräv reformering och så vidare. Det ska Sverige definitivt göra. Det är också något som vi liberaler har stått upp för.

Liberalerna är ett av de partier i kammaren som argumenterar för att Sverige inte ska ge något stöd till de palestinska myndigheterna, av precis skälet att man då understöder och underblåser antisemitism, att de kan fortsätta att polarisera och försvåra möjligheterna att nå en fred och fängsla palestinska dissidenter på det territorium som de kontrollerar på Västbanken och Gazaremsan.

Anf. 40 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag vill börja i Benin. Tills för tre år sedan tvingades Kindozandji Adové att avgöra vilken av hennes tre döttrar som skulle få gå i skolan. Hon hade inte råd att låta alla tre göra det. Hennes ostronförsäljning gav inte tillräckligt med inkomster för att täcka skolavgifterna. Tack vare en mikrokredit från FN:s utvecklingsprogram UNDP på 60 dollar kunde hon skaffa två timmerflottor som hon nu kan använda när hon fångar

ostron. Hon får därmed större fångster och kan sälja mer, och nu går alla tre döttrarna i skolan.

Omkring hälften av Sveriges utvecklingssamarbete kanaliseras via FN och andra multilaterala organisationer. Sverige är också en av de tyngsta aktörerna på området, och vi har ett stort inflytande sett till vår storlek på de berörda FN-organen. Det är ett inflytande som i denna tid, med tanke på vad som har lyfts upp i den här debatten, är särskilt viktigt utifrån svenska värderingar och prioriteringar.

Som vanligt, tycker jag, när man diskuterar bistånd gör man det som svensk med stor stolthet. Vi har en tradition av ett öppet och transparent bistånd som vi verkligen kan vara stolta över. Det gäller även det multilaterala.

Nationalism, protektionism och populism riskerar tyvärr att ta över den internationella dagordningen. Att detta sker i en tid då vi med utgångspunkt i internationell rätt, folkrätt och mänskliga rättigheter måste hantera fler utdragna konflikter än vad världen har sett på mycket länge ger följden att vi ser fler flyktingar, fler migranter och fler kriser. Detta sker i en tid när forskningen visar oss att inte ens om vi lever upp till alla löften i Paris-avtalet kommer vi att klara klimatutmaningen.

Vi ser den växande nationalismen, protektionismen och populismen i en tid då vi mer än på mycket länge behöver en regelbaserad dagordning och ett multilateralt samarbete. Det gäller EU, och det gäller FN – och det gäller för den delen utvecklingsbankerna, som genom sin finansiering spelar en stor roll. Vidare gäller det vikten av att vi i Sverige, i den tid vi befinner oss i, ser till att vi på det bästa och mest effektiva sättet faktiskt stöder fattigdomsbekämpning, att vi motverkar minskningen av utrymmet för mänskliga rättigheter och att vi stöder en hållbar utveckling och inte drar oss undan ansvar.

Utvecklingen av kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa går framåt i världen, men samtidigt vet vi att de sexuella och reproduktiva rättigheterna hotas av just de ärkekonserverna krafter och nationalistiska strömningar som vinner alltmer mark i allt fler länder.

USA:s agerande att inte stödja biståndsorganisationer som talar om, informerar om eller på något sätt deltar i att utföra aborter är och förblir ett stort bakslag för kvinnor och flickor över hela världen, eftersom USA är den överlägset största givaren globalt när det handlar om mödrahälsa och preventivmedel. Att dessutom nu dra in stödet till Världshälsoorganisationen, mitt under en pågående pandemi vars like vi inte har sett i modern tid, är i fråga om tajmning ingenting annat än skandalöst. Det måste nämnas.

Jag är glad att vi i Sverige än så länge har en bred samsyn och en bred politisk enighet när det gäller frågor om jämställdhet och yttrandefrihet. Det är också viktigt för vårt bistånd. Det innebär att oavsett regering har Sida och andra svenska biståndsaktörer faktiskt mandat att vara pådrivande internationellt i frågorna. När vi ser att hbtq-personers rättigheter attackeras eller rätten till abort attackeras kan man lita på att det svenska biståndet tar ställning för alla människors lika rätt och värde.

I sin granskning av det svenska biståndet 2019 skrev OECD-Dac att Sverige är en engagerad förespråkare för multilateralism, och man uppmärksammade särskilt Sveriges flexibla finansiering, de fleråriga kärnstöden och bredden av multilaterala samarbetspartner och Sveriges långsik-

tiga relationer med dessa. Det är ju genom Sveriges långsiktiga, konsekventa och målmedvetna arbete som vi också ser till att våra svenska prioriteringar faktiskt lyfts upp på världsdagordningen.

Vi befinner oss i en tid av enorma globala utmaningar som kräver gemensamma lösningar. Vi vet att samarbete minskar administrationen, och det gemensamma arbetet ger större möjligheter att lära av varandra. Och genom samverkan i just de multilaterala organisationerna får vi också som land större möjligheter att påverka hela utvecklingsagendan.

Vi har från svensk sida varit måna om att stödja FN-systemet som en viktig systembärare för effektiv respons och även som en viktig brygga mellan det humanitära arbetet och det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Men det ska naturligtvis också vara ordning och reda.

Jag tror att det är otroligt viktigt att denna debatt präglas av saklighet och nyanser, och som jag tror att Lars Adaktusson nämnde i sitt anförande måste saker och ting få rätt proportioner i debatten. Enstaka exempel kan naturligtvis inte säga allt om allt bistånd. Det finns helt enkelt inga belägg för det.

Vad händer om vi inte är redo att ta vår del av ansvaret för omvärlden? Jo, som Fredrik Malm så utmärkt sa i replikskiftet här nyss, då är det kanske Hamas som driver skolorna i stället. Är inte vi redo att ta vår del av ansvaret för omvärlden är det bara en tidsfråga innan problemen kommer till oss i form av ett utökat osäkert säkerhetspolitiskt läge, klimat- och krigsflyktingar – som inte alla uppskattar, kanske inte ens alla här i kam-maren – samt pandemier som den vi är mitt uppe i och inte minst våldsbe-jakande extremism.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 41 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Som politiker ansvarig för biståndsfrågor tycker jag att alla dagar är viktiga dagar att prata om multilateralt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. Nu när denna pandemi drar fram över världen är det om möjligt ännu viktigare.

Vi vet alla att bistånd behövs så länge konsumtion, produktion, arbetsvillkor och fördelning av vinster är ojämlika och sker på bekostnad av jordens resurser, både mänskliga och naturliga. Däremot finns det partier som trots all kunskap som finns om vad som driver världen till fattigdom, mil-jöförstöring och konflikt envist driver politik som enbart gynnar de rika – detta trots att de sågar av den gren de själva sitter på.

Så länge vi har ett samhälle som gynnar dem som redan har mest går det inte att bygga ett jämlikt och rättvist samhälle som håller. Så länge vi utnyttjar jordens resurser mer än vad som är hållbart kommer klimatför-ändringen att drabba oss alla.

Enbart marknaden har aldrig kunnat lösa den orättvisa fördelningen av jordens resurser. Vi har sett att så kallade fria marknader gett länder bättre bnp men att de pengarna sedan hamnat i maktens fickor och inte gagnat hela folket – dels genom att arbetare får urusla löner och arbetsvillkor så att ägarna får större egna vinster, dels genom att ägarna smiter från att be-tala skatt. Samtidigt har jorden utarmats.

En sjyst värld kräver demokrati och inflytande. Auktoritära ledare kan i vissa fall bygga upp delar av utbildningsväsen och hälso- och sjukvård och skapa en delvis fungerande ekonomi. Men priset blir i olika grad

korruption, inskränkning av mänskliga rättigheter, fängslande av journalister och tystande av fackliga aktivister, urfolk och feminister. Det är inte en grund för att bygga ett värdigt samhälle.

Det behövs världsomspännande idéer som blir till lagar i varje land för att vi ska komma till rätta med detta. Human rights due diligence, som innebär att företag måste betala ut sjysta löner och ha goda arbetsvillkor och att mänskliga rättigheter i landet efterlevs, är en sådan. En annan är att bekämpa skatteflykt, bland annat med land-för-land-rapportering. Utan skatteintäkter är det omöjligt att bygga ett demokratiskt samhälle och stabila myndigheter som levererar jämlik välfärd.

Fattiga länders skulder utgör i dag ett avgörande hinder för utveckling. I många länder förhindrar utgifter för räntor och amorteringar satsningar på utbildning, hälsovård och infrastruktur, vilket i grunden hotar möjligheterna till utveckling. Vi har i praktiken en världsordning där fattiga länder betalar till rika länder.

Fru talman! Genom familje- och vänskapsband, arbete i internationella organisationer, utlandsstudier och utrikeshandel är världen starkt sammanlänkad. Då behövs mer öppet samarbete, inte nationalistisk slutenhet.

Pandemin har tydliggjort vikten av det öppna internationella samarbetet. Dessvärre väljer då vissa att dra sig ur eller hota att dra sig ur sådant multilateralt samarbete. Det måste Sverige använda alla tillgängliga kanaler för att motverka.

Tills vi fått en värld som är jämlik, jämställd, antirasistisk och hållbar för kommande generationer krävs bistånd – olika slags bistånd.

Det behövs små, snabba och flexibla organisationer som kan nå människor som vi inte når. De har också kortare och snabbare beslutsvägar, vilket minskar risken för korruption, svågerpolitik och stagnation. De fungerar dessutom som vakthund och visseblåsare när övergrepp har begåtts, rättigheter kränkts eller utvecklingen är på väg åt fel håll. De fungerar som ansvarutkrävare för utlovade reformer och beslut men också som informationskälla, såväl för befolkningen inom ett land som för omvärlden.

Det behövs också det vi pratar om i dag: stora, multilaterala organisationer som redan finns på många ställen i världen och som har en infrastruktur som andra inte har råd eller möjlighet att bygga upp. Med hjälp av den strukturen kan de snabbt ställa om vid katastrofer. De multilaterala organisationerna når helt enkelt dit Sverige inte alltid kan nå.

Det har dock visat sig att stora multilaterala organisationer har långa beslutsvägar och att det tar tid för dem att ändra sin arbetskultur alltefter som samhället förändras. Nu har till exempel FN äntligen tagit tag i detta. Även om det än så länge ser ut som att FN:s stora reformarbete går bra måste vi bevaka att det arbetet inte stannar av eller leder åt fel håll.

En svårighet för dessa organisationer är att de har svårt att ställa om när en för stor andel av deras stöd är öronmärkt. Sverige är ett av få länder som ger en stor andel av sitt bistånd icke öronmärkt till multilaterala organisationer, vilket är bra. Det vore önskvärt att Sverige lyckades övertyga andra länder om att göra detsamma, för bistånd finns inte till för att vi i den rika delen av världen ska kunna klappa oss på axeln och känna att vi är snälla. Ett fungerande bistånd måste utgå från mottagarens villkor och förutsättningar.

Bistånd kan heller inte enbart handla om att hantera humanitära kriser. Det måste även leda till långsiktiga förändringar och uppbyggandet av motståndskraftiga samhällen så att katastrofer inte får så stor negativ inverkan.

Eftersom Sverige är en stor kärnstödgivare till ett flertal multilaterala organisationer har Sverige kunnat trycka på för ökad jämställdhet, demokratifrämjande arbete och klimatfokus. Exempelvis var det ju Anders Kompass som avslöjade omfattande sexuella övergrepp begångna av FN-personal. Han fick betala ett oerhört högt pris. Men numera råder nolltolerans mot sexuell exploatering, och rutiner och funktioner har införts för att förhindra fler övergrepp. Sverige måste fortsätta trycka på för jämlikhet, jämställdhet, allas lika rättigheter och ekologisk hållbarhet.

Fru talman! Målet är att bistånd inte ska behövas. Men för att komma dithän måste vi se till att alla människor överallt har sjysta arbetsvillkor och löner, att alla barn överallt har en bra skola, att alla kvinnor överallt slipper mäns våld, att alla minoriteter överallt får sina rättigheter tillgodosedda och att vi bevarar jordens miljö och klimat så att kommande generationer kan leva. Det kräver en jämlik, jämställd, antirasistisk värld på ekologisk grund. Tills vi uppnått detta är multilateralt bistånd ett av många viktiga verktyg för att få en mer rättvis världsordning.

Anf. 42 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! En betydande del av det svenska biståndet går via internationella organisationer, bland annat FN, Världsbanken och regionala utvecklingsbanker. Det är detta vi diskuterar i dag. Den delen har vuxit och är i dag en väldigt stor del.

Men också det bilaterala biståndet och det bistånd som går via civila organisationer är viktigt. Min avsikt är att detta långsiktigt ska få en ökad del av den svenska biståndsbudgeten. Ett första steg i en sådan process var förstärkningen av förvaltningsbudgeten för Sida, som vi ökade både i fjol och i år.

Det fanns en tid före pandemin, fru talman, när vi politiska ledare från olika håll i världen reste och möttes. I höstas var jag på ett sådant möte i New York vid det årliga öppnandet av FN:s generalförsamling. Där inledde USA:s Donald Trump och Brasiliens Jair Bolsonaro med i stor utsträckning samma budskap. De sa att världen och framtiden tillhör nationalisterna – dem som ser till sitt eget snarare än att försöka bygga samarbete mellan länder. För mig var det en chockartad upplevelse att se och höra hur två av världens mest inflytelserika ledare på plats när FN samlades kunde vända ryggen åt allt som FN betyder och står för.

FN bildades efter andra världskriget av en värld som var sliten och trött efter krig, död och kaos. Det var både nödvändigt och möjligt att återuppbygga ett samhälle och ett samarbete i ruinerna efter år av våld och förstörelse. Aldrig någonsin sedan dess har det varit så uppenbart som i dag att samarbete är vägen för att lösa de gemensamma utmaningar och kriser som världen har just nu. Aldrig någonsin har det sedan dess varit så tydligt hur nära sammanlänkade världens länder är och hur centralt det är att vi har väl fungerande multilaterala organisationer.

Inget enskilt land kommer att lösa klimatkrisen. Det krävs internationella regleringar, överenskommelser och samarbeten. Detsamma gäller hälsokrisen vi ser nu, flyktkrisen som flera har talat om, biologisk mångfald och den ekonomiska kris som vi också ser just nu. Dagens situation är ett utmärkt exempel på just detta. När världen står mitt i coronakrisen ser vi hur avgörande det internationella samarbetet är.

WHO, Världshälsoorganisationen, som ska samordna den globala hälsoresponserna. De humanitära organisationerna och fonderna, som UN Ocha, internationella Röda Korset och FN:s livsmedelsprogram, för att snabbt kunna ge stöd åt de mest utsatta. Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna, för att lindra de ekonomiska effekterna av pandemin och påbörja en återuppbyggnad. Hälsosfonderna, den globala vaccinationsalliansen Gavi och Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria, för att upprätthålla hälsosystemen på landnivå. FN:s kontor för mänskliga rättigheter, för att bevaka och se till att åtgärderna mot pandemin inte urholkar dessa rättigheter och demokratin. FN:s utvecklingsprogram UNDP, för att hantera och sätta in åtgärder mot de socioekonomiska effekterna av krisen. Inget av detta hade varit möjligt utan ett långsiktigt finansiellt stöd och politiskt engagemang från ett litet antal länder såsom Sverige. Inget av detta hade varit möjligt annars.

Det internationella samarbetet i världen är sårbart. Det bygger på ett skört system av ekonomiska stöd och bidrag. Alltför få är beredda att ge så kallat kärnstöd med flexibilitet och möjligheter att agera när kriser sätter in.

Sättet att organisera det internationella samarbetet är också problematiskt. De största har vetorätt i säkerhetsrådet och ibland alltför stort politiskt inflytande. Systemet hotas också av politisk instabilitet, och demokrati och samarbete undermineras av auktoritära länder med en agenda som bygger på helt andra värderingar än de värderingar vi anser måste få stå i fokus.

En avgörande fråga är också frågan om effektivitet. Därför är det viktigt att se till att det ageras snabbt och effektivt mot oegentligheter och korruption när sådant uppkommer, vilket det gör även här. Det uppkommer i andra organisationer, och det gör det också i Sverige. Det gör det överallt där man hanterar stora summor pengar och där det handlar om ett stort antal människor. Förtroendet för det internationella samarbetet är oerhört viktigt. Därför måste vi agera, och det gör Sverige varje gång det händer sådana saker.

Det är detta vi har, och inget annat. Det är också detta system som vi måste försöka att bygga vidare på och reformera där det är möjligt. Vi måste även visa att våra värderingar när det gäller demokrati, yttrandefrihet, öppenhet och mänskliga rättigheter är värda att slåss för. Den globala arenan är i praktiken en stridsscen om värderingar och om framtiden. Sverige slåss för livet – för demokrati och mänskliga rättigheter. Vi står i första ledet för jämställdhet och ett anständigt liv även för våra barn och barnbarn. Våra insatser ses också med stor respekt av andra länder, och fler följer i våra spår.

Vår strid för det multilaterala är också ett egenintresse. Ett litet och omvärldsberoende land som Sverige behöver gemensamma organisationer och gemensamma regler. Vi har inte råd med en situation där de stora kan

avgöra allt och där Kina, USA eller Ryssland styr vår framtid med bara sina egna intressen för ögonen.

Svenskt bistånd handlar om att hjälpa miljoner fattiga och utsatta människor i nöd. Det handlar om att stödja journalister som hotas, om unga flickor som riskerar att omskäras i underlivet och om att återuppbygga mangroveskogar som ödelagts. Men det handlar också om makt, om ansvar och om vem och vad som ska styra framtiden. Det är ett dagligt krig om värderingar och intressen. Vi gör detta jobb genom eget arbete men också genom att stödja och finansiera internationella organisationer runt om i världen. Alternativet är den starkes rätt och styrelseformer där demokrati och mänskliga rättigheter hånas och föraktas.

Magdalena Schröder säger i denna debatt att hon vill minska biståndet. Hon ifrågasätter om det går till rätt saker och är effektivt. Man kan naturligtvis tycka alla möjliga saker, men det finns också sådana som gör ordentliga, riktiga utvärderingar av det svenska biståndet. Den största organisationen som gör det heter OECD-Dac. De anser att svenskt bistånd ska få högsta betyg och att det är ett mycket effektivt bistånd som når till de fattigaste i världen.

Ludvig Aspling väljer att driva propagandan mot till exempel WHO vidare i stället för att försöka att föra en saklig debatt. Syftet är uppenbart inte alls att få WHO att bli bättre utan att underminera tilltron till samarbete. Självklart ska WHO utvärderas efter att pandemin är över, men det är inte detta som är fokus just nu. Nu handlar det om att försöka lösa den kris vi befinner oss i och om att stödja WHO i dess arbete. Detta är viktigare än någonting annat om vi ska klara av den här situationen.

Kerstin Lundgren pratar om bättre resultatredovisning och om vilka slutsatser regeringen drar av detta. Jag håller med om att vi kan förbättra redovisningen; det går att göra den betydligt bättre. Detta är ju också i början av en process – det är andra gången vi ger ut den typen av resultatredovisning. Slutsatserna kommer att komma efter hand, bland annat när vi tar beslut om nya fleråriga avtal med dessa organisationer. Vi kommer att göra det i större utsträckning nästa år.

Anf. 43 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Även om biståndsministern inte nämnde det är situationen inom FN-organet Unrwa djupt oroande, och det har också framkommit tidigare i debatten. Det har även vidimerats i den granskningsrapport som publicerades förra året. Uppgifterna där bedömdes så allvarliga att viktiga biståndsgivare drog sig tillbaka.

Den här förtroendekrisen kom i ett läge som redan tidigare var allvarligt. USA drog tillbaka sitt stöd 2018. Det föregicks av omfattande kritik mot ineffektivitet, korruption och inte minst det faktum att Unrwa i delar av sin verksamhet legitimerar antisemitism. Det handlar om undervisningsmaterial, som vi har hört tidigare i diskussionen, men det handlar också om andra sammanhang.

I september 2019 publicerade organisationen Human Rights Watch en rapport som visar att antisemitismen och uppviglingen mot Israel sprids av lokalanställda inom Unrwa. Human Rights Watch avslöjar tio fall där Unrwa-anställda via i huvudsak sociala medier uppmanar till våld mot judar, där terrordömda personer som mördat civila israeler hyllas och där Adolf Hitler framställs som en förebild. Detta ska läggas till tidigare rap-

porter om ett nittiotal liknande fall som avslöjades mellan 2015 och 2017, även i dessa fall med belagd antisemitism och uppmaningar till jihadism.

Anser biståndsministern att detta är ett problem?

Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag anser att det är helt oacceptabelt med antisemitism och jihadism i de här sammanhangen. Unrwa är en FN-organisation som ska stå upp för de värderingar som FN står för.

Jag vill också säga att Sverige har reagerat väldigt tydligt mot de oegentligheter som har uppdagats under senare år. Vi har reagerat direkt mot generalsekreteraren och FN-kontoret i New York. Vi har krävt förändringar, och vi har också fått det. Det skedde inte omedelbart. Men i dag har vi fått en ny ledning för Unrwa, och jag bedömer att den nya ledningen har tagit problemen på mycket stort allvar och att det har blivit förändringar i det här systemet.

Anf. 45 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag uppfattar det som att biståndsministern tycker att detta är ett problem. Jag har också uppfattat att biståndsministern öppet har kritiserat det som skedde och avslöjades om maktmissbruket inom organisationen, och biståndsministern nämnde det själv. Men då blir det ännu märkligare att det inte vidtas några åtgärder från regeringens sida. De problem som vi ser är ju väl belagda, men regeringen vidtar inga åtgärder, till skillnad från de länder som har beslutat att frysa sitt bistånd tills situationen är förbättrad och förändrad.

Jag vill vara tydlig på en punkt i den här debatten, nämligen att det är viktigt att göra det klart att Peter Eriksson och regeringspartierna inte är ensamma här i riksdagen om att se behovet av stöd till palestinska områden. Det är inte det som det här handlar om. Det är en befolkning som sedan länge har förtryckts och förvägrats grundläggande mänskliga rättigheter av en korruperad regim och av ett ledarskap som har ägnat sig åt maktmissbruk.

Självklart ska vi stödja det palestinska folket, men att år efter år hålla ett dysfunktionellt system under armarna är inte att ta ansvar. Öka i stället biståndet, Peter Eriksson, till civilsamhällets organisationer, som jag var inne på! Ge en större andel av biståndet till UNHCR och var med och driv på för en utveckling där UNHCR och kanske också andra FN-organ kan ersätta Unrwa inom ett stort antal områden! Det är så vi kommer till rätta med detta. Är Peter Eriksson beredd att medverka till det?

Anf. 46 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tror tyvärr inte att de civila organisationerna har kapacitet och möjlighet att ta över det här. Det handlar om utbildning för 500 000 unga, och det handlar om sjuk- och hälsovård för miljoner människor. Det är ingen liten organisation vi pratar om här.

Jag håller med Fredrik Malm, till exempel, när han tar upp frågan om det här är ett sätt som långsiktigt verkligen är bra och fungerar. Uppenbarligen är det någonting som visar att det inte fungerar när generationer av människor lever i flyktingsituation år efter år, kanske hela sina liv. Det är någonting som är fel i grunden här. Men jag tror inte att det är någon lösning att vi avskaffar stödet till FN-organisationen Unrwa, som sköter om

utbildning och hälsovård. Vi måste hitta andra reformer, överenskommelser och strategier i regionen för att lösa detta mer långsiktigt. Det hjälper inte att ensidigt bara lägga ned en verksamhet eller lämna över den till Hamas eller andra lokala organisationer. Det kommer inte att gå.

Anf. 47 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag lyssnade till statsrådet Peter Eriksson och hörde att det finns en bild från regeringen av att det finns förbättringsmöjligheter när det gäller resultatskrivelsen. Det som ändå gör mig lite förvånad är varifrån man tar sin utgångspunkt.

När jag tittar på resultatet följer jag naturligtvis också hur den strategi som regeringen angav såg ut och hur resultatet av strategin återspeglas. Vi kan ha olika uppfattningar om delar av detta, men det är ändå regeringens strategi.

Hur följer man då upp strategin i den redogörelse som man lämnar till riksdagen? Här blir statsrådet Peter Eriksson svaret skyldig, för i sammanställningen av de 53 organisationer som redovisas i den senaste skrivelsen framgår det inte vad som har förändrats efter den senaste skrivelsen. Det framgår inte vilka som har varit relevanta och har haft en höjd effektivitet, vilka som haft en lägre effektivitet och vilka som utgår därför att de inte har klarat uppdraget. Ändå är det just dessa kriterier som regeringen har angivit ska vara utgångspunkt för hur man arbetar. Varför går då inte detta att utläsa? Har regeringen inte tagit fasta på sin egen strategi i resultatskrivelsen?

Anf. 48 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Som jag sa tidigare håller jag med om att det går att göra resultatskrivningen bättre. Utvärderingen är från 2018. Det är väl från Utrikesdepartementet, får jag erkänna, en början på ett försök att få till en bra och effektiv process i dialog med riksdagen på det här området.

Jag kan bara säga att jag tycker att det finns bra saker i resultatskrivelsen men att det går att göra den ännu bättre. Jag hoppas att vi ska kunna få en sådan utveckling till nästa gång och att vi då kan ta till oss mer av synpunkterna.

Anf. 49 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för den öppenheten!

Det är klart att om vi i riksdagen ska kunna fullfölja vår granskande roll och utföra vårt uppdrag är det viktigt att den skrivelse som regeringen överlämnar till riksdagen är sådan att den gör granskningen meningsfull. I det här fallet är det inte så lätt att följa över huvud taget. Detta är naturligtvis allvarligt, inte minst när vi befinner oss i en situation där det multilaterala systemet ifrågasätts.

Vi kan vara överens om att det är viktigt att ha en multilateral ordning. Denna ordning får dock inte tas över eller omtolkas till exempel i den kinesiska kontexten eller i en auktoritär kontext, utan den måste bygga på de mänskliga rättigheter som är FN:s grunddeklaration. Om man inte har detta som utgångspunkt utan något helt annat riskerar hela den multilaterala satsning som vi gör att bli en betalning av någon annans agenda. Det är viktigt att så inte blir fallet.

Prot. 2019/20:126

27 maj

*Resultatskrivelse om
utvecklingsamarbete
och humanitärt bistånd
genom multilaterala
organisationer*

Jag instämmer i bedömningen och gillar att statsrådet sa att det är viktigt att försöka allokera om från multilateralt, som har ökat kraftigt hela tiden, till bilateralt och låta det växa. Där är förvaltningsstödet viktigt. Vi ser fram emot en sådan utveckling, fru talman.

Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att man ska komma ihåg att detta är de första skrivelser vi har på detta område. Tidigare har det inte funnits sådana, utan det är den här och den förra som startade ett nytt system eller en process i samarbete med riksdagen på detta område. Det är klart att det har sina brister i början. Det är sådant vi får lära oss av, helt enkelt.

Anf. 51 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Den regelbaserade världsordningen utmanas från olika håll. I krisens spår blir det ännu viktigare att värna våra normer och standarder för global samverkan. Detta gäller i allt från handelssystemet till att stå upp för folkrätten, demokrati och mänskliga rättigheter. Jag tror att vi är överens om det.

Vad gäller exakt vilken summa pengar som vi ska lägga på bistånd är Moderaterna och regeringen inte överens, men vi borde vara helt överens om att de pengar som vi lägger på bistånd ska komma de mest utsatta människorna till del. De pengar som vi lägger på bistånd ska vi ha koll på och veta att de leder till resultat.

Denna debatt handlar om regeringens resultatskrivelse om bistånd som kanaliseras genom multilaterala organisationer. Sverige är bland de största givarna till många FN-organisationer. En av dessa är Unrwa, som jag nämnde i mitt anförande. Det är en organisation som haft så grov misskötsel att flera länder valt att frysa biståndet till organisationen.

Givet att Unrwa varit så uppmärksammat och att Sverige är en av de största givarna till organisationen borde det verkligen ligga i regeringens intresse att försäkra sig om att Sveriges stora givande till den inte försvunnit i korruption.

Varför uteslöt regeringen att redovisa resultatet av Sveriges bistånd till just Unrwa i resultatskrivelsen? Man nämner Unrwa i kapitlet om utbildning men väljer att inte redovisa resultatet. Sverige är som sagt en av de största kärnstödsgivarna till Unrwa och lägger under åren 2018–2021 nästan 1,9 miljarder kronor i bistånd till organisationen. Är statsrådet helt säkert på att dessa pengar hanterats klokt?

Anf. 52 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Att inte Unrwa är med som en stor del i skrivelsen beror på att man har gjort skrivelser i två delar för det multilaterala biståndet.

Den tidigare skrivelsen handlade om de organisationer som mer betecknas som humanitära organisationer, och i denna skrivelse fördjupar vi diskussionen kring de övriga organisationerna. Detta innebär att Unrwa fanns med i den förra skrivelsen. Eftersom det betecknas som en humanitär organisation i systemet låg fokus på den då, men inte den här gången. Men den finns ju med i uppräkningsen av hur pengar fördelas.

Anf. 53 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Regeringen är ansvarig för att säkerställa att svenska skattebetalares pengar går till det som de är avsedda för. Vad gäller Unrwa finns verkligen många frågor, både om misskötsel av ekonomin och om antisemitiskt utbildningsmaterial, som tagits upp i debatten här. Jag förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en resultatskrivelse avseende Sveriges engagemang och stora bidrag.

Moderaterna vill att Sverige ska ha ett starkt engagemang i världen. Det finns bistånd som är effektivt. Jag nämnde i mitt anförande Gavi och Globala fonden som två organisationer som visar på gott resultat. Men för mycket är faktiskt inte bra och leder inte till resultat. Man måste kunna ställa kritiska frågor och granska ett utgiftsområde som ges anslag dubbelt upp mot vad vi lägger på Polismyndigheten.

De missförhållanden hos Unrwa som det har rapporterats om är dessvärre ingen engångshändelse. Korruptionsskandalerna inom biståndet och organisationer som Sverige ger bistånd till har varit många.

Fru talman! Det räcker alltså inte att betala ut mycket pengar. Man måste också lägga tid och kraft på att säkerställa att pengarna går till det som de är avsedda för och att de projekt som genomförs leder till resultat. Svenskt bistånd kan inte göra allt, men där svenskt bistånd verkar ska skattebetalarna se resultat av sitt givande.

Anf. 54 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det har funnits en del frågor kring Unrwa. Det finns också en del svar. Vi har nu till exempel sett till att det finns en ny ledning där. Den förra fick avgå, mycket beroende på svenskt arbete. Vi har varit väldigt aktiva i detta. Det stämmer inte, som Adaktusson var inne på, att vi inte vidtar några åtgärder. Sverige är tvärtom väldigt aktivt och driver på för förändringar när det är nödvändigt. Detta är ett bra exempel på det.

När det gäller den andra delen av svenskt bistånd och de minskningar och nedskärningar som Moderaterna föreslår tycker jag att det skulle se mer hedrande ut om Moderaterna talade om var man vill minska biståndet, inte bara var man vill öka det.

Anf. 55 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! I mitt anförande nämnde jag ett antal skandaler och misstänkta skandaler som har utspelat sig inom de organisationer som vi diskuterar här i dag. Jag nämnde till exempel att FN-personal i Jemen misstänks för att ha förskingrat miljontals dollar och stulit sjukvårdsmaterial och bränsle för mycket stora belopp. Jag nämnde också att personal från Unicef misstänks för att ha lånat eller hyrt ut sina fordon till beväpnade rebeller för att hjälpa dem att undgå flygangrepp, vilket skulle vara ett mycket allvarligt brott mot FN:s grundprincip om opartiskhet.

I tillägg till detta fick den FN-personal som skickades till Jemen för att utreda brottsmisstankarna sina datorer beslagtagna av beväpnade milismän på väg ut ur landet, vilket man misstänker har skett på direkt beställning av lokal FN-personal.

Jag nämnde också den aldrig sinande strömmen av grov antisemitism, terrorpropaganda, förskingring och korruption som till synes sitter i väggarna hos FN:s så kallade Palestinamyndighet. Detta behöver jag inte berättat för Peter Eriksson; vi har ju diskuterat det förut.

Jag nämnde även att det börjar bli mer och mer uppenbart att WHO numera är djupt infiltrerat av den kinesiska regimen och fungerar som en del av dess propagandaapparat.

I skrivelsen står det att när missförhållanden inom biståndsorganisationer uppdragats har Sverige agerat kraftfullt för att komma till rätta med problemen. Jag vill därför fråga Peter Eriksson: Vad har Sverige gjort rent konkret?

Det man kan göra i sådana situationer är till exempel att offentligt kräva att ledningen för en viss organisation byts ut, att offentligt kräva att det tillsätts en oberoende utredning av vad som hänt eller att hota med att minska anslagen. Kan Peter Eriksson ge några konkreta exempel på att hans regering har gjort detta, alltså offentligt krävt att en ledning ska avgå, offentligt krävt att en oberoende utredning ska tillsättas eller hotat med att minska anslagen för en organisation som missköter sitt uppdrag?

Anf. 56 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Min bild är snarare att Ludvig Aspling verkar gå någon annans propagandaärenden när han bara pratar och försöker få det till att hela världssamfundets multilaterala system är en kriminell organisation. Jag tycker att den bilden är helt fel.

Det är ett mycket viktigt och livsavgörande arbete som pågår hela tiden. Och vi ska vara mycket glada för att det finns människor som är beredda att ställa upp och göra detta arbete.

Sedan finns det naturligtvis exempel på motsatsen inom FN-systemet och inom det multilaterala systemet. Men det finns exempel på detta även i Sverige – i myndigheter och i kommuner. Det finns tydliga exempel på människor som nu är åtalade för att de har betett sig på ett mycket dåligt sätt – även ledamöter från Sveriges riksdag.

Det är inte något unikt att det finns FN-organisationer där det finns problem. Det viktiga är att vi från svensk sida reagerar ordentligt och kräver åtgärder, och det gör vi. Jag kan nämna ett antal exempel på situationer där Sverige har krävt förändringar. Det gäller till exempel fallet Unrwa, där vi krävde att det blir en tydlig och oberoende utredning i detta fall. Det har också skett utredningar och utvärderingar som har lett till att vårt krav på att ledningen byts också har genomförts.

Anf. 57 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag har aldrig påstått att hela det multilaterala systemet är en kriminell organisation. Jag skulle önska att Peter Eriksson lyssnar på vad som faktiskt sägs här i Sveriges riksdag, så att han inte behöver spekulera vilt om vad vi tycker.

Det som jag säger är att det finns exempel där vissa av FN:s myndigheter infiltreras av kriminella organisationer, att detta finansieras med svenska skattepengar och att det är fullständigt oacceptabelt. Det är någonting som Peter Eriksson borde ta till sig. Jag tycker att det är fullständigt vansinnigt att biståndsministern står och relativiserar detta problem genom att säga att det också förekommer korruption i Sverige som om två fel

skulle göra ett rätt, det vill säga att det finns allvarliga problem och kriminalitet inom dessa organisationer men att det är okej eftersom det sker också här i Sverige. Det är ett fullständigt vansinnigt resonemang, och det är inte okej.

Jag skulle vilja ha ett konkret exempel på när Peter Eriksson offentligt gick ut och krävde att ledningen för denna Palestinamyndighet skulle bytas ut. Jag har missat det. Men det kan bero på att det kanske inte fick ett så stort uppslag i medierna som det förtjänade. Jag har inte sett att Peter Eriksson offentligt har krävt att ledningen för Unrwa ska bytas ut. Minns Peter Eriksson vilket datum det var eller vilken månad?

Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Vi ställer tuffa krav så fort det handlar om oegentligheter. Det första kravet som vi ställer är att man gör utredningar. I detta fall när det gäller Unrwa tog det för lång tid. Vi var mycket irriterade över det. Men vi har också sagt att man bör byta ut ledningen. Det har vi sagt internt i FN-systemet, och jag har också nämnt det offentligt.

Anf. 59 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Alla länder i världen drabbas av denna pandemi, men vissa drabbas så oerhört mycket värre än andra.

Senast i morse fick vi höra hur migrantarbetares och gästarbetares remitteringar minskar med minst 1 200 miljarder kronor. Lägg till att inom alla länder ökar arbetslösheten. Och eftersom många länders bistånd baseras på bni kommer den summa pengar som delas ut att minska nästa år.

Nu om någonsin måste därför samarbete genom multilaterala organisationer stärkas om vi ska kunna rå på pandemin. Då väljer bland andra USA:s president Trump att dra in sitt stöd till olika multilaterala organisationer. Men han hotar även vissa genom att säga att stödet kommer att dras in om organisationen inte gör som Trump vill, det vill säga tvärtemot biståndets syfte att det ska ges utifrån mottagarnas behov inte utifrån givarnas intressen.

Detta touchade statsrådet Eriksson i sitt anförande. Men jag skulle vilja veta lite mer om hur statsrådet Peter Eriksson ser på detta och vilka lösningar som han jobbar med för att se till att multilaterala organisationer får på plats det stöd och det mandat som behövs för att de ska kunna jobba effektivt med pandemin.

Anf. 60 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag kan först säga till Yasmine Posio att vi från svensk sida arbetar rätt så mycket med att reformera hela FN-systemet och organisera det på ett mer effektivt sätt. Vi har kommit en bit på vägen med de förändringar som generalsekreteraren nu har satt i sjön. Där har vi medverkat mycket.

Jag är också ganska stolt över att det svenska systemet för att finansiera resurser till FN-systemet och det multilaterala systemet innebär långsiktigt stöd och kärnstöd som gör att man har möjlighet att agera flexibelt när en situation och kris som den vi har just nu kommer. Det är tack vare just denna typ av stöd som FN:s organisationer snabbt kan komma ut på plats och göra humanitära insatser. Vi har fått det bekräftat ett flertal gånger under denna kris, men också under orkaner, cykloner och annat som har

hämt under de senaste åren, att det är tack vare att en handfull länder i världen som i grunden står upp för ett sådant kärnstöd som vi ger som FN-organisationerna kan fungera när det blåser, när det krisar och när det händer snabba och omfattande saker då det behövs insatser gentemot fattiga och utsatta människor.

Anf. 61 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Jag tackar statsrådet Peter Eriksson för svaret. Jag vill passa på att tillägga att det är oerhört viktigt att bistånd inte enbart är sådant som går att mäta, till exempel antal sprutor som Gavi ger. Jag tycker att det är bra att vi i Sverige vågar gå utanför det exakt mätbara och faktiskt vågar arbeta med till exempel viktigt demokratiarbete och SRHR-arbete.

Mäns våld mot kvinnor ökar i tider av kris, och denna pandemi är absolut inget undantag. Lägg då till att familjers inkomster minskar, vilket tyvärr vid vissa tillfällen leder till att flickor gifts bort. Som om detta inte var svårt nog för flickor och kvinnor minskar möjligheterna till preventivmedel, mödravård och aborter, vilket leder till fler oönskade graviditeter och fler komplikationer vid graviditet.

Pandemin i sig kommer att kräva ökat stöd och ökat samarbete, och i synnerhet världens flickor och kvinnor kommer att behöva det. Jag undrar därför hur statsrådet Peter Eriksson avser att verka för att så sker.

Anf. 62 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Vi gör det till exempel genom de ökade insatser som vi nu gör inom det humanitära området. Men detta handlar inte bara om pengar utan också om politiskt engagemang och vad vi gör tillsammans för att försöka påverka andra. Ett bra exempel är den skrivelse som jag tillsammans med Sydafrikas kvinnliga socialminister lade fram nyligen. Vi fick i skrivelsen stöd från 39 ministrar från olika länder, och skrivelsen har fått ett stort genomslag runt om i världen. Skrivelsen handlar om just att förstärka och arbeta med SRHR-frågor och kvinnors och flickors rättigheter i detta läge när pandemin och covid-19 tar så mycket resurser och så mycket plats. Vi måste i detta läge från världssamfundets sida se till att vi faktiskt också klarar av de andra frågorna och inte lämnar de tjejer och kvinnor i sticket som detta handlar om. Det tycker jag är ett bra exempel på hur man kan arbeta. Det handlar inte alltid om pengar utan också om politiskt engagemang.

Anf. 63 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag blev väldigt positivt överraskad av vad Peter Eriksson sa i det tidigare replikskiftet med Lars Adaktusson. Där beskrev nämligen Peter Eriksson hur han delar den beskrivning jag själv gav av den grundläggande problematiken med FN-organet Unrwa och, egentligen, hela deras uppdrag.

Sedan nämnde Peter Eriksson reformer, processer och så vidare som måste kunna hantera problematiken med att människor befinner sig i flyktinglägren i generation efter generation. Då är ju frågan om regeringen är beredd att ta något initiativ här. Är man beredd att börja titta på resolution 302 från 1949, till exempel, och de andra grundläggande principerna för Unrwas uppdrag och se hur det korresponderar mot till exempel UNHCR och deras uppdrag att hjälpa flyktingar? Finns det någon möjlighet att

komma fram här? Jag skulle gärna vilja att Peter Eriksson resonerade lite mer kring detta och tog det vidare, från ett replikskifte med kristdemokraten här till kanske ett konkret initiativ i den riktningen.

Min andra fråga, fru talman, gäller demokratibiståndet. Sverige, och säkert andra länder, kommer framöver att få minskade biståndsramar till följd av den ekonomiska krisen; det är väl i vilket fall ingen orimlighet att gissa på det. Då är ju frågan hur vi prioriterar, och från Liberalernas sida menar vi att det nu finns en möjlighet att fasa ut bistånd till länder som är förtryckare och fokusera mer av biståndet till länder som vill ha demokrati och mänskliga rättigheter. Min fråga är hur biståndsministern ser på en sådan prioritering.

Anf. 64 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tar den sista frågan först: Jag tycker att det ligger som en del i den demokratiseringsregeringen gör att vi jobbar hellre och mer med länder som har ambitioner när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Visar det sig att länder inte alls vill göra någonting på det området blir det långsiktigt så att vi arbetar mindre där och ger dem mindre resurser. Det blir svårare att ha någon form av samarbete med regimerna i de länderna. Jag håller alltså med om att en sådan utveckling är både rimlig och trolig. Om vi fortsätter det arbete som jag har initierat på det här området kommer det nog att bli så.

Vad var nu den andra frågan?

(FREDRIK MALM (L): Den handlade om Unrwa och uppdraget.)

Precis! Ja, jag tar gärna på mig ett sådant uppdrag. Jag tycker att det vore väldigt intressant att se om det är möjligt att hitta någon väg mer långsiktigt framåt för den här regionen och för de över 5 miljoner palestinska flyktingar som i dag lever på ett sätt som vi inte kan beteckna som rimligt och anständigt. Jag har själv besökt flyktingläger i såväl Libanon och Jordanien som regionen i övrigt, och i vissa fall fungerar det relativt bra. Det är dock inte rimligt att människor ska leva hela sina liv i flyktingläger, så det behövs verkligen en grundläggande reform eller förändring av situationen för dessa människor.

Anf. 65 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret på båda frågorna.

Låt mig börja med den sista, om Unrwa. Om biståndsministern vill ta initiativ till detta är det ett väldigt positivt besked, men då ska man också veta att kärnan i hela problematiken är den i dag fullständigt orealistiska målsättningen att alla dessa 5,6 miljoner människor skulle ha rätt att återvända. Det är det som är hela kärnan, och det är ju även kärnan i Israel–Palestina-problematiken på många olika sätt – vilket också har blivit ett stort problem för att nå fred. Jag blir väldigt glad om Peter Eriksson är beredd att börja diskutera dessa frågor, som är väldigt laddade i världspolitiken.

Vad gäller demokratibiståndet handlar det bland annat om prioriteringen av demokratistöd framför stöd till dem som vill ”förtrumpa” demokratin – tyvärr går svenskt bistånd fortfarande även till sådana regimer – men vi har också frågan om prioriteringen mellan olika biståndslag. Det

kommer förstås att bli en huggsexa nu, eftersom det finns enorma ekonomiska utmaningar för länder. Man kommer att kräva att stöd ska in i de globala fonderna för att hjälpa till med budgetstöd och löneutbetalningar för att hålla länder över vattenytan och så vidare. Sedan finns klimatsidan och biståndet, liksom det bilaterala biståndet, bistånd via civilsamhällesorganisationer och så vidare. Även i den kontexten blir det alltså väldigt viktigt att just värna det stöd som går till de aktörer som verkar för demokrati och mänskliga rättigheter, tycker jag.

Anf. 66 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Ja, vi verkar i alla fall vara överens om att det finns stora utmaningar i världen och att detta inte är rätt läge att göra stora nedskärningar i biståndsbudgetarna i Sverige och andra länder. Det skulle snarare behöva göras ytterligare insatser.

Jag tycker själv egentligen att enprocentsmålet har varit långsiktigt bra för fattiga människor i världen. Vi har stått upp för det – inte helt och hållet, kanske, men i alla fall någorlunda – under sammantaget ganska många år. Även om vi nu ser en svacka och en minskning under ett eller ett par år får vi väl hoppas och tro att ekonomin växer igen och att det långsiktigt ändå gör att biståndet kommer att vara starkt, om vi klarar av att stå upp för detta.

När det gäller Unrwa och en reformering av hela situationen i Israel och Palestina måste man också komma ihåg att det inte är enbart den palestinska sidan man behöver se. Man måste se även Israels situation. Om vi nu får ett läge där det börjar pratas om en annektering av ytterligare områden från Israels sida kommer hela situationen bara att bli ännu svårare att hantera och hitta en lösning på. Jag tycker alltså att man måste inse att det är oerhört problematiskt. Det vi står inför i dag är inte att det ser ut att bli lättare utan snarare att det går mot en situation som kan bli ännu mer konfliktfylld.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 12 Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU16

Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering (skr. 2019/20:42)
föredrogs.

Anf. 67 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet, utom där vi har reservationer. Vi står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 6.

Fru talman! Coronapandemin fortsätter att påverka samhällets alla skikt och beståndsdelar. Liv har gått förlorade, arbetstillfällena likaså, och i övrigt livskraftiga företag har tvingats lägga ned. Samtidigt som sam-

hället och ekonomin på många sätt står stilla sätts en viss del av utvecklingen på fast forward. En sådan är digitaliseringen och den digitala mognaden hos företag, organisationer och människor – en digitalisering som många av oss otåligt väntat på men som det krävdes en kris för att verkligen sätta fart på.

Vikten av en framgångsrik digitalisering är en viktig lärdom från denna pandemi och något som tydligt påpekas i detta ärende. Därför är vi socialdemokrater överens med de borgerliga partierna och Miljöpartiet om att arbetet med att digitalisera våra myndigheter, i syfte att förenkla för företagen och för dem som vill starta företag, är ytterst angeläget. Vi instämmer i tillkännagivandet till regeringen. Även regeringen instämmer i denna ambition och anger i sitt svar till Riksrevisionen att fler åtgärder kan komma att krävas.

I en omstart av svensk ekonomi är det oerhört viktigt att vi stimulerar och förenklar för dem som vill starta nya företag eller starta om sina företag. Detta kan innebära en möjlighet för människor att äntligen ta tag i sin dröm och starta det innovativa företaget de velat driva ett tag, men det innebär samtidigt en skyldighet för oss att fatta välgrundade beslut som både förenklar och digitaliserar företagsbyggandet och innovationsarbetet.

Fru talman! Riksrevisionen har granskat de statliga myndigheternas insatser för att underlätta för företagare att starta företag med hjälp av digitalisering. Syftet med granskningen var att undersöka om de statliga myndigheternas insatser varit ändamålsenliga. Riksrevisionens övergripande iakttagelse är att insatserna har gjort det enklare för företagare att starta företag, men samtidigt konstateras att mer behöver göras.

Det gläder mig att regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser om att digitaliseringen gjort det lättare att starta företag, samtidigt som arbetet att förenkla och förbättra processen fortskrider. Jag kan också konstatera att regeringen påpekar i skrivelsen att det finns finansieringsutmaningar när det gäller att utveckla och uppdatera digitala systemlösningar och tekniska plattformar.

Med anledning av detta framhåller regeringen bland annat att den avser att se över behovet av att utveckla formerna för exempelvis finansiering och uppföljning av den förvaltningsgemensamma digitaliseringen. Regeringen överväger även att i regleringsbrevet för exempelvis Tillväxtverket ytterligare förtydliga finansieringen för insatser som verksamt.se och Serverat.

Fru talman! Jag vill betona att många av regeringens digitaliseringsfrämjande åtgärder inrättats under granskningsperiodens gång, vilket enligt regeringen innebär att effekterna av dess arbete ännu inte helt har kunnat bedömas. Bland annat anger regeringen att inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning har haft som avsikt att förbättra de långsiktiga förutsättningarna för en effektiv styrning och samordning av de offentliga digitala systemen och insatserna. Myndigheten har en central roll för att regeringen ska åstadkomma en mer sammanhållen styrning och ett genomförande av insatser på området.

Jag konstaterar även att regeringen under granskningsperioden inrättat Kommittén för teknologisk innovation och etik, Komet, som ska bidra till att skapa goda och trygga förutsättningar för teknologisk innovation.

När det gäller de rättsliga förutsättningarna i digitala tjänster konstaterar regeringen bland annat att Digitaliseringsrättsutredningen i sitt betänkande *Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering* har identifierat ett antal åtgärder för att fortsätta att säkerställa att det finns juridiska förutsättningar för en digital och datadriven förvaltning. Allt detta bereds just nu i Regeringskansliet.

Fru talman! Ett tillkännagivande till regeringen om att den ska ge ett förenklingsuppdrag är något vi alla skulle kunna vara överens om. Men jag kan samtidigt konstatera att regeringen i skrivelsen redogör för ett flertal genomförda, pågående och planerade insatser i förenklingsandans anda.

Utöver det förenklingsuppdrag som regeringen 2013 gav till 19 myndigheter kan förordningen om digitalt inhämtande av uppgifter från företag nämnas. Förordningen omfattar 67 myndigheter och syftar till att förenkla för företag att starta, driva och avveckla sin verksamhet genom att underlätta deras kontakter med och uppgiftslämnande till myndigheter.

Likaså efterfrågas i flertalet motioner om programmet Serverat att regeringen ska verka för att fler tjänster ansluts till programmet. I likhet med motionärerna anser vi att det är lovvärt med insatser för att minska de administrativa kostnader som företag inom restaurang- och besöksnäringen har. Vi noterar att programmet är en del av regeringens arbete för att göra just detta. Av Tillväxtverkets årsredovisning framkommer att 21 kommuner anslöt sig till Serverat redan under 2019, vilket innebär att vid utgången av 2019 var 41 kommuner anslutna till programmet.

Vidare framgår det av regeringens skrivelse att Tillväxtverket bedriver ett aktivt arbete för att få ännu fler kommuner att ansluta sig till Serverat. Därtill anger regeringen i skrivelsen att det redan har påbörjats ett omfattande arbete inom ramen för Serverat i syfte att förbättra tjänsten och öka användningen. Vi kan således inte se några skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med vad motionärerna här föreslår. Om jag får parafrasera Lars Hjalmereds motion om "en dörr in" vill jag påpeka vikten av att vi som parlamentarisk församling inte slår in redan öppna dörrar.

Fru talman! Vi måste ständigt söka efter nya, nödvändiga och innovativa åtgärder som kan fortsätta att stötta små- och egenföretagarna. En viktig lärdom från denna pandemi är just vikten av ett fortsatt arbete med att förenkla startandet, drivandet och utvecklandet av innovativa företag genom digitalisering.

Anf. 68 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Regelbördan för svenska företag är för omfattande, för krånglig och för dyr. Moderaterna vill se en förändring och driver förslag för att minska både kostnader och krångel för företagarna i landet.

Uppskattningsvis ökar kostnaderna för svenska företag med över 1 miljard kronor per år bara för att följa lagar och regler. Framför allt för mindre företag, som ofta vänder och vrider på varenda krona, är detta en ohållbar situation.

Fru talman! Riksrevisionen har granskat de statliga insatserna för att underlätta nyföretagande genom digitalisering. Regeringen svarar med en skrivelse om hur man ser på det som Riksrevisionen har kommit fram till. Det är detta betänkande som vi nu debatterar.

För det första konstaterar Riksrevisionen övergripande att insatser har gjort det enklare för företagare att starta företag, men digitala tjänster har brister vilket gör att de inte underlättar för företagen i önskad utsträckning.

För det andra konstaterar Riksrevisionen att det finns ett antal tillkortakommanden som, menar man, medför att de digitala tjänsterna inte får människor att starta företag i önskad utsträckning. Bolagsverket och Skatteverket har handläggningsprocesser som i stora delar är digitala, men de är det inte fullt ut. Det förekommer manuella moment, det vill säga det finns inlåsnings i gamla verksamhetssystem. Det betyder att man kör nytt blandat med gammalt, och då uppnås inte vinsterna med det digitala systemet. Det påtalas också att myndigheternas digitala samverkan inte är helt ändamålsenlig, vilket medför bristande effektivitet i genomförandet.

För det tredje ska det program som kallas Serverat vara en brygga och ett gemensamt verktyg så att kommuner ansluter till det, men det har långt ifrån alla gjort. Vi hörde tidigare att det är uppe i 40, och det finns ju 290 kommuner. Detta innebär i sin tur att ett mindre antal företag i ett begränsat antal kommuner har fått möjligheten att använda e-tjänster som tagits fram inom programmet Servera.

Den tid som företagare lägger på tillståndsförfarande kan med programmet Serverat minskas med 32 timmar. Om vi räknar med att en företagare jobbar åtta timmar om dagen minskar digitaliseringen arbetstiden med fyra hela arbetsdagar. Den tiden skulle företagaren i stället kunna använda till sin kärnverksamhet, och då har väldigt mycket vunnits. Det måste vara enkelt att både lämna och få uppgifter från myndigheter på ett och samma ställe.

Riksrevisionen ger i rapporten rekommendationer till de statliga myndigheterna att säkerställa nyttan för både företagare och deltagande myndigheter i verksamt.se, som är ett samarbete mellan Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverket för den som ska starta, redan driver, vill utveckla eller ska avveckla ett företag. Uppmaningen om nyttan riktas till Tillväxtverket och Bolagsverket i arbetet med att utveckla detta verktyg.

Tillväxtverket rekommenderas vidare att se över utformningen av programmet Serverat med anledning av dess bristande resultat.

Bolagsverket och Skatteverket får uppmaningen att aktivt verka för att ärenden i större utsträckning inkommer digitalt i syfte att säkerställa användningsnytta och kortare handläggningstider för företagare och säkerställa mer korrekta ansökningar.

Fru talman! Om Sverige ska komma på fötter efter den här krisen behövs ett konkurrenskraftigt näringsliv. Frågan om företagens regelbörda är då avgörande. Digitaliseringen är vägen framåt för att öka kraften och spara tiden. Vi måste vara först på bollen, och då är snabba och smarta lösningar framtiden. Vi är därför inte nöjda med regeringens svar på Riksrevisionens rapport. Man instämmer visserligen i en hel del, men det finns ingen tydlig uppföljning och avstämning för att arbetet de facto ska bli levererat.

Regeringen säger att det ligger i myndighetsuppgiften att förenkla för företag och andra, till exempel genom digitalisering, samt att man har uppföljningssamtal med myndigheterna. Därmed menar regeringen att det inte behövs några ytterligare förtydliganden.

Uttryck som ”följa frågan”, ”vid behov” och ”överväga” används, och vi vill ge skarpare svar om vad som behövs levereras i form av regelförenklingar. Att det har tagits steg sedan rapporten skrevs är mycket bra. Det vill vi vara tydliga med.

Men nu måste också kommuner och myndigheter ha vägar som gör att näringslivet på ett smidigt sätt kan svara och kommunicera och att uppgifter finns att hämta och lämna på ett ställe, det vill säga en dörr in, vilket tar bort merarbete. Sverige har inte råd med att företag lägger fyra arbetsdagar på att svara myndigheter. Det ska ske på ett modernt sätt. De 32 timmarna måste bort och effektiva digitala verktyg in i hela kedjan och brett över myndigheterna. Företag ska inte lämna samma typ av uppgifter vid flera tillfällen till flera myndigheter. Det behövs garanti, rimlighet och tydlighet kring handläggningstider, och det behövs tydliga mål för redovisning av läget.

Det måste med andra ord bli enklare att starta, driva, utveckla och äga företag i vårt land. Fler myndigheter än Tillväxtverket, Bolagsverket och Skatteverket ska arbeta med förenklingsuppdrag. Det måste ske brett. Programmet Serverat måste få fler tjänster på plats, och fler kommuner måste anslutas. Den digitala samverkan mellan myndigheter måste fungera rakt av. Solnedgångsklausulen måste användas när nya lagar och regler införs.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4. Självklart står jag också bakom våra andra reservationer. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 69 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 9 under punkten Övrigt om regelförenkling.

Vi befinner oss i en ytterst ansträngd situation för det svenska näringslivet och vår ekonomi. Det är centralt att vi vidtar alla politiska åtgärder som på något sätt kan bidra till att säkra jobb och undvika företagskonkurrens. I den kontexten framstår det som viktigare nu än före pandemin att vi säkerställer att de statliga insatser som genomförs för att underlätta nyföretagande genom digitalisering är korrekt riktade och tillräckliga i sin omfattning.

Därför gläder det mig att vi i utskottet gjort gemensam sak i flertalet frågor och vid voteringen senare i dag kommer att rikta totalt fyra tillkännagivanden till regeringen. Jag ämnar i mitt anförande uppehålla mig vid tre av dessa, men först tål det att nämnas något om regelförenklingsarbete och våra motionsyrkanden på det temat.

Sverige är av tradition ett land med starka myndigheter och mycket detaljreglering. I en värld av global handel och hård konkurrens verkar detta i många fall konkurrenshämmande för de svenska företagen. För svenska företag innebär regelbördan kostnader och administration som tar fokus från företagets egentliga verksamhet. Dessa merkostnader hämmar jobbskapande och tillväxt. Det är därför av största vikt att eftersträva förenklingar och ta bort onödiga regleringar där konsekvenserna inte motsvarar nyttan. Det är även viktigt att nya och förändrade regler är kostnadseffektiva.

För oss är det uppenbart att regeringen såväl som svenska förvaltningsmyndigheter behöver prioritera regelförenklingsarbetet, vilket bäst sker genom ett systematiskt samarbete med sakkunniga näringslivsorganisationer. Sverigedemokraterna har i övrigt en stor samling förslag på temat. I detta betänkande lyfts bland annat fram att Regelrådet bör placeras som oberoende organ under Statsrådsberedningen och ges utökat mandat genom en stoppfunktion vid bristande konsekvensutredningar, att Sverige behöver ett implementeringsråd likt det danska som syftar till att undvika onödig överimplementering av EU-direktiv och att flertalet otidsenliga regler som drabbar besöksnäringen behöver tas bort, däribland danstillståndet.

Fru talman! Nu över till de av Sverigedemokraterna backade tillkännagivandena!

För det första är det utskottets och Riksrevisionens uppfattning att regeringen inte gjort tillräckligt för att myndigheter ska förenkla för företagare med hjälp av digitalisering. Därför är det vår uppfattning att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den bör överväga att ge fler statliga myndigheter ett så kallat förenklingsuppdrag för att på så sätt underlätta företagandet i Sverige.

För det andra konstaterar Riksrevisionen att programmet Serverat hittills inneburit begränsad nytta för företagare till följd av låg kommunal anslutning. Av den anledningen anser utskottet att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den bör verka för att man ansluter fler tjänster till programmet Serverat i syfte att öka anslutningsgraden hos kommunerna.

För det tredje är det, givet det redan existerande regelkrånglet, viktigt att nya lagar och regler som införs uppfyller sina syften samt att de då så ej är fallet tas bort när detta uppdragas. Utskottet anser därför att regeringen bör pröva att använda solnedgångsklausuler då nya lagar och regler införs.

Fru talman! Det är min övertygelse att dessa tillkännagivanden vid implementering skulle underlätta för det svenska näringslivet i denna desperata tid. Jag hoppas, utan att tro, att regeringen delar den uppfattningen och skyndsamt skrider till verket. Det vore en liten gärning med stor potentiell positiv verkan för vårt hårt ansatta näringsliv.

Anf. 70 PER SCHÖLDBERG (C):

Fru talman! Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering är det vi behandlar. Vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 10.

Fru talman! Det är svårt att föreställa sig hur vårt samhälle skulle se ut utan internet och de digitala strukturer som vi nu vant oss vid och som vi kommer att vänja oss vid ytterligare. Näringslivet i Sverige blir, liksom föreningslivet, vardagen och välfärden, alltmer digitaliserat. Handelsvägar, kommunikationer och tjänster blir alltmer digitala. Att vara i den digitala framkanten av en marknad kan ofta vara den mest avgörande fördelen för ett bolag. Därför är det också avgörande att regeringen agerar för att det svenska näringslivet fullt ut ska kunna nyttja digitaliseringens möjligheter.

Sverige och svenska företag har en stark position i den digitaliserade ekonomin, en position som måste vårdas och utvecklas. Samtidigt finns en överhängande risk att byråkrati och regler bromsar digitaliseringens möj-

ligheter för nya tjänster och arbetstillfällen. Dessutom har offentlig sektor en mycket varierande grad av digitalisering, vilket påverkar möjligheterna till bättre service för näringslivet och medborgarna.

Riksrevisionen riktar i sin granskning en konkret kritik mot regeringens arbete med att underlätta för Sveriges företagare genom digitalisering. Myndigheters administrativa system kan inte alltid prata med varandra. Många steg är fortfarande manuella, och uppgifter måste kontrolleras i flera system. Det behövs säker digital kommunikation mellan handläggare och företagare. Det behövs ett effektiviseringstänk. Tyvärr är ännu inte så många kommuner anslutna till Serverat. Centerpartiet anser att mer behöver göras och att det måste bli enklare att bli företagare i Sverige.

Låt mig ge några exempel, fru talman! Fortfarande har Sverige inte lyckats säkra att företag – eller medborgare för den delen – inte ska behöva lämna samma information vid flera tillfällen. Fortfarande är handläggningstiderna rätt långa. Fortfarande är förändringar beroende av att man hittar och utbildar anställda som kan hinna med handläggningen. Detta måste göras bättre.

Existerande regler bör kontinuerligt anpassas till den nya digitala verkligheten. Skrivningar som kräver kontakt via analoga kanaler som brev eller fax bör ändras. Det måste vara möjligt för allmänhet och företag likaväl som offentlig sektor att föreslå anpassningar och ändringar av tillämpningen av existerande regelverk med tanke på digitaliseringen, exempelvis genom ett breddat regelråd, som också bör ha möjlighet att ta initiativ till anpassningar. Ny lagstiftning bör vara digitaliseringsredo och därmed enkel och tydlig, använda begrepp som går på tvären över sakområden och utformas med inriktning på automatisering av handläggning och processer. Samtidigt bör det finnas solnedgångsklausuler som säkrar att lagstiftning utvärderas och kan tas bort eller ändras om den inte längre uppfyller sitt syfte.

Staten bör ta en ledarroll i arbetet för standarder och skapandet av strukturerad data i svensk offentlig sektor i samarbete med SKR. Det skulle öka konkurrensen i handeln med offentlig sektor. Staten bör även öppna upp ordentligt för öppna data för näringslivet och öppna samhällsvinster för tiotals miljarder genom innovationer och nya tjänster.

Allt detta är insatser som kan förbättra för nyföretagande, nya innovationer och även för existerande företag. Den pågående samhällskrisen tvingar fram nya lösningar, fru talman. Då måste vi i statsmakten höja tempot i den här frågan.

Anf. 71 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Sverige ska ha ett konkurrenskraftigt näringsliv som ligger i framkant vad gäller digital utveckling och forskning. Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder. Vi ska fortsätta att utveckla landet och vara i framkant vad gäller digitalisering.

Många branscher står i dag inför en utmaning där allt fler yrken digitaliseras och automatiseras. Rätt använd kan teknikutveckling leda till ökad livskvalitet, bättre arbetsvillkor och en generell arbetstidsförkortning. Det bygger dock på att den svenska modellen värnas och att goda arbetsvillkor och förutsättningar till omställning finns i grunden.

Ett digitalt skifte ställer höga krav på både företag, myndigheter och personal. I bästa fall kan digitaliseringen komma att innebära viktiga kli-

matvinster, vinster för arbetarna såväl som bättre förutsättningar för den enskilde företagaren. Genom nya plattformar för företagare kan regelkrångel minskas, och man kan förbättra samverkan mellan olika parter.

Vi kan öka effektiviseringen genom att hjälpa företagen att utvecklas och få bort hinder. Här har digitaliseringen en nyckelroll. Det är viktigt att den främst används för att effektivisera och inte till att öka informationsinhämtningen eller byråkratin.

Vi ser att en ökad digitalisering är en viktig beståndsdel i att underlätta processer, som i uppstarten av företag. Företagare måste i dag kontakta flera myndigheter. I vissa branscher har man dessutom komplicerade registreringar och eller tillståndsansökningar, till exempel i restaurangbranschen och byggbranschen. Det är något som kan effektiviseras med hjälp av digital teknik.

Vi ser fram emot det fortsatta arbetet med digital samverkan mellan myndigheter för att underlätta, effektivisera och skapa utrymme för en bättre utveckling för de nya företagen. Det gäller speciellt under dessa kris-tider. Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 72 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi en angelägen fråga. Det är Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering.

Riksrevisionens granskningar är bra, och denna granskning är ett tydligt exempel. Flera åtgärder inom förenklingsarbetet har gjorts. Men granskningen visar att de digitala tjänsterna har brister. Rent generellt är både våra företagare och medborgare mer digitaliserade än vad Myndighetsöverige är, och det visar även denna rapport.

Därför är det bra att utskottet föreslår fyra tillkännagivanden till regeringen om bland annat insatser för att förenkla för företag, där regeringen ska ge fler statliga myndigheter ett så kallat förenklingsuppdrag för att på så sätt underlätta företagandet i Sverige och vidta ytterligare åtgärder för att öka den digitala samverkan mellan myndigheter.

Fru talman! Några frågor som kvarstår som vi kristdemokrater driver är att införa en garanti om att företag bara ska behöva lämna en uppgift en gång till myndigheterna och att uppgiften sedan ska slussas vidare till den aktuella myndigheten. Det skulle påtagligt kunna minska den administrativa tiden för företag så att de i stället kan lägga mer tid på det de brinner för, att bedriva verksamhet, vilket i sin tur skapar värde och jobb.

Vi kristdemokrater har även lyft fram frågan om vikten av att Sverige bör inrätta ett implementeringsråd likt den danska modellen när det gäller EU-lagstiftning. Det ska vara ett råd som har till uppgift att bidra i arbetet mot överimplementering av EU-direktiv i svensk lagstiftning. Här bör utgångspunkten vara att EU-direktiv införs på miniminivå i nationell lagstiftning för att skydda och stärka de svenska företagens konkurrenskraft.

Vi kristdemokrater anser att regeringen behöver ta fram en sammanhållen handlingsplan med tydliga och mätbara mål för hur regelbelastningen för företag ska minska.

Några tips på vägen från oss kristdemokrater är:

En regel in, en regel ut, bör införas. Det innebär att när nya regler införas ska regellättnader genomföras i minst samma omfattning.

Myndigheternas service till företagen kan vara avgörande för företagens utveckling. Det är ett annat tips.

Servicegarantier bör tydligt finnas definierade, och det bör finnas tidsatta garantier för vilken service man som företagare ska kunna förvänta sig. Utred servicegarantier för företagen i syfte att bidra till snabbare, mer kvalitativ och förutsägbar myndighetservice.

Det bör även regleras hur företagen ska kompenseras om myndigheten inte klarar av att leva upp till just denna garanti.

Fru talman! I tider som dessa, där vi befinner oss i en djup ekonomisk kris på grund av coronapandemin, är det alla pratar om oerhört angeläget. Det handlar om att företagen måste ställa om och digitalisera för att kunna göra digitala affärer. Då behöver staten göra sitt och inte halka efter, för utan företag har vi ingen välfärd.

Jag yrkar härmed bifall till reservation 8.

Anf. 73 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Som gammal företagare blir man glad av all form av förenkling för att starta och driva företag. I dag debatterar vi Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering. I dag är jag därför glad att vi genom liberala reformer kommer att skapa bättre förutsättningar för nyföretagande.

Jag blir däremot orolig när partier i denna kammare inte ställer sig bakom förenklingar. Många fler i denna kammare borde prova på att starta och driva företag. Väljer man inte den vägen borde man i alla fall lägga örat mot rälsen och känna av trender och hur verkligheten ser ut. Där har denna kammare ett stort arbete att göra framgent.

Att som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förklara sig nöjda med regeringens förenklingsarbete är beklagligt. Regeringen måste göra mer. Vi måste göra mer. Allt handlar om vilka signalvärden vi skickar ut. I mitt Sverige ska fler vilja och våga starta företag.

Därför är det en viktig signal att vi riktar ett tillkännagivande till regeringen om att ge fler statliga myndigheter ett förenklingsuppdrag för att på så sätt underlätta företagande i Sverige. Samma gäller tillkännagivandet om att regeringen bör verka för att fler tjänster ansluts till programmet Serverat i syfte att öka anslutningsgraden hos kommunerna.

Att då som vissa partier tycka att det räcker med att ett fyrtiotal kommuner anslutit sig och hänvisa till att arbete pågår är högst olyckligt. Tvärtom behöver regeringen göra mer. Vi måste göra mer. Återigen handlar det om signalvärden. I mitt Sverige ska fler vilja och våga starta företag.

Jag noterar också att Vänsterpartiet känner sig nöjt när det gäller den digitala samverkan mellan myndigheterna. Nej, tvärtom behöver regeringen göra mer här. Vi måste göra mer. Därför är jag glad att vi också riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den måste vidta ytterligare åtgärder för att förenkla företagandet och öka den digitala samverkan mellan myndigheter.

Sist men inte minst, fru talman, kommer vi i dag att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att införa så kallade solnedgångsklausuler. Det innebär att en lag eller en reglering ska upphöra att gälla efter ett visst datum som förutbestäms vid dess införande. Även här är det vissa partier som inte ställer sig bakom det utan tycker att vi redan gör tillräckligt. Vi behöver tvärtom göra mer, fru talman.

Vi riktar i dag fyra viktiga tillkännagivanden till regeringen. Vi kommer att skapa bättre förutsättningar för att underlätta nyföretagande.

Är jag glad? Ja, det är jag absolut. Men är jag nöjd? Det är jag absolut inte.

Det finns fler delar där vi måste fortsätta att driva förenklingsarbeten. Allt handlar om vilka signalvärden vi vill skicka till dagens, men framför allt till morgondagens, företagare.

Det finns rena självklarheter som vi inte är överens om i denna kamraren. En sådan sak är det som vi kallar för En dörr in. Företagare måste i dag lämna in samma typer av uppgifter till flera olika myndigheter. För att minska företagets administrativa kostnader och för att förenkla företagets uppgiftslämnande krävs enhetliga och nationella lösningar som underlättar informationsutbyte mellan myndigheter. Låt oss förenkla för företagen! En dörr in skulle stärka svensk företagsamhet.

Liberalerna kommer även fortsättningsvis att arbeta för detta. Därför yrkar jag bifall till reservation 4.

Fru talman! För att hela Sverige ska växa behövs det fler jobb. Fler jobb i växande företag innebär ökade skatteintäkter, som exempelvis skulle kunna gå till vår gemensamma välfärd. Sverige behöver därför en företagervänlig politik, och det uppnås genom ett gynnsamt klimat för företagen och genom regelförenklingar.

Tyvärr har utvecklingen de senaste åren gått åt fel håll. Det ska och måste bli enklare att starta och driva företag, och det är ett arbete som behövs prioriteras av regeringen och dess myndigheter.

För Liberalerna är slutsatsen uppenbar: Utan företagare stannar Sverige. Det är företagen som skapar både jobb och de skatteintäkter som finansierar vår välfärd. Höga ambitioner med välfärden bygger på att människor arbetar och att våra företag växer.

I mitt Sverige ska fler vilja och våga starta företag. Utan företagare stannar Sverige.

Anf. 74 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman och ledamöter! Jag vill inleda med att säga att det är mycket viktigt att det ska vara enkelt att starta och driva företag.

Digitaliseringen måste vara sammanhållen och fungera väl; det har inte minst denna kris visat på. Det är viktigt att minska företagets administrativa kostnader, särskilt inom restaurang- och besöksnäringen men förstås också inom övriga branscher. Riksrevisionen har nu granskat de statliga myndigheternas insatser för att förenkla för företagare att starta företag med hjälp av digitalisering.

Det bedrivs ett omfattande arbete på området. Mycket arbete pågår också sedan rapporten togs fram. Låt mig nämna några saker: Ett omfattande arbete har påbörjats inom ramen för verksamt.se och programmet Serverat i syfte att förbättra tjänsterna och öka användningen. Bland annat har ett arbete med att uppdatera plattformen för verksamt.se inletts av Bolagsverket under året. Man jobbar nu med att utveckla digitala tjänster, som Serverat, till att omfatta fler tillståndsprocesser och ärendetyper. Tillväxtverket gör ett aktivt jobb för att få fler kommuner att ansluta sig till de här tjänsterna.

Regeringen har inrättat en myndighet för digital förvaltning för att långsiktigt förbättra förutsättningarna för en effektiv styrning och en samordning av offentliga digitala system.

Regeringen har också inrättat Kommittén för teknologisk innovation och etik, som kallas Komet. Den ska bidra till att skapa goda och trygga förutsättningar för teknologisk innovation. I kommitténs uppdrag ingår bland annat att kartlägga behov av anpassning av regelverk och att leverera policyutvecklande förslag till regeringen som sedan kan beredas. Det kan till exempel gälla eventuella hinder i form av lagstiftning, anpassning av regelverk eller behov av förändrade arbetsformer.

Vad gäller En dörr in, som vi har hört om här, har regeringen beslutat om en förordning om digitalt inhämtande av uppgifter från företag. Där står att myndigheter ska se till att utveckla system som gör att företag inte ska behöva lämna samma uppgifter flera gånger.

Vi har också fått höra om solnedgångsklausuler. Näringsministern har pekat på att det kan bli aktuellt att överväga detta i de fall det är tillämpligt, rimligt och lämpligt. Det får man avgöra från fall till fall.

Fru talman! Som jag inledde med att säga är det mycket viktigt att det ska vara enkelt att starta och driva företag. Det är också viktigt med digitalisering. Men det pågår redan ett omfattande arbete som ligger i linje med Riksrevisionens rekommendationer. Det viktiga är ju egentligen inte tillkännagivanden, utan det viktiga är att arbetet faktiskt görs i verkligheten och når ut till företagen. Från regeringspartierna anser vi, som ni har hört tidigare, att motionärerna slår in öppna dörrar. Det är viktigt att effekterna av de åtgärder som har kickats igång och är på rull kan bedömas innan man slänger in ännu fler nya åtgärder.

Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 75 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Vi kristdemokrater har ju ofullkomlighetsprincipen i vårt partiprogram. Tidigare yrkade jag bifall till en reservation som vi själva inte står bakom. Det ska jag naturligtvis inte göra, utan jag yrkar bifall till reservation 7.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU17

Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn (skr. 2019/20:76) föredrogs.

Anf. 76 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Denna debatt kommer att handla om Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn. Det är en fråga som kan verka perifer och ganska smal, speciellt i tider av coronapandemi. Frågan är dock viktig.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen under punkt 2 och därmed avslag på motionerna från Sverigedemokraterna, Centern, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

För den som inte har läst näringsutskottets betänkande nr 17 kan jag berätta att denna debatt handlar om Riksrevisionens rapport 2019:26 om Konkurrensverkets tillsyn.

Just rapporter från Riksrevisionen kan ibland framstå som lite torra som utgångspunkt för politiska debatter. Men det är faktiskt så som jag ibland säger till min femåriga son: Allt här i livet måste inte vara roligt eller poppigt. Det kan ändå vara viktigt.

Så är det både med Riksrevisionens rapporter och med Konkurrensverkets ansvar för tillsyn över konkurrensregler och över den offentliga upphandlingen. Det är extremt viktiga frågor.

Jag ska i detta anförande försöka sätta Konkurrensverkets verksamhet i ett sammanhang kopplat till svensk konkurrenskraft, resonera lite om Riksrevisionens granskning och slutligen säga något om de politiska skillinjerna här i Sveriges riksdag.

För två år sedan hade vi här i kammaren en näringspolitisk debatt med fokus på svensk konkurrenskraft. Där anförde jag själv bland annat att Sveriges ekonomi är stark, att över 300 000 fler svenskar hade ett jobb att gå till 2018 än 2014, att andelen som försörjdes av olika ersättningssystem var den lägsta sedan 1981 samt att regeringen hade ökat investeringarna i vård, skola och omsorg med 35 miljarder – en siffra som nu har passerat 50 miljarder.

Vad har då satsningar på den svenska välfärden och vår ekonomi med Konkurrensverkets tillsyn att göra? Jo, vi vet att olika faktorer skapar tillväxt. Det handlar om investeringar i forskning som leder till innovationer. Det handlar också om välfärdssystem som ger alla invånare en chans att utbilda sig och jaga sina drömmar och som ger kvinnor möjligheten att förvärvsarbeta efter barnafödande.

Men, mina vänner, det handlar även om institutionella förutsättningar för att bedriva företag. Flera internationella undersökningar visar att företagen i Sverige har goda förutsättningar och ramvillkor just för att bedriva företag. Forbes menar att Sverige är ett av de bästa länderna i världen att göra affärer i. Sverige har under årtal prenumererat på tio-i-topp-placeeringar i olika rankningar för konkurrenskraft, exempelvis OECD:s index.

I detta sammanhang är Konkurrensverket mycket viktigt. Konkurrensverket är kort sagt viktigt för svensk konkurrenskraft. Vad är det då Konkurrensverket gör? Vad är det som döljer sig bakom formuleringen att Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor med ansvar för tillsyn över konkurrensreglerna?

Myndigheten skriver själv: ”Våra uppgifter på konkurrensområdet är att särskilt lägga vikt vid kartellbekämpning och att ingripa mot ... aktörer som missbrukar sin dominerande ställning på marknaden.”

Vi är nog många som minns Konkurrensverkets gryningsräder mot flera byggbolag 2001, som rullade upp en av de största kartellerna i svensk historia. Då handlade det om asfaltbranschen. Det hela slutade med att Konkurrensverket yrkade på böter, eller med korrekta termer konkurrens-skadeavgifter, på över 1 miljard.

Fru talman! Vi vet att konkurrensen pressar priserna, höjer kvaliteten samt breddar utbudet av varor och tjänster. Fungerande marknader är bra

för både medborgare och företag. Kort sagt: Konkurrensverket är en viktig kugge i de institutionella förutsättningarna för den svenska konkurrenskraften.

Fru talman! Vad var då Riksrevisionens slutsatser i rapporten? Jo, Riksrevisionen ger Konkurrensverket följande rekommendationer:

1. att förbättra den interna kontrollen i myndighetens tillsynsverksamhet
2. att formalisera återkopplingen till prioriteringspolicyn från tillsynsarbete
3. att utvärdera om nuvarande fördelning av resurser mellan konkurrens- respektive upphandlingstillsyn är ändamålsenlig, givet myndighetens uppdrag och tillförda resurser.

När jag läser Riksrevisionens rapport framstår det som rimliga rekommendationer. Jag tror att de kommer att innebära att Konkurrensverket blir bättre. Alla som läser regeringens svar ser också att regeringen i stort instämmer med Riksrevisionen och kommer att följa frågorna i kommande myndighetsdialog. Bra!

End of story? Nej, inte riktigt.

I flera följdmotioner har flera partier pekat på vikten av att Konkurrensverket fungerar effektivt. Det är bra. Det är vi eniga om. Däremot är vi oeniga om vad som leder fram till ett effektivare konkurrensverk.

Det är tveksamt om rekommendationerna från Riksrevisionen kommer att implementeras på ett bättre sätt genom att regeringen ska frångå sin ordinarie modell för styrning av myndigheter. Det finns lite som tyder på det, framför allt när rekommendationerna från Riksrevisionen är riktade mot myndigheten snarare än mot regeringen.

Personligen tror jag inte att jag någonsin har läst en rapport från Riksrevisionen som helt har saknat rekommendationer. Det är bra, eftersom allt kan bli bättre. Men innebär det att regeringen efter varje rapport ska vidta disruptiva åtgärder i sin myndighetsstyrning? Det är jag mycket tveksam till.

Naturligtvis kan extraordinära åtgärder ibland behöva vidtas, exempelvis om en myndighet befinner sig i kris. Men är Riksrevisionens rapport sådan att kritiken ska tolkas på det sättet? Knappast!

Vi vet att Konkurrensverket redan har gjort förändringar med anledning av rapporten. Resterande rekommendationer kommer att hanteras av regeringen i befintlig myndighetsdialog. Jag kan inte låta bli att fundera på om detta tillkännagivande drivs av någonting annat än en vilja att förbättra den svenska konkurrenskraften.

Men, säger någon, du röstar ju med regeringen och mot tillkännagivanden bara för att du är socialdemokrat. Det är faktiskt inte sant. Riksdagen ska utöva sitt kontrollansvar över regeringen. Näringsutskottet har i flera omröstningar röstat fram tillkännagivanden i full enighet – men enbart när det har varit rimligt. Jag röstade själv under förra mandatperioden för tillkännagivanden till regeringen när jag satt i socialförsäkringsutskottet.

Däremot måste riksdagen vara noggrann med att inte rösta igenom tillkännagivanden som inte leder till rimliga åtgärder. Jag menar att riksdagen ska rösta för tillkännagivanden enbart när det finns en rimlig kritik och när förslagen i tillkännagivandet är rimliga.

Kort sagt, fru talman, finns det tre starka argument för att rösta nej till detta tillkännagivande:

1. Konkurrensverket har redan agerat på rapporten.
2. Det finns bra rutiner för regeringens myndighetsstyrning som kan hantera de brister Riksrevisionen påpekar.
3. En del tyder på att detta tillkännagivande faktiskt handlar mer om politiskt spel än om någonting annat.

Därför säger vi nej till tillkännagivandet.

Anf. 77 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Ledamöter! Det är viktigt att Konkurrensverket har en väl fungerande tillsyn. Väl fungerande marknader är en förutsättning för att företag ska kunna växa, skapa nya jobb och bidra till ökad välfärd.

Riksrevisionen har granskat Konkurrensverkets tillsyn och pekar på att det finns brister i myndighetens tillsynsarbete. Riksrevisionen rekommenderar Konkurrensverket att använda sina resurser mer effektivt och att Regeringskansliet också ska ställa tydligare krav på utvärdering av Konkurrensverkets tillsyn.

Regeringen följer kontinuerligt Konkurrensverkets resultat och resursutnyttjande. Verktyg är som för alla myndigheter årsredovisning, det årliga budgetunderlaget och styrningen via regleringsbrev. Regeringskansliet har också en årlig myndighetsdialog med Konkurrensverkets generaldirektör som syftar till att följa upp Konkurrensverkets verksamhet.

Konkurrensverket har efter Riksrevisionens granskning gjort förändringar i sin verksamhet. Dessutom är nya EU-gemensamma regler på väg att införas som ska ge myndigheten bättre förutsättningar att bedriva tillsynsverksamhet.

Därmed yrkar jag bifall till S:s, V:s och MP:s gemensamma reservation.

Anf. 78 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och har ansvar över konkurrensreglerna. Konkurrensverket är också tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen. Det är två oerhört väsentliga delar för att vitalisera Sverige med ett gott näringsliv och en bredd av aktörer.

Fru talman! Riksrevisionen har granskat dessa två delar och lämnat slutsatser och rekommendationer till Konkurrensverket med anledning av vad de sett.

Till Konkurrensverket kommer årligen en strid ström av tips om konkurrensbegränsningar och felaktiga upphandlingar, det vill säga när kommuner, myndigheter och regioner köper in varor, produkter och tjänster från företag på anbud. Dessa ska hanteras utifrån att det från någon parts sida finns en anmälan om att fel företag fick affären, att tilldelning har skett på felaktig grund, att uppdraget inte gick ut på annons och så vidare.

Konkurrensverket arbetar efter en prioriteringspolicy som de själva har tagit fram och som anger vilka faktorer som verket ska beakta vid prioriteringar. Alla, det vill säga både företag, kommuner, regioner, myndighe-

ter och konsumenter, har stor nytta av att tillsynen är effektiv. Därför har Riksrevisionen tittat på de prioriteringar som Konkurrensverket valt i policyn och vad som de facto görs och varför.

Frågorna som Riksrevisionen har ställt är:

1. Bidrar Konkurrensverkets prioriteringspolicy till en effektiv tillsyn?
2. Ger Konkurrensverkets interna kontroll förutsättningar för en effektiv tillsyn?

Riksrevisionen visar i sin rapport att granskningens resultat visar på brister i Konkurrensverkets tillsynsarbete, både i prioriteringspolicyn och i den interna kontrollen. Man säger från Riksrevisionen att Konkurrensverkets resursutnyttjande kan förbättras. Rekommendationerna från Riksrevisionen är

- att förbättra den interna kontrollen i myndighetens tillsynsverksamhet
- att formalisera återkopplingen till prioriteringspolicyn från tillsynsarbetet
- att verket ska utvärdera den nuvarande fördelningen av resurser mellan de två uppdrag som verket har med konkurrens- respektive upphandlingstillsyn så att den blir ändamålsenlig enligt uppdrag och resurser.

Riksrevisionen riktar sig till regeringen och säger att det kan finnas skäl för regeringen att följa upp hur förvaltningsanslaget fördelas internt och ställa krav på utvärdering av Konkurrensverkets tillsyn.

Fru talman! Riksrevisionen uppmanar regeringen att säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket. Regeringen svarar på det som framkommer att man avser att följa myndighetens resultat och resursutnyttjande i samband med myndighetsstyrningen och de årliga mötena.

Det vi skulle vilja se är en systematisk uppföljning, utvärdering och styrning som grundfundament. Detta är grundläggande för att vi ska ha sunda affärer i vårt land. Konkurrensverket är rådgörande, för att det ska gå rätt till, samtidigt som man också ska stoppa osunda affärer. Myndighetens uppdrag är oerhört viktigt för näringslivets funktion, eftersom otillräcklig tillsyn riskerar att hindra fri, effektiv och rättvis konkurrens på svenska marknader. Det skulle skada förutsättningarna för svenskt näringsliv.

Att Konkurrensverket har företagens och allmänhetens förtroende är en förutsättning för konkurrensreglernas genomslag. Ineffektiv konkurrenstillsyn kan till exempel innebära att företag tillåts ta ut överpriser genom samordning och missbruk av dominerande ställning. Det uppkommer om det sker utslagning så att endast ett eller få företag finns kvar och det blir så kallad kartellbildning.

Ineffektiv upphandlingstillsyn ökar risken för felaktiga offentliga upphandlingar. Sämre konkurrens leder till högre priser på varor och tjänster och i förlängningen till en sämre fungerande samhällsekonomi.

Fru talman! Riksrevisionen riktar kritik mot Konkurrensverkets tillsynsverksamhet. Det måste tas på stort allvar. En otillräcklig tillsyn riskerar som sagt att hindra fri, effektiv och rättvis konkurrens på svenska marknader. Det riskerar i sin tur att skada förutsättningarna för svenskt nä-

ringsliv. Att styra, följa upp och utvärdera Konkurrensverkets verksamhet ska därför vara en prioriterad uppgift för regeringen.

Regeringen bör därför få i uppdrag att säkerställa en fungerande konkurrenstillsyn utifrån Riksrevisionens rekommendationer samt återrapportera slutsatser och vidtagna åtgärder till riksdagen. En första återkoppling bör ske inom innevarande år.

Myndigheten har en viktig roll för att Sverige ska fortsätta växa. Inte minst efter denna kris med det så kallat nya normala kommer företagens villkor och möjligheter att vara avgörande för hur landet lyckas framåt. Det behövs en företagsvänlig politik, och i det ligger ett gynnsamt klimat.

Kommuner, regioner och myndigheter behöver också köpa rätt produkter och tjänster till rätt pris och användningsområde. Därför är Konkurrensverket en viktig aktör i och med sitt uppdrag när det gäller marknadsfunktionen.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed till tillkännagivandet till regeringen.

Anf. 79 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Hammar Johnsson, för ett spännande anförande!

Vi är eniga om vikten av att Sverige har en god konkurrenskraft. I tillkännagivandet föreslår bland annat Moderaterna att regeringen ska vidta åtgärder och återkoppla. Som jag konstaterade i mitt anförande har regeringen svarat att man i den kontinuerliga myndighetsdialogen kommer att följa Riksrevisionens rekommendationer.

Eftersom det inte är regeringens styrning som har kritiserats av Riksrevisionen undrar jag om det verkligen är rimligt att kräva att regeringen ska ha en annan myndighetsdialog och en annan myndighetsstyrning än den vanliga. Min fråga till ledamoten är helt enkelt: Vilken typ av åtgärder tänker sig Moderaterna ska leda till en bättre styrning av Konkurrensverket?

Anf. 80 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Mathias Tegnér!

Ja, detta är absolut annorlunda. Det handlar nämligen om ledning och styrning, och det är regeringen som har ansvar för ledning och styrning av myndigheterna. Men när man säger att man ska följa upp känns det inte tillräckligt. Det handlar alltså om en myndighet som har ett stort ansvar för konkurrenstillsynen, som påverkar hela näringslivet och marknaden. Inte minst när vi kommer ur krisen ska vi göra bra affärer på rätt sätt.

Kritiken gäller att verket ska förbättra den interna kontrollen i myndighetens tillsynsverksamhet, formalisera återkopplingen till prioriteringspolicy från tillsynsarbetet och utvärdera nuvarande fördelning av resurser mellan de två uppdrag som verket har.

Det är vad myndigheten ska göra internt. Men vi vill också att det verkligen sker. Man ska inte bara följa frågan och flytta fram sina positioner. Vi vill att Konkurrensverket verkligen ser till att bibehålla och arbeta med konkurrenstillsynen och att man kan ta emot de synpunkter som kommer in, för att se till att det inte pågår en massa felaktigheter ute i näringslivet. Dessutom ska man se till att kommuner och regioner samt myndigheter

gör sitt, så att också de får bra produkter och tjänster. Det är den funktionen man har för hela näringslivet.

Konkurrensverket är en tillsynsmyndighet och en myndighet som ska hjälpa till. Man har själv genom åren begärt att få i uppdrag att göra det som ligger inom den rättsliga delen. Jag vill därför ställa en fråga tillbaka till Mathias Tegnér: Tycker också Socialdemokraterna att det är en god idé att Konkurrensverket får ett större uppdrag?

Anf. 81 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! I grund och botten tycker vi som sagt att konkurrenskraftsfrågorna är extremt viktiga. Konkurrensverket har två oerhört viktiga uppdrag. Man ska se till att konkurrensen i Sverige fungerar men också att den offentliga upphandlingen fungerar som den ska.

Det som jag tycker är viktigt när vi talar om rapporter från Riksrevisionen är att de ska tas på allvar. Riksrevisionen har en viktig roll. Regeringen måste ta rapporterna på allvar. Riksdagen måste också agera ansvarsfullt, just för att Riksrevisionen ska ha den viktiga roll man har i vårt demokratiska system.

Mig veterligen har det aldrig kommit en rapport från Riksrevisionen som inte har innehållit några rekommendationer. Det är i grunden bra, eftersom ingenting är perfekt. Allting kan förbättras. Allting kan utvecklas. Då är det också viktigt att vi här i Sveriges riksdag hanterar rapporterna på ett rimligt sätt.

Det för mig tillbaka till de frågor som jag ställde. Har jag fel? Finns det rapporter från Riksrevisionen som inte har innehållit några rekommendationer? Om jag har rätt, vilket jag tror att jag har, när det gäller att det alltid finns rekommendationer i Riksrevisionens rapporter, är det då rimligt att det alltid ska komma tillkännagivanden till regeringen efter att det har kommit en rapport från Riksrevisionen?

Jag har en tredje fråga. Om det här inte är politiskt spel, hur kommer det sig då att de fem partier som står bakom tillkännagivandet fokuserar på just ledning och styrning, trots att Riksrevisionen inte har kritiserat regeringens ledning och styrning? Vad är det, mer precis, som man vill att regeringen ska göra i sin myndighetsstyrning, utöver det normala sättet att styra myndigheter?

Anf. 82 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Fru talman! Mathias Tegnér återkommer till våra utvärderingar av Riksrevisionens rapporter. Det finns väl för det mesta förbättringar att göra. Det är helt naturligt, precis som riksdagsledamoten säger. Om det inte finns förbättringar att göra kan man ärligt talat fundera på vad som är fel. Däremot kommer det inte alltid tillkännagivanden. Det händer, och det händer kanske dessutom ganska ofta. Men det händer inte varje gång. Emellanåt är man nöjd med det som sker.

I detta fall tycker vi att det är graverande att det har gjorts en egen intern policy och att man inte tar upp frågorna och effektivt löser sina uppgifter. Det är den effektiviteten man måste komma till rätta med, så att man gör rätt saker för de pengar som regeringen lämnar över till myndigheten för att upprätthålla myndighetsfunktionen. Därför vill vi att en återrappor-tering ska ske systematiskt. Den frågan har vi tryckt på i det här fallet.

Man kan fundera på vem som ska avgöra när det är rimligt eller inte. Vi har gjort vår rimlighetsbedömning och anser nu att regeringen ska återkomma till riksdagen med svar på detta.

Anf. 83 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av slutsatserna i Riksrevisionens rapport *Konkurrensverkets tillsyn – förutsättningar för effektivt resursutnyttjande*. Konkurrensverket fyller ett viktigt syfte i arbetet för att få till stånd en fullt fungerande marknad utan någon form av snedvridande konkurrens. Detta är ett arbete som Sverigedemokraterna ser värdet i och strävar efter att underlätta.

Av den anledningen var vi bekymrade över att regeringen i höstas inte tillgodosåg det budgetäskande som Konkurrensverket riktade till regeringen för åren 2020–2022. I sitt budgetäskande till regeringen gjorde Konkurrensverket en analys av behovet av att utöka sitt arbete mot korruption. Myndigheten påpekade att den allt oftare misstänker korruption i samband med sin tillsynsverksamhet i alla typer av ärenden. Trots detta tilldelades inte medlen. Detta äskande och dess motivering låg dock till grund för att Sverigedemokraterna i sitt budgetalternativ ökade anslaget till Konkurrensverket. Men nog om detta.

Riksrevisionen riktar i sin rapport sina iakttagelser och rekommendationer främst till Konkurrensverket, vilket regeringen också noterar. Samtidigt framhåller Riksrevisionen även följande: ”Riksrevisionen bedömer vidare att det kan finnas skäl för Regeringskansliet att i sin kontakt med Konkurrensverket följa upp hur förvaltningsanslaget fördelas internt och ställa tydligare krav på utvärdering av Konkurrensverkets tillsyn.”

Detta, menade Sverigedemokraterna tillsammans med en majoritet i utskottet, besvarar inte regeringen på ett tillfredsställande sätt. Regeringen uppger förvisso att man löpande följer Konkurrensverkets resultat och resursutnyttjande genom myndighetens årsredovisning och den årliga myndighetsdialogen. Detta torde dock naturligtvis vara någonting som Riksrevisionen redan känner till. Att fortsätta i samma hjulspår kan därför knappast vara tillräckligt för att gå Riksrevisionens rekommendation till mötes.

Fru talman! Med anledning av detta är det glädjande att en majoritet i näringsutskottet, och senare i eftermiddag här i kammaren, landar i att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den ska säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket för att en väl fungerande konkurrenstillsyn utifrån Riksrevisionens rekommendationer uppnås samt – och detta ska inte underskattas – att regeringen ska återrapportera vidtagna åtgärder och slutsatser till riksdagen.

Anf. 84 PER SCHÖLDBERG (C):

Fru talman! Näringsutskottets betänkande rörande rapporten om Konkurrensverkets tillsyn är det vi diskuterar i dag. Jag yrkar bifall till utskottets förslag att tillkänna för regeringen att den ska säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket för en väl fungerande konkurrenstillsyn.

Riksrevisionen har i sin rapport granskat verksamheten och analyserat Konkurrensverkets förmåga till effektivt resursutnyttjande i myndighetens

tillsynsverksamhet, med fokus på prioriteringspolicy och tillsynsprocesser. Riksrevisionen menar att det finns brister i Konkurrensverkets tillsynsarbete kopplade dels till prioriteringspolicyn, dels till Konkurrensverkets interna kontroll. I sin granskning konstaterar Riksrevisionen att Konkurrensverkets resursutnyttjande kan förbättras och effektiviseras.

Det finns tre övergripande rekommendationer till Konkurrensverket:

- förbättra intern kontroll
- formalisera återkopplingen
- utvärdera om nuvarande fördelning av resurser mellan konkurrens- och upphandlingstillsyn är ändamålsenlig.

Detta har tidigare talare också framfört.

Fru talman! Jag läste rapporten med intresse, och vi inom Centerpartiet bestämde oss för att skriva en följdmotion därför att det helt enkelt finns en förbättringspotential. En fungerande konkurrenstillsyn är av mycket stor vikt för effektivitet i ekonomin, och detta berör både offentligägda och privat verksamhet. Brister i tillsyn och övervakning av marknadens funktionssätt leder till snedvridning av konkurrens och upphandling, vilket i sin tur påverkar både företaget och den offentliga sektorn negativt.

Därmed måste regeringen omsätta Riksrevisionens kritik och rekommendationer genom att i sin styrning av myndigheten säkerställa bättre konkurrens- och upphandlingstillsyn. Att styra, följa upp och utvärdera Konkurrensverkets verksamhet ska därför vara en prioriterad åtgärd för regeringen. Vi ser att regeringen behöver göra mer på detta område.

Under min tid som kommunalråd stötte jag, fru talman, ganska ofta på denna typ av diskussioner – både i dialoger med företag och när Konkurrensverket utövade tillsyn i min kommun och hade synpunkter. Det var helt rätt, och de gjorde det bra och med väldigt stor frenesi. Men jag upplevde någonstans också att det fanns en slumpmässighet i deras agerande. Jag lade inte så mycket kraft på det då, men när jag nu läser rapporten ser jag ett samband med mina tidigare erfarenheter.

Avslutningsvis kan Konkurrensverket och regeringens ledning och styrning av dess verksamhet tyckas vara en underordnad fråga i dessa kris-tider. Men just här och nu arbetar vi alla – opposition, regering, myndigheter, hela landet – för att få en ekonomi i balans igen. Det kommer att ta tid, och det kommer att krävas hårt arbete. I detta sammanhang är en bättre konkurrenstillsyn en liten men ändå väldigt viktig del i pusslet för att bygga upp Sveriges konkurrenskraft och styrka igen.

Anf. 85 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Vi kristdemokrater är glada över att utskottet i dag har tagit ställning för att gå vidare med de rekommendationer och förslag som granskningsrapporten pekar på gällande Konkurrensverkets tillsyn och förutsättningar för effektivt resursutnyttjande.

Konkurrensverkets tillsyn är av stor betydelse för både privata och offentliga aktörers verksamhet. Det är oerhört väsentligt att arbetet präglas av effektivitet. Det Riksrevisionen har undersökt är dels om Konkurrensverkets prioriteringspolicy bidrar till en effektiv tillsyn, dels om Konkur-

rensverkets interna kontroll ger förutsättningar för en effektiv tillsyn vad gäller både konkurrenstillsyn och upphandlingstillsyn.

Det har nu identifierats flera brister i tillsynsarbetet kopplat till både prioriteringspolicyn och den interna kontrollen. Konkurrensverket fick 2018 in 544 klagomål, tips och förfrågningar från allmänheten till konkurrenstillsynen, och till upphandlingstillsynen inkom 509 ärenden. Konkurrensverket har då att på bästa sätt prioritera mellan ärendena, och av det skälet finns en prioriteringspolicy som ska utgöra ett stöd.

Granskningen bedömer här att prioriteringspolicyns bidrag till en effektiv tillsyn inte kan styrkas, vilket beskrivs som problematiskt då ärenden ska prioriteras enhetligt. Bland annat anses tillämpningen av policyn vid dokumentation vara inkonsekvent, och vid avstämningar kring utredningar, inte minst inom konkurrenstillsynen, tillämpas policyn nästan aldrig. Vidare slås fast att policyn inte innehåller alla faktorer som är relevanta för Konkurrensverket.

Förutom prioriteringar mellan och inom ärenden behöver man prioritera mellan konkurrenstillsyn och upphandlingstillsyn. Fördelningen av resurser häremellan måste betecknas som ojämn. Någon förklaring till varför fördelningen ser ut som den gör har inte framkommit i granskningen.

Granskningen pekar också på brister i hur den interna kontrollen av tillsynsarbetet organiseras och genomförs. Bristerna rör såväl styrning och kontroll av det löpande arbetet som hur tillsynsorganisationen utformas. Förutsättningarna för prioriteringsbeslut, och därmed effektivitet i tillsynsarbetet, försämras som en följd av detta.

Fru talman! Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att Konkurrensverkets resursutnyttjande kan bli mycket bättre. Med anledning av de iakttagelser som gjorts lämnar Riksrevisionen en rad rekommendationer till Konkurrensverket, bland annat att förbättra den interna kontrollen, formalisera återkopplingen från tillsynsarbetet till prioriteringspolicyn och utvärdera nuvarande resursfördelning. Kopplat härtill ges exempel på vad detta bör innefatta.

Regeringen hänvisar i sin skrivelse till den årliga myndighetsdialogen och att man där avser att följa upp hur granskningens iakttagelser och rekommendationer omhändertas av Konkurrensverket. Givet de brister som framkommit är det bra att riksdagen nu gör ett tillkännagivande om att en ineffektiv och otillräcklig konkurrenstillsyn riskerar att motverka en fri, effektiv och rättvis konkurrens på svenska marknader, vilket i sin tur kan försämra för svenskt näringsliv. Regeringen måste ta Riksrevisionens granskning på allvar. Vi bedömer regeringens svar gällande åtgärder som otillräckligt och tillstyrker utskottets förslag till beslut.

Anf. 86 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Låt mig ge en liten påminnelse om vad Konkurrensverket jobbar med. Konkurrensverket har till uppgift att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Det vi debatterar i dag är Riksrevisionens granskning av Konkurrensverket. Riksrevisionens övergripande syfte med granskningen har varit att bedöma Konkurrensverkets förmåga till effektivt resursutnyttjande i sin tillsynsverksamhet. Riksrevisionen anger i sin rapport att granskningens

resultat visar på allvarliga brister i Konkurrensverkets tillsynsarbete och har återkopplat med flera rekommendationer.

Liberalerna anser att regeringen måste ta Riksrevisionens kritik mot Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på stort allvar. En otillräcklig tillsyn riskerar att hindra en fri, effektiv och rättvis konkurrens på svenska marknader, vilket i sin tur riskerar att skada förutsättningarna för svenskt näringsliv.

Att styra, följa upp och utvärdera Konkurrensverkets verksamhet måste därför vara en prioriterad fråga för regeringen.

Därför är jag glad att vi i dag kommer att rikta ett tillkännagivande till regeringen att säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket för att en väl fungerande konkurrenstillsyn utifrån Riksrevisionens rekommendationer uppnås. Vi ser också fram mot att regeringen återrapporterar vidtagna åtgärder och slutsatser till riksdagen.

Fru talman! Det är av största vikt att regeringen systematiskt följer upp och utvärderar Riksrevisionens rekommendationer till Konkurrensverket. Myndigheten har ett viktigt uppdrag, och Riksrevisionens rekommendationer måste tas på största allvar.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 maj

UU8 Europarådet

Punkt 1 (Europarådet)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

49 för utskottet

5 för res.

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res.: 5 C

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

SoU15 Förbättringar för barn inom den psykiatriska tvångsvården

Punkt 2 (Förbud mot fastspänning)

1. utskottet
2. res. 1 (SD, KD)

Votering:

41 för utskottet
13 för res. 1
295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Nollvision för tvångsåtgärder)

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

50 för utskottet
4 för res. 2
295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 4 V

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 26 maj

FiU58 Rättelse i lagen om näringsförbud

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU23 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

Punkt 4 (Särskild brottsrubricering för hedersrelaterade brott)

1. utskottet
2. res. 3 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet
22 för res. 3
1 avstod
295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:126
27 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP
För res. 3: 9 M, 10 SD, 3 KD
Avstod: 1 M
Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -
Sofia Westergren (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats
ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU24 Stärkt integritet i Rättsmedicinalverkets verksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

**JuU40 En effektivare hantering av ärenden om överförande av straff-
verkställighet**

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Obligatoriskt överförande av straffverkställighet inom EU)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

43 för utskottet

11 för res. 1

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 4 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD, 1 C

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -
Daniel Bäckström (C) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha
röstat nej.

Punkt 3 (Åtgärder för att öka antalet överföringar av straffverkställighet)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, KD, L)

Votering:

33 för utskottet

21 för res. 2

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 2: 10 M, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

SoU11 Hälso- och sjukvårdens organisation m.m.

Punkt 1 (Hälso- och sjukvårdens organisation och styrning)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 3 (KD)

Förberedande votering:

10 för res. 1

3 för res. 3

41 avstod

295 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

28 för utskottet

10 för res. 1

16 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 MP

För res. 1: 10 M

Avstod: 10 SD, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 6 (Tillgänglig vård)

1. utskottet

2. res. 12 (M, SD)

Votering:

34 för utskottet

19 för res. 12

1 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 12: 10 M, 9 SD

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 8 (Kollegial granskning)

1. utskottet

2. res. 14 (L)

Votering:

51 för utskottet

3 för res. 14

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 14: 3 L

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 14 (Hälso- och sjukvård för EU-medborgare)

1. utskottet

2. res. 24 (V)

Votering:

50 för utskottet

4 för res. 24

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 24: 4 V

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 22 (Kliniska studier och life science)

1. utskottet

2. res. 33 (C)

Votering:

49 för utskottet

5 för res. 33

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 33: 5 C

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU59 Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (KD)

Förberedande votering:

10 för res. 1

3 för res. 2

41 avstod

295 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

40 för utskottet

11 för res. 1

3 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 5 C, 3 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD, 1 V

Avstod: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

TU16 Ökat skydd för sjömäns anställning vid sjöröveri eller väpnat rån mot fartyg

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU18 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

43 för utskottet

10 för res. 1

296 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 15 S, 10 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 85 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Teres Lindberg (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Distansutbildning)

1. utskottet

2. res. 2 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

13 för res. 2

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 10 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

AU12 Förutsättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

44 för utskottet

10 för res. 1

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:126
27 maj

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Ytterligare förslag om kontroll- och granskningsåtgärder)

1. utskottet

2. res. 2 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

13 för res. 2

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 10 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

CU20 Några fastighetsrättsliga frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU19 En mer ändamålsenlig dataskyddsreglering för studiestöds- verksamheten

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU23 Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU17 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bi- stånd genom multilaterala organisationer

Punkt 2 (Humanitärt bistånd)

1. utskottet

2. res. 2 (M, SD)

Votering:

34 för utskottet

20 för res. 2

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 10 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Fördelning mellan bilateralt och multilateralt bistånd m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

Votering:

49 för utskottet

5 för res. 3

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 3: 5 C

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:126

27 maj

Punkt 5 (Resultatuppföljning av Sveriges engagemang i Unrwa)

1. utskottet

2. res. 6 (M, SD, KD, L)

Votering:

28 för utskottet

26 för res. 6

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 MP

För res. 6: 10 M, 10 SD, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU16 Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering

Punkt 4 (Digital samverkan)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

50 för utskottet

4 för res. 3

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 3: 4 V

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 ("En dörr in")

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, KD, L)

Votering:

33 för utskottet

21 för res. 4

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 4: 10 M, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:126
27 maj

Punkt 7 (Solnedgångsklausul)

1. utskottet
2. res. 6 (S, V, MP)

Votering:

31 för utskottet

23 för res. 6

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 10 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 6: 16 S, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 8 (Implementeringsråd)

1. utskottet
2. res. 7 (SD, KD)

Votering:

41 för utskottet

13 för res. 7

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 7: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 9 (Övrigt om regelförenkling)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)
3. res. 10 (C)

Förberedande votering:

10 för res. 9

5 för res. 10

39 avstod

295 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

26 för utskottet

10 för res. 9

18 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 9: 10 SD

Avstod: 10 M, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Regeringens styrning av Konkurrensverket)

1. utskottet

2. res. (S, V, MP)

Votering:

31 för utskottet

23 för res.

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 10 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res.: 16 S, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 26 maj

2019/20:1397 Undermåliga djurmarknader

av Markus Wiechel (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1398 Bredare kompetens om strategin mot covid-19

av Markus Wiechel (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1399 Kinas hårda tag mot Hongkong

av Markus Wiechel (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1400 Logistiken rörande testning och annan utrustning

av Markus Wiechel (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1401 Kompensation till riskgrupper med anledning av covid-19

av Marlène Lund Kopparklint (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:1402 Ersättning till vårdnadshavare som har barn som tillhör riskgrupp

av Marlène Lund Kopparklint (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:1403 Regeringens agerande angående Svevias deltagande i upphandlingar

av Lars Hjalmered (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1404 Stöd till bokhandlare

av Lars Hjalmered (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1405 Regeringens omställningsstöd för näringslivet
av *Lars Hjälmered* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1406 Etiopiens damm

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1407 Turkisk påverkan

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1408 Rätten till vård efter behov

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1409 Stöd till yrkesfisket under coronakrisen

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1410 Körkort som hotas av nedlagda provkontor

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1411 Omställningsstödet

av *David Josefsson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:1412 Elitidrott som kommersiell näring

av *Saila Quicklund* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1413 Skydd av barn som tillhör riskgrupper

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1414 Ersättning till riskgrupper med anledning av covid-19

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2019/20:1415 Skydd av riskgrupper med anledning av covid-19

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.24.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 24 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 42 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.52 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset	2
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU59.....	2
Anf. 1 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	2
Anf. 2 JAKOB FORSSMED (KD).....	4
Anf. 3 FREDRIK OLOVSSON (S).....	6
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M)	8
Anf. 5 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	10
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V).....	11
Anf. 7 JOAR FORSSELL (L)	13
(Beslut fattades under § 16.).....	15
§ 5 Ökat skydd för sjömäns anställning vid sjöröveri eller väpnat rån mot fartyg.....	15
Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU16	15
(Beslut fattades under § 16.).....	15
§ 6 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis	15
Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU18	15
Anf. 8 MARIA STOCKHAUS (M)	15
Anf. 9 THOMAS MORELL (SD).....	16
Anf. 10 MAGNUS JACOBSSON (KD)	17
Anf. 11 TERES LINDBERG (S).....	18
Anf. 12 THOMAS MORELL (SD) replik.....	19
Anf. 13 TERES LINDBERG (S) replik	20
Anf. 14 THOMAS MORELL (SD) replik.....	20
Anf. 15 TERES LINDBERG (S) replik	21
Anf. 16 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	21
Anf. 17 TERES LINDBERG (S) replik	22
Anf. 18 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	22
Anf. 19 TERES LINDBERG (S) replik	23
(Beslut fattades under § 16.).....	23
§ 7 Föresättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.....	23
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU12.....	23
Anf. 20 MARIA STOCKHAUS (M).....	23
Anf. 21 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	24
Anf. 22 SOFIA DAMM (KD)	26
Anf. 23 JOHANNA HARALDSSON (S)	28
Anf. 24 MARTIN ÅDAHL (C).....	30
Anf. 25 ALI ESBATI (V).....	31
Anf. 26 GULAN AVCI (L)	33
Anf. 27 LEILA ALI-ELMI (MP)	35
(Beslut fattades under § 16.).....	36

§ 8 Några fastighetsrättsliga frågor	36
Civilutskottets betänkande 2019/20:CU20.....	36
(Beslut fattades under § 16.)	36
§ 9 En mer ändamålsenlig dataskyddsreglering för studiestödsverksamheten	36
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:Ubu19.....	36
(Beslut fattades under § 16.)	36
§ 10 Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag.....	37
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU23	37
Anf. 28 MATTIAS VEPSÄ (S)	37
Anf. 29 SOLVEIG ZANDER (C)	38
Anf. 30 PIA STEENSLAND (KD)	39
(Beslut fattades under § 16.)	41
§ 11 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer	41
Utrikesutskottets betänkande 2019/20:UU17	41
Anf. 31 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	41
Anf. 32 LUDVIG ASPLING (SD).....	43
Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (C).....	46
Anf. 34 LARS ADAKTUSSON (KD)	48
Anf. 35 FREDRIK MALM (L)	49
Anf. 36 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	51
Anf. 37 FREDRIK MALM (L) replik.....	52
Anf. 38 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	53
Anf. 39 FREDRIK MALM (L) replik.....	53
Anf. 40 ANNIKA STRANDHÄLL (S)	53
Anf. 41 YASMINE POSIO (V)	55
Anf. 42 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	57
Anf. 43 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	59
Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	60
Anf. 45 LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	60
Anf. 46 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	60
Anf. 47 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	61
Anf. 48 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	61
Anf. 49 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	61
Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	62
Anf. 51 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	62
Anf. 52 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	62
Anf. 53 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik	63
Anf. 54 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	63
Anf. 55 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	63
Anf. 56 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	64
Anf. 57 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	64
Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	65
Anf. 59 YASMINE POSIO (V) replik	65
Anf. 60 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	65
Anf. 61 YASMINE POSIO (V) replik	66
Anf. 62 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	66
Anf. 63 FREDRIK MALM (L) replik.....	66

Anf. 64	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	67
Anf. 65	FREDRIK MALM (L) replik	67
Anf. 66	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) replik.....	68
	(Beslut fattades under § 16.).....	68
§ 12	Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att	
	underlätta nyföretagande genom digitalisering	68
	Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU16	68
Anf. 67	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	68
Anf. 68	ANN-CHARLOTTE HAMMAR	
	JOHNSSON (M)	70
Anf. 69	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	72
Anf. 70	PER SCHÖLDBERG (C).....	73
Anf. 71	LORENA DELGADO VARAS (V).....	74
Anf. 72	CAMILLA BRODIN (KD)	75
Anf. 73	ARMAN TEIMOURI (L)	76
Anf. 74	AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	77
Anf. 75	CAMILLA BRODIN (KD)	78
	(Beslut fattades under § 16.).....	78
§ 13	Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn.....	78
	Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU17	78
Anf. 76	MATHIAS TEGNÉR (S)	78
Anf. 77	AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	81
Anf. 78	ANN-CHARLOTTE HAMMAR	
	JOHNSSON (M)	81
Anf. 79	MATHIAS TEGNÉR (S) replik	83
Anf. 80	ANN-CHARLOTTE HAMMAR	
	JOHNSSON (M) replik	83
Anf. 81	MATHIAS TEGNÉR (S) replik	84
Anf. 82	ANN-CHARLOTTE HAMMAR	
	JOHNSSON (M) replik	84
Anf. 83	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	85
Anf. 84	PER SCHÖLDBERG (C).....	85
Anf. 85	CAMILLA BRODIN (KD)	86
Anf. 86	ARMAN TEIMOURI (L)	87
	(Beslut fattades under § 16.).....	88
Ajournering.....		88
Återupptaget sammanträde.....		88
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 maj		88
	UU8 Europarådet.....	88
	SoU15 Förbättringar för barn inom den psykiatriska	
	tvångsvården.....	89
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 26 maj		89
	FiU58 Rättelse i lagen om näringsförbud	89
	JuU23 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet.....	89
	JuU24 Stärkt integritet i Rättsmedicinalverkets verksamhet	90
	JuU40 En effektivare hantering av ärenden om överförande	
	av straffverkställighet	90
	SoU11 Hälso- och sjukvårdens organisation m.m.	91
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
	sammanträde.....	92

FiU59 Extra ändringsbudget för 2020 – Anpassningar av reglerna om stöd vid korttidsarbete och tillfälliga anstånd samt ett effektivare informationsutbyte inom Skatteverket m.m. med anledning av coronaviruset.....	92
TU16 Ökat skydd för sjömäns anställning vid sjöröveri eller väpnat rån mot fartyg	93
TU18 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis	93
AU12 Förutsättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten	93
CU20 Några fastighetsrättsliga frågor.....	94
UbU19 En mer ändamålsenlig dataskyddsreglering för studiestödsverksamheten.....	94
SFU23 Några frågor om rehabiliteringsersättning och vårdbidrag	94
UU17 Resultatskrivelse om utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer	94
NU16 Riksrevisionens granskning av statliga insatser för att underlätta nyföretagande genom digitalisering	95
NU17 Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn.....	97
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	97
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.24.	98